DÖNEM : 17 CİLT : 25 YASAMA YILI : 3

T. B. M. M.
TUTANAK DERGİSİ

74 üncü Birleşim

4 . 3 . 1986 Salı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ 410:411

II. — GELEN KÂĞITLAR 411:413

III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI 413

A) Gündem Dışı Konuşmalar *413*

1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Türkiye'nin kalkınması için halk sektörünün devreye sokulması ve halka açık anonim şirketler kurulması konusunda gündem dışı konuşması. 413:414

2. — Sinop Milletvekili Hilmi Biçer'in, bazı gazetelerin zaman zaman Meclisin ve milletvekillerinin şeref ve haysiyetiyle ilgili neşriyat yapmaları konusunda gündem dışı konuşması. 414:415

3. — Ordu Milletvekili Bahriye Üçok'un, işçi emeklilerinin maaş ve vergi iadeleri konusunda gündem dışı konuşması. 415:416

IV. — SEÇİMLER 416,421

1. — Türkiye - AET Karma Parlamento Komisyonunda açık bulunan (2) bağımsız üyelik için seçim. 416:417,421

Sayfa

V. — DİSİPLİN CEZALARI 417

1. — Bingöl Milletvekili Hakkı Artukarslan'a kınama cezası uygulaması 417:421

VI. — SORULAR VE CEVAPLAR 422,442

A) Sözlü Sorular ve Cevapları *422*

1. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, orman ürünleri ihracatına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/507) 422

2. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, tedavi nedeniyle yaptığı son A.B.D. seyahatine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/518) 422

3. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Kahramanmaraş'da yayımlanan bir gazetedeki habere ilişkin Başbakandan sözlü sorusu ve Devlet Bakanı A. Mesut Yılmaz'ın cevabı (6/480) 422:426

4. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, İstanbul - Sarıyer Karakolundaki bir tecavüz iddiası hakkında Emniyet Amirinin yaptığı açıklamaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/501) 426

5. — Eskişehir Milletvekili Mehmet Nuri Üzel'in, Başbakanlıkta görevli bir müşavir ta-

Sayfa

rafından yabancı yayın ajanslarına politik demeç verildiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/544) 426

6. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, danışmanlık için yabancı firmalarla anlaşma yapılıp yapılmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/622) 426

7. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, Hatay İli çiftçilerinin Ziraat Bankasına olan borçlarının ertelenmesine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/623) 426

8. — Kahramanmaraş Milletvekili Rıfat Bayazıt'ın, Siyasî Partiler Kanununa aykırı hareket edenler hakkında yapılan işlemlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/548) 427

9. — Konya Milletvekili Salim Erel'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasî partilerin genel başkanları ile bazı gazete temsilcileri arasında düzenlenen televizyon programlarına ilişkin Başbakandan sözlü sorusu ve Devlet Bakanı A. Mesut Yılmaz'ın cevabı (6/558) 427

10. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin deniz otobüsleri ile yapacağı toplu taşımacılığa ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/559) 428

11. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Ankara, İstanbul, İzmir ve Bursa illerinde yapılacağı belirtilen toplu taşıma sistemlerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/560) 428

12. — Konya Milletvekili Salim Erelin, Konya, Ereğli Şeker Fabrikası yapım çalışmalarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/561) 428

13. — Uşak Milletvekili Yusuf Demir'ın, Uşak İli Eşme İlçesine bağlı bazı köylerde tütün ekimine izin verilmemesinin nedenine ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/567) 428

14. — İçel Milletvekili Edip Özgenç'in, Mersin ve Tarsus'ta çevre kirliliğinin önlenmesi için alınacak tedbirlere ilişkin sözlü sorusu ve Devlet Bakanı Ahmet Karaevli'nin cevabı (6/571) 428:430

15. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Uçak Servisi A.Ş.'ndeki bazı yöneticilerin gıda alımlarında usulsüzlük yaptıkları iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/576) 430

16. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, İzmir Ticaret ve Sanayi Merkezi yapımının üstlenilişine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/580) 430

17. — Kayseri Milletvekili Mehmet Üner'in, Üsküdar-Eminönü seferini yapan Şehit Karaoğlanoğlu Vapurundaki intihar olayına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/581) 430

18. — Denizli Milletvekili Halil İbrahim Şahin'in, pancar üreticilerinin alacaklarına ilişkin sözlü sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Hüseyin Cahit Aral'ın cevabı (6/586) 430:432

19. — Denizli Milletvekili Halil İbrahim Şahin'in, Muğla İli Merkez Jandarma Karakolunda bazı vatandaşlara işkence yapıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/587) 432

20. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya Valisinin bir açık hava toplantısında halka «imparator» olarak takdim edilmesine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/589) 432

21. — Ağrı Milletvekili Paşa Sarıoğlu'nun, hampetrol alımlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/595) 432

22. — İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya'nın, Türkiye'de şeriatçılığa karşı ne gibi önlemler alındığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/596) 432

23. — Ağrı Milletvekili İbrahim Taşdemir'in, Diyarbakır Cezaevinde meydana gelen ölüm olaylarına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/597) 432

24. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, bazı vatandaşların işkence sonucunda sakat kaldığı ve öldüğü iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/598) 432

25. — İzmir Milletvekili Ali Aşkın Toktaş'ın, Aliağa Petro Kimya Kompleksine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/599) 432

26. — Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, Samsun İlinde yaptırılan sosyal meskenler için Belediye Encümenince ek ücret kararı alındığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/600) 432

27. — Tekirdağ Milletvekili Salih Alcan'ın, Ayvalık - Midilli arasındaki yük ve yolcu

Sayfa

taşımacılığının Yunan gemileri tarafından yapıldığı iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/601) 432

28. — Kütahya Milletvekili Abdurrahman Necati Kara'a'nın, Suriye'de okutulan bir ders kitabına ve Suriye sınırları içinde vatandaşlarımıza ait tapulu arazilerin bedellerine ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/602) 432

29. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Suriye Devletinin ülkemiz aleyhindeki faaliyetlerine karşı alınan tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/603) 432:433

30. — Adana Milletvekili Metin Üstünel'in, Kahramanmaraş - Göksun Yem Fabrikasınca 1985 yılında gerçekleştirilen kırmızı biber alımlarına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/607) 433

31. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, milletvekili lojmanları inşaatına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü sorusu ve Başkanvekili Sabahattin Eryurt'un cevabı (6/608) 433:434

32. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Harran Ovasının bazı kişilerce parsellendiği iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/609) 434

33. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Diyarbakır İlinde işkence sonucu meydana geldiği iddia edilen iki ölüm olayına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/610) 434

34. — Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı'nın, Sıkıyönetim Kanunu uyarınca görevlerinden uzaklaştırılan kamu görevlilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/611) 434:435

35. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Harran Ovasıyla ilgili olarak Bakanlık Sözcüsüne verildiği iddia edilen beyanata ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/612) 435

36. — Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, Aşağı Yeşilırmak Ovası sulama projesine

Sayfa

ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/613) 435

37. — Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, Samsun İli Merkezi ile Çarşamba İlçesi elektrik şebekelerinin ihale ve denetiminde yolsuzluk yapıldığı iddiasına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/614) 435

38. — Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, Samsun Ballıca Sigara Fabrikasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/615) 435

39. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Balıkesir Merkez Kocaavşar Köyü Kasırga Deresi üzerinde gölet yapılıp yapılmayacağına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/616) 435

40. — Adana Milletvekili Nuri Korkmaz'ın, televizyon dizisi olarak çekildikten sonra yakıldığı iddia edilen Yorgun Savaşçı filmine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/617) 435

41. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Isıtma ve Buhar Tesislerinin Yakıt Tüketiminde Ekonomi Sağlanmasına ve Hava Kirliliğinin Azaltılması Yönetmeliğine ilişkin sözlü sorusu ve Enerji ve Tabî Kaynaklar Bakanı Sudi Türel'in cevabı (6/618) 435:437

42. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığınca yapılan yabancı dil sınavına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/619) 437

43. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, dış ülkelerden aldığımız hampetrolün fiyatına ve taşıtma ücretine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/620) 437

B) Yazılı Sorular ve Cevapları *442*

1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, PTT santralları topraklama işinin ihalesine ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Veysel Atasoy'un yazılı cevabı (7/880) 442

2. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, PTT Genel Müdürlüğünce tasdik edildiği halde ihalesi yapılmayan bazı projelere ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Veysel Atasoy'un yazılı cevabı (7/881) 443:444

Sayfa

3. — Kastamonu Milletvekili Sabri Keskin'in, Kastamonu İli Araç İlçesi İcra Memuruna ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı M. Necat Eldem'in yazılı cevabı (7/888) 444:445

4. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, turistik tesislerin geliştirilmesine ilişkin sorusu ve Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Mükerrem Taşçıoğlu'nun yazılı cevabı (7/923) 445:446

5. — Kayseri Milletvekili Mehmet Üner'in, hayvancılık sektöründe üretimin azalma nedenlerine ilişkin sorusu ve Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı H. Hüsnü Doğan'ın yazılı cevabı (7/925) 446:447

Sayfa

VII. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER 437

1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Hampetrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe; Dışişleri Komisyonları Raporları (1/714) (S. Sayısı : 407) 437:441,441,448:451

2. — Kütahya Milletvekili Ahmet Ekici'nin, 16.5.1984 Tarih ve 3006 Sayılı Kütahya İli Gediz İlçesinin Merkezinin Değiştirilmesi Hakkındaki Kanuna 3 Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/297) (S. Sayısı : 408) 441

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açıldı.

Genel Kurulu ziyaret eden Fas Temsilciler Meclisi Başkanı ve beraberindeki Parlamento Heyetine Başkan tarafından «Hoşgeldiniz» denildi,

Kırklareli Milletvekili Şükrü Babacan, Siyasî Partiler ve Seçim yasaları,

Sinop Milletvekili H. Barış Can, güvenlik soruşturmaları ve sonuçları,

Yozgat Milletvekili H. Mükerrem Hiç, çiftçinin durumu ve vergi cezaları;

Konularında gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Federal Almanya'ya gidecek olan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun dönüşüne kadar Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı A. Mesut Yılmaz'ın vekillik etmesinin uygun bulunduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Türkiye - AET Parlamento Komisyonunda açık bulunan bağımsız 2 üyelik için yapılan seçim sonucunda adaylar gerekli salt çoğunluğu sağlayamadıklarından seçimin gelecek birleşimde yinleneceği ve,

Kuzey Atlantik Assamblesi Türk Grubunda açık bulunan bağımsız 1 üyelik için yapılan seçim sonucunda Çanakkale Milletvekili Onural Şeref Bozkurt'un seçildiği;

Açıklandı.

Diyarbakır Milletvekili Mahmud Altunakar'ın, emekli eğitmenlere ilişkin (6/563) sözlü sorusuna Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu,

Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Erzurum - Kars deprem konutlarında kullanılan galvanizli saçlar için yapılan ödemelere ilişkin (6/590) sözlü sorusuna Bayındırlık ve İskân Bakanı İsmail Safa Giray,

Adana Milletvekili Coşkun Bayram'ın, Adana Kapalı Cezaevindeki bazı mahkûm ve tutuklularca başlatıldığı iddia edilen açlık grevine ilişkin (6/604),

İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya'nın, kapatılan bir siyasî partinin genel başkanı hakkında dava açmak için Cumhuriyet savcılarına izin istenip istenmediğine ilişkin (6/606),

Sözlü sorularına, Adalet Bakanı M. Necat Eldem,

İstanbul Milletvekili Bilâl Şişman'ın, Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi emeklilerin mağduriyetlerinin nasıl önleneceğine ilişkin (6/605) sözlü sorusuna Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mustafa Kalemli,

Cevap verdiler; soru sahipleri de cevaplara karşı görüşlerini açıkladılar.

İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın (6/507), (6/518),

Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in (6/501),

Konya Milletvekili Salim Erel'in (6/558), (6/559), (6/560), (6/561), (6/589),

Kayseri Milletvekili Mehmet Üner'in (6/581),

Sözlü soru önergeleri, soru sahipleri izinli bulunduklarından;

Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in (6/480),

Denizli Milletvekili Halil İbrahim Şahin'in (6/586),

Sözlü soru önergeleri, soru sahipleri Genel Kurulda hazır bulunmadıklarından bir defaya mahsus olmak üzere;

Eskişehir Milletvekili Mehmet Nuri Üzel'in (6/544),

Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun (6/622), (6/576), (6/580),

Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın (6/623),

Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in (6/567),

Ağrı Milletvekili Paşa Sarıoğlu'nun (6/595),

İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya'nın (6/596),

Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in (6/598),

Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın (6/600),

Tekirdağ Milletvekili Salih Alcan'ın (6/601),

Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun (6/603),

Adana Milletvekili Metin Üstünel'in (6/607),

Sözlü soru önergeleri, ilgili bakanlar Genel Kurulda hazır bulunmadıklarından;

Kahramanmaraş Milletvekili Rıfat Bayazıt'ın (6/548),

İçel Milletvekili Edip Özgenç'in (6/571),

Ağrı Milletvekili İbrahim Taşdemir'in (6/597),

İzmir Milletvekili Ali Aşkın Toktaş'ın (6/599),

Sözlü soru önergeleri mehil verildiğinden;

Denizli Milletvekili Halil İbrahim Şahin'in (6/587),

Kütahya Milletvekili Abdurrahman Necati Kara'a'nın (6/602),

Sözlü soru önergeleri, soru sahipleri ve ilgili bakanlar Genel Kurulda hazır bulunmadıklarından;

Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun (6/608),

Sözlü soru önergesi de, soru sahibinin aynı birleşimde görüşülmüş başka sorusu bulunduğundan;

Ertelendiler.

Balıkesir Milletvekili Fenni İslimyeli ve Mardin Milletvekili Süleyman Çelebi'nin, Ticarî Senetler Üzerindeki Ademi Tediye Protestolarının Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifinin (2/228) (S. Sayısı : 405) Plan ve Bütçe Komisyonuna geri verilmesine dair Isparta Milletvekili Kemal Toğay ve 4 arkadaşının önergesi kabul edilerek teklifin Plan ve Bütçe Komisyonuna verildiği açıklandı.

Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Arasında Gelir ve Servet Üzerinde Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/726) (S. Sayısı : 406) üzerindeki görüşmeler tamamlanarak tümü açık oya sunuldu; oyların ayrımı sonucunda tasarının kabul edildiği ve kanunlaştığı açıklandı.

4 Mart 1986 Salı günü saat 15.00'te toplanılmak üzere birleşime saat 18.40'ta son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Özer Gürbüz

Kâtip Üye	Kâtip Üye
Adıyaman	Samsun
Arif Ağaoğlu	*Süleyman Yağcıoğlu*

II. — GELEN KÂĞITLAR

28 . 2 . 1986 Cuma

Kanun Hükmünde Kararname

1. — 5682 sayılı Pasaport Kanununun Değişik 22 nci Maddesinin Birinci Fıkrasına Bir Cümle Eklenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname (1/743) (İçişleri Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 28.2.1986)

Tasarı

1. — 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 19 uncu Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkralarıyla Türk Ceza Kanununun 304 üncü Maddesinin (III) üncü Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı (1/744) (Adalet Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 28.2.1986)

Teklif

1. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve 20 Arkadaşının, Yabancı Ülkelerde Bulunan Türk Yurttaşlarının Oy Kullanmalarını Sağlamak için 26.4.1961 Günlü 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütüklerine İlişkin Yasanın Değiştirilmesine

Dair Yasa Önerisi (2/308) (Adalet ve Anayasa komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi : 26.2.1986)

Raporlar

1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Hampetrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe; Dışişleri komisyonları raporları (1/714) (S. Sayısı : 407) (Dağıtma tarihi : 27.2.1986)

2. — Kütahya Milletvekili Ahmet Ekici'nin, 16.5.1984 Tarih ve 3006 sayılı Kütahya İli Gediz İlçesinin Merkezinin Değiştirilmesi Hakkındaki Kanuna 3 Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/297) (S. Sayısı : 408) (Dağıtma tarihi : 27.2.1986)

Sözlü Soru Önergeleri

1. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Diyarbakır İlindeki Türk - İş 7 nci Bölge Yapı Kooperatifine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/625) (Başkanlığa geliş tarihi : 26.2.1986)

2. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İstanbul İlindeki vatandaşların su ve su parası sorunlarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/626) (Başkanlığa geliş tarihi : 26.2.1986)

3. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İstanbul İlindeki bazı belediyelerin semt ve mahalle pazarlarını kaldırma kararı aldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/627) (Başkanlığa geliş tarihi : 26.2.1986)

3 . 3 . 1986 Pazartesi

Teklifler

1. — Adana Milletvekili Coşkun Bayram ve İçel Milletvekili Edip Özgenç'in, Cezaların İnfazından Sonraki Hükümlüleri Korumaya Dair Kanun Teklifi (2/309) (Sağlık ve Sosyal İşler; Adalet komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi : 28.2.1986)

2. — İstanbul Milletvekili Doğan Kasaroğlu ve 13 Arkadaşının; 11.11.1983 Tarih ve 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun Bazı Maddelerine Fıkralar Eklenmesi ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/310) (Anayasa Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 28.2.1986)

3. — Antalya Milletvekili Aydın Güven Gürkan ve 2 Arkadaşının; 10.6.1983 Tarih ve 2839 sayılı Milletvekili Seçim Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (2/311) (Adalet ve Anayasa komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi : 3.3.1986)

4. — Adana Milletvekili Coşkun Bayram ve Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, 26.4.1961 Tarih ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (2/312) (Adalet ve Anayasa komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi : 3.3.1986)

5. — Antalya Milletvekili Aydın Güven Gürkan ve 2 Arkadaşının; 24.4.1983 Tarih ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (2/313) (Adalet ve Anayasa komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi : 3.3.1986)

Rapor

1. — Gaziantep Milletvekili A. Ata Aksu'nun 117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanununun Bazı Maddeleri ile Türk Ceza Kanununun 426, 427 ve 428 inci Maddelerinin Değiştirilmesine ve 1117 sayılı Kanuna Ek Maddeler İlavesine Dair Kanun Teklifi ile Gaziantep Milletvekili A. Ata Aksu ve 111 Arkadaşının 1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Ek Madde İlavesi Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Eğitim ve Adalet komisyonları raporları (2/276, 2/303) (S. Sayısı : 409) (Dağıtma tarihi : 3.3.1986)

Sözlü Soru Önergesi

1. — Konya Milletvekili Sabri Irmak'ın, Londra Büyükelçimizin bir İngiliz milletvekiline Barış Derneği davasıyla ilgili mektup yazdığı iddiasına ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/628) (Başkanlığa geliş tarihi : 28.2.1986)

Yazılı Soru Önergesi

1. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Bigadiç Kaymakamı hakkında ileri sürülen iddialara ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/956) (Başkanlığa geliş tarihi : 28.2.1986)

4.3.1986 Salı

Sözlü Soru Önergeleri

1. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, 28.2.1986 tarihinde yayınlanan «İcraatın İçinden» programındaki bir beyanına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/629) (Başkanlığa geliş tarihi : 3.3.1986)

2. — Diyarbakır Milletvekili Şeyhmus Bahçeci'nin, konut kredisinden faydalanan vatandaşların korunması için alınan tedbirlere ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/630) (Başkanlığa geliş tarihi : 3.3.1986)

Yazılı Soru Önergeleri

1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlunun, Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanundan yararlananlara İlişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi (7/957) (Başkanlığa geliş tarihi : 3.3.1986)

2. — Trabzon Milletvekili Mehmet Kara'nın, yüksekokul mezunu öğretmenlerin lisans tamamlama eğitimine ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından yazılı soru önergesi (7/958) (Başkanlığa geliş tarihi : 3.3.1986)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN : Başkanvekili Abdulhalim Aras

KÂTİP ÜYELER : Mehmet Zeki Uzun (Tokat), Durmuş Fikri Sağlar (İçel)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 74 üncü Birleşimini açıyorum.

Toplantı yetersayımız vardır; görüşmelere başlıyoruz.

III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Türkiye'nin kalkınması için halk sektörünün devreye sokulması ve halka açık anonim şirketler kurulması konusunda gündem dışı konuşması.

BAŞKAN — Gündeme geçmeden önce, gündem dışı söz isteyen üç milletvekili arkadaşımıza söz vereceğim.

Sayın Hilmi Nalbantoğlu, Türkiyemizin kalkındırılmasının, halk sektörünün devreye sokulması ve halka açık anonim şirketler kurularak, bunlara krediler verilip, yatırımlar yapılması suretiyle mümkün olacağı konusunda gündem dışı konuşma istemişlerdir; kendilerine söz veriyorum.

Buyurun Sayın Nalbantoğlu. (SHP sıralarından alkışlar)

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlarım.

Bugün sizlere, yurdumuzu kurtaracak ve esenliğe çıkaracak olan halk sektöründen bahsedeceğim.

Biliyorsunuz, ekonominin iki temel kolu vardı; kamu ve özel sektör. Öteden beri ekonomik yapılanma bu iki sektör arasında paylaşılarak şekillenmiştir. Kamu sektörü, sosyal faydasını da hesaba katarak, bazı yatırımlar yapmış ve istihdam olanakları yaratmış ise de, istihdamda aşırı sayılara kaçınca, artan masrafları ya sübvansiyon ya da fiyatları artırmak suretiyle halletme yoluna gitmiş; bu da düşünülen bu sosyal faydayı yok etmiştir.

Özel sektör ise, sosyal fayda yerine, kendi çıkarını daha üstün tutmuş, giderek daha çok kâr etmek hırsıyla halkın fakirleşmesi pahasına da olsa, sömürü çarkını geliştirmekte devam etmiştir. Son yıllarda ise, bu giderek zenginleşen, büyüyen, şirketleşen ve hatta holdingleşen özel sektör artık hükümetleri, devleti bile etkisi altına almaya başlamış, bazı üretim ve kâr kollarında tröst, kartel şekline dönüşmüştür.

Günümüzde ise, dış işbirlikçi holding ve tröstlerle memleketin ve halkın fakirleşmesi pahasına, memleketimizin yerüstü ve yeraltı kaynaklarını sömürtme yollarına da hızla yönelmiştir.

Yurdumuzda bunların sayısı bir avuç. Bu bir avuç özel sektörün kâr ve faydası uğruna koca halk yığınları çaresiz duruma düşmekte, fakirleşip gitmektedir.

Mümkün olsa da Cumhuriyetimizin kuruluşundan beri, ekonomik hayatımızdaki bu halk zararına olan oluşum televizyonda, Türkiye'nin ekonomik bağımlılığı sonucunu doğuran bu özel sektör kavgası, tüm ulusumuza bir şerit halinde, namuslu bir tespitle gösterilebilse...

Öyle sanıyorum ki, ekonomide dışa bağımlılığımızı pekiştirecek ve halkımızın tümü ile geçimini, boğaz tokluğuna uğraş durumuna sokacak filmin son bölümüne gelmiş bulunuyoruz. Halkımız ya bu duruma rıza göstermeyip infial edecek yahut rıza göstererek iyice fakirleşecek ve boğaz tokluğunun işçisi olacaktır ki, ikisi de aynı kapıya çıkacaktır.

Çok endişe ediyorum ki, bu hükümet süresince, ekonomide bu uygulamaların halkımıza gösterdiği veya zorunlu olarak halkın gördüğü adres yanlış ve acıklı olacaktır. Halkımızı kurtaracak ve esenliğe ulaştıracak adres ise, bendenizce halk sektörü; yani halktan halka olmalıdır. Kurtuluş yolu budur. İktidar ya da muhalefette olmak bu gerçeği değiştirmez, değiştirmemelidir. Ekonomiyi yararına kullanmak, bu ülkenin toprakları üzerinde yaşayanların ve de yaşama kararı verenlerin hakkıdır. Bu hakkı kullananlar, her fedakârlığı birlikte göze almalıdırlar.

Değişen dünya koşullarına sırt çeviremeyiz elbet. Ulusumuzun onuruna inanmalıyız. Önce halkı inandırıp, çalıştırıp, disiplin içinde bizim olan üretime yöneltmek, üretim araçlarını, endüstriyi bilinçli şekilde geliştirmek gerek. Bizim olanı, bizim için yabancı ülkelerde onurla çalışan işçilerimizin dövizini, her şeyimizi planlı bir şekilde değerlendirmekten başka çaremiz yoktur. Bu ülkede birbirine düşman bölümlerden oluşan bir halk yaratmanın vebali büyüktür. Bu çıkmaza giden yollar bir an önce tıkanmalıdır. Halkımızı demokrasiden soğutmak büyük sorumluluktur. İnsan gücü yönünden potansiyelimiz yeterlidir.

Ülkemizin mutluluk reçetesi, Türk halkının kalkınma, çalışma ve dayanışma ortamına bir an önce sokulmasında gizlidir. Büyük bir şok geçirmeden ve geri dönüşümü zor kayıplara daha fazla uğramadan, cesaretli tedbirlerle bu döneme girilmelidir. Artık, halktan alınanı yine halka dönüştürecek bir ekonomik yapılanmaya ulaştıran bağımsız bir Türkiye'yi, bize ve çocuklarımıza mutlu yarınlar hazırlayacak düzen değişikliğini elbirliği ile kurmalıyız. Türk halkının kaderi, fakirlik, gözyaşı ve tedirgin, zor bir hayat değildir. Türk halkı, halk sektörünü kurduğu gün mutluluğa erecektir ve ülke kurtulacaktır.

Saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

2. — Sinop Milletvekili Hilmi Biçer'in, bazı gazetelerin zaman zaman Meclisin ve milletvekillerinin şeref ve haysiyetiyle ilgili neşriyat yapmaları konusunda gündem dışı konuşması.

BAŞKAN — Sayın Hilmi Biçer, «Dün neşrolunan birkısım gazetede 59 milletvekilinin davalı olduğu belirtilmekte ve bu arada da benim ismimden bahsedilmektedir. Bu konuları açıklayıcı bir gündem dışı konuşma yapmak istiyorum.» diye söz talebinde bulunmuşlardır; kendilerine söz veriyorum.

Buyurun Sayın Biçer.

HİLMİ BİÇER (Sinop) — Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım; bazı gazetelerin zaman zaman, Meclisin şeref ve haysiyetiyle ilgili neşriyatta bulundukları, sayın Meclis üyelerinin sabıkalı kişilerden oluştukları, üyelerin gayri meşru işler peşinde koştukları şeklinde yazılar yazdıkları hepimizin dikkatini çekmektedir.

Dün intişar eden bir gazetenin başlığında, altı parlamenterden birinin davalı olduğu, 59 parlamenterin sabıkalı bulunduğu kamuoyuna açıklanmaktadır.

Bu Meclisi temsil eden bir organ vardır. Bu çeşit işlere bizim cevap vermemize gerek yoktur; ama ortada bir vurdumduymazlık olursa, biz cevap vermek ihtiyacını gerçekten duyarız. Dün sabah neşredilen şu gazetenin başlığını sizlere göstermiş bulunuyorum. Geçen gün de, başka bir gazetede, bedava denecek derecede Mecliste yemek yendiği ilan edilmiş; hemen hemen her gün, lojman işi yazıla yazıla, bitirilememektedir.

Üç kuruş fazla kazanacağız diye, aslını astarını öğrenmeden bunları yazmak, tirajlarını yükseltir mi bilmiyorum. Bugün, sözüm ona gezetelerin tirajlarının ona buna çamur atarak, işportacılık yaparak, televizyon ve çamaşır makinesi satarak artacağına inanmıyorum. (Bravo sesleri ve alkışlar) Bunlara tavsiyem, okurlarını gerçek anlamda doyurucu birer gazete çıkarmalarıdır. (ANAP ve MDP sıralarından «Bravo» sesleri ve alkışlar)

Bu gazetelerin sahiplerinin 40 - 50 şirketin sahibi olduklarını ve milleti her yönden sömürdüklerini, gazetecilik hariç her işi yaptıklarını biz söylemiyoruz.

(ANAP ve MDP sıralarından «Bravo sesleri ve alkışlar)

Biz, basına her türlü imkânın verilmesini; kulislere, mahremiyetimize kadar girmelerini; bizimle aynı lokantada yiyip, içmelerini, bizden farksız olarak aramızda dolaşmalarını şeref kabul ediyoruz. Bu yetmiyor; şimdi de, her muhabire, bu misüllü haberleri daha rahat üretsinler diye müstakil odalar dahi vermek çabası içindeyiz.

Bu kürsüden, benim gazetem olmadığı için, diyorum ki : Muhterem gazeteci kardeşim, bir milletin parlamentosunu sabıkalı ve haysiyetsiz ilan etmek, sana hiçbir şey kazandırmaz («Bravo» sesleri, alkışlar) ama bu millete çok şey kaybettirir. Küçük gördüğün bu parlamento, tarihinde, ilk defa süzgeçten geçmiş bir parlamentodur. Biz öyle bir ülkeyiz ki, park yerinde duran bir arabaya arka taraftan çarpan bir milletvekilinin dokunulmazlığının kaldırılmasıyla ilgili dosya Yüce Meclise gelmiştir. Değerli arkadaşlarım, bu milletvekili Sayın Ebubekir Akay'dır. Kendisi buna tahammül edemediği için, Cumhuriyet Savcılığına müracaat ederek, suçsuzluğunu ispat etmiştir; ama, gel gör ki, bizim gazete, kendisini sabıkalı olarak daha ne kadar ilan edecek, bilmiyorum!..

Şuna inanıyorum ki, dokunulmazlık denen şu müessese olmasa, yüzde bir kişi mahkemeye gitmez. Neticede, milletvekili de insandır, onun da bu cemiyet içinde sorunları olmaz mı?

Dokunulmazlık nedir, niçin konmuştur? Herkesin, milletvekilini, sizin gibi, sabıkalı görmemesi ve onu gelişigüzel iddialarla mahkeme huzuruna çıkarmaması için konmuştur.

Ben, adam döven sabıkalı olarak ilan ediliyorum. Olay şudur arkadaşlar : 1981 yılında, meslekî faaliyetim sfırasında bir meslektaşımla münakaşa ettim. Aradan bir, iki sene geçmesine rağmen, olay mahkemeye intikal etmedi; ama mebus oldum, daha birinci haftada dokunulmazlığımın kaldırılması için dosya Yüce Meclise geldi. Gazetelerimiz de, bir iki ayda bir ismimi yeniden ilan etmek suretiyle kamuoyunun hafızasını tazelemektedir. Benim bu gazaptan kurtulmam için dokunulmazlığımın kaldırılması gerçekten gereklidir ve gerçekten bunu istiyorum, hatta cezam idam bile olsa; ama ne çare ki, gücüm yetmez. Bu dosyaları bu değerli gazeteci dostlarımıza teslim eden Adalet Komisyonunun Sayın Başkanı; lütfen bizi bu gazaptan kurtar, dokunulmazlıklarımızı kaldırttır. Dosyaları nasıl olsa, istediğiniz zaman istediğiniz kişiye teslim ediyorsunuz...

Sayın Başkan, değerli üyeler; aslında çok dertliyiz ama, bu konudaki konuşmamı kısa kesmek istiyorum ve şöyle bağlıyorum : Biz, bu türlü haberleri üreten gazetecilerle bir aile gibiyiz. Onların arbalarına da imtiyaz verilmesi için yapılan hazırlığı destekliyoruz. Eğer, parlamento haysiyetli değilse, onlar da haysiyetsizdirler. Eğer bu rejimi benimsiyorsak, parlamentoya topluca sahip çıkmak zorundayız. Kesintiler içinde çekilen sıkıntıları ne çabuk unuttunuz? Bizim şahıslarımız elbette mühim değil; böyle iddialarla hiçbir yere veramazsınız. Biz tayinle gelmedik, seçimle geldik. Bu görevi tek başımıza değil, birlikte yürütmek zorundayız. Parlamentoyu küçülterek bir yere varmak mümkün değildir. Meclis hakkındaki yazı ve sözlerin son derece dikkatli seçilmesi, bu rejim taraftarlarının tabiî görevi, hatta namus borcudur. Bu konuda Sayın Meclis Başkanımızın özellikle dikkatini çekmek istiyorum.

Bu vesileyle Yüce Meclise saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Biçer.

3. — Ordu Milletvekili Bahriye Üçok'un, işçi emeklilerinin maaş ve vergi iadeleri konusunda gündem dışı konuşması.

BAŞKAN — Ordu Milletvekili Sayın Bahriye Üçok, emekli işçilerin vergi iadeleri hakkında konuşmak istemişlerdir. Kendilerine bu vesileyle söz veriyorum; buyurun.

BAHRİYE ÜÇOK (Ordu) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; işçi emeklilerinin maaş almaları ve vergi iadelerinin ödenme süresi üzerinde bazı açıklamalarda ve dileklerde bulunmak üzere söz almış bulunuyorum.

Bilindiği üzere, son düzenleme ile Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığından emekli aylığı alan emeklilerimiz, aylıklarını üçer aylık olarak almaktadırlar. Sosyal Sigortalardan emekli olan işçi emeklileri ise, emekli aylıklarını üç ayda bir değil, her ay alıyorlar; ama vergi iadelerini üç aylık maaş alan memur emeklileri gibi, ancak üç ayda bir alabiliyorlar. Acaba, Sayın Maliye Bakanı, ayın sonunu iple çeken bu dar gelirli işçi emeklisi yurttaşlarımıza aylıklarını gene aydan aya; ama en çok ayın biri ile beşi arasında ödemeyi temin edebilir mi?

Gene bilinmektedir ki, işçi emeklisi yurttaşlarımız, ay sonuna doğru borçla yaşamaktadır. Borç ödeme zamanı ise, ayın biri ile beşi arasında yapılmaktadır; yani aybaşında yapılacak ödeme işçi emeklilerini, maddî sıkıntının yanında, alacaklılarının zorunlu ola-

rak yaptıkları baskıların manevî yönden doğurduğu huzursuzluklardan ve sıkıntılardan biraz olsun kurtarmış olacaktır.

Hükümetin dikkatine sunmak istediğim ikinci hususa gelince : Her ne kadar Emekli Sandığı iştirakçisi olan emeklilere vergi iadeleri, aylıkları gibi üç ayda bir verilmekte ise de, ancak aylıklarını her ay alan işçi emeklilerine vergi iadeleri üç ay sonunda ödenmektedir. Oysa, bu dar gelirli insanların vergi iadelerine büyük gereksinimleri vardır. Dileğim odur ki, işçi emeklilerine vergi iadeleri, üç ay gibi uzun bir süre bekletilmeden verilsin; yani bir aylık emekli maaşı alanlara, vergi iadesi de bir aylık olarak verilsin.

Bu konu, dünkü gazetelerde de yer aldı. Benim burada, ayın 15'inde verildiğini söylediğim emekli aylığı, dünkü gazetelerdeki haberlere göre, 15'inde değil, ancak ayın sonunda verilmekte imiş. Bu, işçi emeklilerini büyük sıkıntılara maruz bırakmaktadır; onlar da borç almaktadırlar, onlar da aldıkları borcun faizini ödemektedirler. İşçi emeklilerinin milyarları bulan paraları, bankalarda faiz getirirken; bu zavallı, yoksul, her şeyden yoksun, pahalılıkla mücadele eden, yaşam mücadelesi veren işçilerimiz üstelik kendileri faiz ödemek durumunda bırakılmaktadır.

Bunun bir çaresini bulmak lazım geldiğini Sayın Maliye Bakanımıza arz ettiğim zaman, bana verdikleri yanıt şu olmuştur : «Efendim, bu o kadar uzun bir iştir ki, bununla meşgul olmak, her ay bu işle başa çıkmak çok zordur; insan gücü yoktur» dediler. Ben de kendilerine, bir sürü işsiz insan var, bunları görevlendiriniz; hem onlara bir iş sahası açılır, hem de işçi emeklilerimizin aylıkları günü gününe ödenmiş olur, dedim. İnşallah bu temennim, işçilerin hayrına olarak kabul edilmiş olur.

Saygılarımı sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Üçok.

IV. — SEÇİMLER

1. — Türkiye - AET Karma Parlamento Komisyonunda açık bulunan (2) bağımsız üyelik için seçim.

BAŞKAN — Gündeme geçiyoruz.

Gündemin «Seçimler» kısmında, Türkiye - AET Karma Parlamento Komisyonunda açık bulunan 2 bağımsız üyelik için seçim vardır. Bu 2 üyelik için aday olan bağımsız milletvekillerinin adlarını okutuyorum :

1 — Mehmet Kemal Gökçora (Bursa)
2 — Cafer Tayyar Sadıklar (Çanakkale)
3 — M. Nuri Üzel (Eskişehir)
4 — Süleyman Koyuncugil (Gaziantep)
5 — İhsan Gürbüz (Hatay)
6 — Reşit Ülker (İstanbul)
7 — Yılmaz Hocaoğlu (Adana)

BAŞKAN — Sayın Kemal Gökçora adaylıktan vazgeçmiştir; bu talebini okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Başkanlığınıza sunulmuş bulunan 15.2.1986 ve 27.2.1986 tarihli dilekçelerde - belirttiğim gibi, AET Komisyonundaki görevimin 5 yıl süreyle devam edeceği kanısındayım. Bu nedenle, AET Komisyonu üyelik adaylığımı geri çekiyorum.

Gereğini saygıyla arz ederim.

Mehmet Kemal Gökçora
Bursa

BAŞKAN — Basılı oy pusulaları sayın milletvekillerine dağıtılmaktadır. Yalnız, Sayın Yılmaz Hocaoğlu'nun bu oy pusulalarında ismi bulunmamaktadır. Sebebi; 3.3.1986 tarihli dilekçesiyle adaylıktan vazgeçtiğini belirtmiş, bu vesileyle listede yer almamıştır.

Bugün saat 13.45'teki vaki müracaatı ile yeniden aday olduğunu belirtmiş bulunduğundan, basılı kâğıtlarda ismi bulunmamaktadır. Bu itibarla, basılı kâğıtler da Sayın Yılmaz Hocaoğlu'nun da isminin bulunacağını ve Sayın Yılmaz Hocaoğlu'na oy verecek arkadaşların buna göre davranmalarını istirham ediyorum

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkan, isim pusulasına ilave mi edeceğiz?

ABDURRAHMAN DEMİRTAŞ (Hatay) — Sayın Başkan, arkadaşımızın ismini yazıp, karşısına çarpı mı koyacağız?

BAŞKAN — Efendim, açıklayacağım.

Seçime katılan arkadaşlardan iki üyenin isimlerinin karşısındaki kare çarpı işareti ile işaretlenecektir. İkiden fazla işaretleme, oy pusulasının geçersizliğini gerektirecektir. Bu itibarla, ikiden fazla veya ikiden az çarpı işaretini havi oy kullanılmamasını; çarpı işaretinin iki milletvekili için kullanılmasını hatırlatıyorum.

Efendim, daha önce adaylıktan çekilmiş bulunması ve oy pusulalarının da daha önceden buna göre

basılmış olması dolayısıyla, Sayın Hocaoğlu'nun adı oy pusulalarında yer almamaktadır. Ancak, Sayın Hocaoğlu, bugün saat 13.45'te tekrar aday olduğunu bildirdiğinden, Sayın Hocaoğlu'na oy vermek isteyen arkadaşlar, oy pusulasına Sayın Yılmaz Hocaoğlu'nun da ismini yazıp, işaretleyecekler.

Tasnif komisyonunu seçiyoruz :

Tokat Milletvekili Sayın Cemal Özdemir?.. Buradalar.

Trabzon Milletvekili Sayın Eyüp Aşık?.. Buradalar.

İzmir Milletvekili Sayın Özdemir Pehlivanoğlu?.. Buradalar.

Tokat Milletvekili Sayın Mehmet Zeki Uzun?.. Divan Üyesi bulunması sebebiyle tasnif komisyonu üyeliğini iptal ediyoruz.

İzmir Milletvekili Sayın Vural Arıkan?.. Yoklar.

İzmir Milletvekili Sayın Hüseyin Aydemir?.. Buradalar.

İzmir Milletvekili Sayın Ahmet Süter?.. Yoklar.

Tokat Milletvekili Sayın Enver Özcan?.. Buradalar.

Sayın Enver Özcan, Sayın Hüseyin Aydemir, Sayın Özdemir Pehlivanoğlu, Sayın Eyüp Aşık, Sayın Cemal Özdemir Tasnif Komisyonu üyeleri olarak yerlerini alsınlar.

Kupalar kürsü önüne konulsun.

Oylamaya Adana İlinden başlıyoruz.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

Efendim, bu oylardan bir taneden fazla atılması mümkün, onun için Tasnif Komisyonunun dikkat etmesi gerekir.

BAŞKAN — Efendim, İçtüzük öyle; ayrıca, bu hususiaki kanun da öyle.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, isimler tek tek okunsun.

BAŞKAN — Efendim, Adana İlinden başlıyoruz, dedim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Ama, tek tek okunsun.

BAŞKAN — Gayet tabiî tek tek okunacak.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Bazen çift çift okunuyor da...

BAŞKAN — Buyurunuz, Adana İlinden başlayarak isimleri tek tek okuyunuz.

(Oylar toplandı)

BAŞKAN — Oyunu kullanmamış arkadaşımız var mı efendim? Yok.

Oy kullanma işlemi tamamlanmıştır.

Kupalar Tasnif Komisyonuna teslim edilsin.

Sayın Cemal Özdemir, Sayın Eyüp Aşık, Sayın Özdemir Pehlivanoğlu, Sayın Hüseyin Aydemir, Sayın Enver Özcan Tasnif Komisyonundaki yerlerini aldılar.

(Oyların ayırımına başlandı)

V. — DİSİPLİN CEZALARI

1. — Bingöl Milletvekili Hakkı Artukarslan'a kınama cezası uygulaması.

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, tasnif devam ederken, 27.2.1986 tarihindeki birleşimden bugüne kalan bir hususu tamamlamak istiyoruz.

Gündem dışı konuşma yapan Sayın Şükrü Babacan, Sayın Hakkı Artukarslan tarafından kendisine, İçtüzüğün 136 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında bahsedilen anlamda hakaret edildiğini ileri sürmüş; o günkü birleşimi yöneten Sayın Başkan, sarf edilen sözlerin, İçtüzüğün 136 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına giren bir hadise olduğunu belirtmiş ve Sayın Hakkı Artukarslan'a müdafaası ve konuşmasının tavzihi sadedinde söz vermek istemiş; fakat Sayın Artukarslan bulunamadığı için bugünkü birleşime kalmış bulunuyor.

Bu itibarla, Sayın Artukarslan'a, zapta geçen beyanları hakkında savunma ve açıklama yapmak üzere söz veriyorum

Buyurun Sayın Artukarslan.

Sayın Artukarslan; Sayın Şükrü Babacan, zatıâlinizin zapta geçen sözlerinizle kendisine hakaret edildiğini beyan etmekte ve bu sözlerinizin tashihini istemektedir. Sadece bu mevzu üzerinde konuşmanızı rica ediyorum.

HAKKI ARTUKARSLAN (Bingöl) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Başkanlığın da açıkladığı gibi, geçen celsede bu kürsüden yapılan konuşmaya yerimden yaptığım müdahalenin, İçtüzüğe göre, kusur sayıldığı ve hakkımda Başkanlık Divanına müracaatta bulunulduğunu öğrenmiş bulunuyorum.

Konuşmama geçmeden evvel, İçtüzüğün 60 ıncı maddesini de okuyarak yüce Başkanlığı ve yüce Meclisi bu mevzuda aydınlatmak istiyorum :

«Gündem dışı konuşma.

Madde 60. — Meclis Genel Kuruluna duyurulmasında zaruret görülen olağanüstü acele hallerde beşer dakikayı geçmemek üzere, Başkanın takdiriyle en çok üç kişiye gündem dışı söz verilebilir.»

Ben, gündem dışı konuşmak için bir sefer söz istemiştim. O zaman Başkanvekilliği yapan Sayın İskender Cenap Ege, «Yapacağın konuşmanın yazılı metnini vereceksin; ben, ondan sonra gündem dışı konuşmaya müsaade edeceğim» tarzında cevap vermişti. Ben de, yapacağım konuşmanın yazılı metnini verdim, incelendi ve ondan sonra ancak bu kürsüye çıkmıştım. Görüyorum ki...

CÜNEYT CANVER (Adana) — Sen ölçü müsün?

HAKKI ARTUKARSLAN (Devamla) — Burada ölçü olup olmadığımı, sayın arkadaşlarım sözümü kesmezler ise, göreceklerdir.

BAŞKAN — Sayın Artukarslan, söylenen sözlerin mahiyetini, hedefini açıklayın. (SHP sıralarından gürültüler)

Efendim, müdahale etmezseniz, Başkanlığın vazifesini kolaylaştırmış olursunuz.

HAKKI ARTUKARSLAN (Devamla) — Sayın Başkan, hatırlatmakta fayda var zımnında söyledim; şimdi konuya geliyorum.

Bazı arkadaşlar o günkü birleşimde belki bulunamadılar. Bu sebeple, bu kürsüden tekrar edilmesinde yarar görmediğim; ancak hafızaları tazeleme bakımından, arkadaşımın uygun düşmeyen sözlerini yüce Mecliste zabıtlardan aynen okuyorum : «Sayın hükümet ve sözcüsü şunu asla unutmasın : Baskı rejimlerinin ve yandaşlarının er veya geç defterleri dürülür. Bu kadar sakıncanın ötesinde, millî bütünlüğümüzü ve demokratik nizamı sarsan bir yöntemi, iktidarda kalma pahasına getirmek isteyen bir iktidar, zaten iktidar olma niteliğini yitirmiş demektir.

Eski Başbakan Sayın Demirel bakın ne diyor : Sol da sağ kadar konuşacak ki, demokrasiyi zedelemeyelim diyorlar.» İnsafınıza sığınırım; eğer Türkiye'de sol, sağın 50 katı konuşmuyorsa, ne söyleyeyim, herkesin insafına bırakıyorum...

Konuşmayı, okumaya devam ediyorum : «Başbakan Sayın Özal, bu lafa iyi kulak veriniz; çünkü siz şu anda zedelenmiş ve örselenmiş - Yüce Meclisin dikkatini çekiyorum - bir demokrasinin üzerinde oturuyorsunuz...»

CÜNEYT CANVER (Adana) — Menemen...

HAKKI ARTUKARSLAN (Devamla) — «Menemen'de alnımız açıktır» dediniz mi, zedelenmişlik yok. Milletin iradesiyle kazandınız ve geldiniz; sizi tebrik ediyoruz. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, savunma mı yapıyor Hangi maddeye göre söz verdiniz?.. Aynı oturum içinde olması gerekirdi.

HAKKI ARTUKARSLAN (Devamla) — Konuşması şöyle devam ediyor : «Ustanızın sözünü kulak ardı ederseniz, yaralı bereli demokrasimiz, sayenizde yeni yaralar alır. Siz de, Filipinler demokrasisinde Marcos örneğinde olduğu gibi, sığınacak ülke ararsınız» demektedir.

Şimdi, yerimden yaptığım müdahaleyi zabıtlardan okuyorum : «Sayın Başkan, Marcos'tan bahseden bu zata Başkanlık Divanı olarak dikkat etmeniz gerekir. Marcos'tan bahsederek, Türkiye'yi Filipinler'e benzetiyor. Bu kadar adi ve alçakça laf olmaz. Türkiye'de demokrasi vardır, milletin iradesi esastır.» (SHP ve Bağımsızlar sıralarından gürültüler)

NURİ KORKMAZ (Adana) — Sayın Başkan, buna nasıl müsaade ediyorsunuz?

HAKKI ARTUKARSLAN (Devamla) — İşte, okuduğum bu belge, zabıttır.

NURİ KORKMAZ (Adana) — Ne zaptı okuyorsun, nasıl okuyorsun?..

BAŞKAN — Müsaade buyurun.

HAKKI ARTUKARSLAN (Devamla) — Zaptı okuyorum, kızmayınız lütfen. Okuduğum zabıttır. (SHP ve Bağımsızlar sıralarından gürültüler)

NURİ KORKMAZ (Adana) — Utan utan... Bu adama nasıl okutturuyorsunuz?

HAKKI ARTUKARSLAN (Devamla) — Şimdi konuşmama geliyorum : Bu yüce kürsüden...

NURİ KORKMAZ (Adana) — Sayın Başkan, bu insan, sözlerini geri alsın.

BAŞKAN — Lütfen efendim, lütfen; size söz vermedim.

HAKKI ARTUKARSLAN (Devamla) — Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri; bu yüce kürsüden, bir siyasî gruba veya genel başkanına, kalkıp, Babrak Karmal'lık izafe edilip, teröristlikle itham edilirse, bu laflara adilik ve alçaklık izafe edilmesi, ka-

balık mı sayılacaktır? (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Birbirimize, faşistlik, komünistlik yakıştırmasını nasıl yapabiliriz?.. Daha dün denebilecek kadar evvel, bu deyimlerin kalkanı arkasına saklanıp, geçmişte bizleri birbirimize düşürmediler mi? Hafıza-i beşer bu kadar da mı nisyan ile mahluldür? Türkiye'de hiçbir zaman bir Babrak Karmal, bir Marcos, bir Hitler, bir Stalin benzerleri çıkmadığı gibi, faşizme ve komünizme de hayat hakkı olmamıştır ve olamayacaktır. Bu yapı ve olgunun neticesidir ki, faşist ve komünist ifadeler, hiçbir millette, bizdeki gibi tepki görmemiştir. Kötü ve maksatlı çevreler bunu bildiği için, kasten bu deyimleri aramıza sokmuşlar ve sokmaya uğraşmaktadırlar. Bu oyuna Allah ve vatanını sevenler gelmemelidirler.

Türk milletinin, anasının tertemiz sütü gibi ak oylarıyla kabul ve tescil ettiği Anayasasına ve yasalara dayalı olarak şaibesiz bir seçimle işbaşına gelen bir iktidara ve bu yüce Meclise «Zedelenmiş ve örselenmiş demokrasinin üzerinde oturuyorsunuz» demek, hangi insaf ve izan ile izah edilebilir (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri)

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) — Sayın Başkan, yapılan bu konuşma savunma değil. Nasıl konuşturuyorsunuz?

HAKKI ARTUKARSLAN (Devamla) — Milletten başka hiçbir şöhret ve vesayetin desteğini almamış, vatanın dört bir yanından, seçilerek gelen Anavatan Grubunda, her biri ayrı ayrı bir değer olan, millî iradenin temsilcilerinden, millî iradeye saygısızlık beklemek, nasıl izah edilebilinir?..

Arkadaşımız, sonucu çatışmaya gidebilecek şahsî hesaplardan bahisle, «İleride kavganın baş sorumlusu olacaklardır» ifadeleriyle kavga ahvaline mazeret ve kılıf hazırlamak kurnazlığı, kastı gütmüyorsa - ki, herhalde gütmüyor - o zaman, ifade nasıl izah edilebilinir? Milletin iradesine karşı ne sebeple çıkılırsa çıkılsın, çıkanların âkibeti, tarih boyunca, ortadadır. Bu ulvî iradeye karşı boynumuz kıldan incedir ve yine o iradeye karşı çıkabilecek bedbaht kimse olursa, kim olursa olsun, bizi milletle beraber karşısında bulacaktır.

Sayın Başkan, yüce Meclisin muhterem üyeleri; tepkim siyasî bir partiye veya siyasî bir gruba değildir. Dikkat edilirse, konuşmamda «adi ve alçakça laf olmaz» ifadesiyle, yanlış ve münasebetsiz ifadeleri kasdettiğim görülür. Ancak, bu lafları söyleyen muhterem zata, «adi ve alçaktır» deseydim...

İSMET TURHANGİL (Manisa) — Dedin...

HAKKI ARTUKARSLAN (Devamla) — ... arkadaşımı incitmiş olurdum ve Babacan şikâyetinde haklı olabilirdi. Birbirimizi tahrik ve tahkir edici ifadelerden kaçınmamız gerekir. Yapılan konuşma ve benim gösterdiğim tepki dikkatle incelenirse, kaba ve yaralayıcı sözlerin, benim sözlerim değil, muhatabımın sözleri olduğu görülecektir.

Bütün bunlara rağmen, yüce Meclisten, kastımın hakaret ve incitme olmadığını bilmelerini bekler; yanlış değerlendirmede ısrar eden varsa, yine de özür diler, yüce Meclisi hürmet ve saygıyla selamlarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Şükrü Babacan, Başkanlığa vaki müracaatınızda, Sayın Artukarslan'ın sözlerini tavzih etmesini belirtmiştiniz. Sayın Artukarslan müdafaasını yaptılar ve şahsınıza vaki bir hakaret kastetmediğini, söylenen sözlere bir tepki olarak ifade ettiğini beyan ettiler. Bu vaziyet karşısında, teklifinizden vazgeçiyor musunuz?

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) — Müsaade eder misiniz efendim?

BAŞKAN — Söz veremeyeceğim; vazgeçip geçmediğinizi soruyorum efendim. Sayın Artukarslan özür dilediler; şimdi sizin teklifinizden vazgeçip geçmediğinizi soruyorum.

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) — Sayın Başkanım, Sayın Artukarslan savunma değil, savurma yaptılar. O bakımdan...

BAŞKAN — Efendim, Sayın Artukarslan sizin konuşmalarınızı şimdi aynen okudular ve bu konuşmaların kendisinde vaki isyanı yarattığını ve bu isyan neticesinde de bu sözleri sarf ettiğini söylediler; sonuçta da, sizin haksız bir ithamda bulunduğunuzu, bu itham vesilesiyle size bu sözü söylediğini belirttiler ve ilaveten, kastı mahsusla hareket etmediğini de beyan ettiler. Siz, teklifinizden vazgeçiyor musunuz, geçmiyor musunuz; onu rica ediyorum efendim?

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) — Sayın Başkanım...

BAŞKAN — Efendim, size başka bir vesileyle söz veremem; bu konuda, sizden, cevap lütfetmenizi rica ediyorum.

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) — Efendim, şikâyetimden vazgeçmiyorum.

BAŞKAN — Peki efendim, buyurun.

Sayın milletvekilleri, geçen birleşimi yöneten Sayın Başkan, konunun, İçtüzüğün 136 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına giren bir hadise olduğunu kabul et-

miş olduğundan, bugün Sayın Artukarslan'a müdafaa hakkı tanımış bulunuyoruz.

Kınama cezası verilmesinin uygun olup olmadığını oylarınıza sunacağım. Kınama cezasının verilmesini kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kınama cezasının verilmesi kabul edilmemiştir. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) — Sayın Başkan, izin verir misiniz?

BAŞKAN — Efendim, zatıâlinize söz veremeyeceğim.

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) — Sayın Başkanım, bana bu oturumda söz hakkı düşmesi gerekir, o bakımdan müsaade eder misiniz?..

BAŞKAN — Efendim, zatıâlinizin şahsına karşı herhangi bir tarizde bulunulmadı, sözlerinizi yanlış aksettirecek bir beyanda bulunulmadı. Sayın Artukarslan zabıtlardan okudu ve bu zabıtlar vesilesiyle de sizin haksız bir tarizde bulunduğunuzu ve bu haksız tariz vesilesiyle de bu sözleri şahsınıza değil, ifade ettiğiniz sözler vesilesiyle söylediğini beyan ettiler. Bu itibarla, size söz verme imkânımız yok efendim; buyurun.

SALİM EREL (Konya) — Daha ne olacak?

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) — Sayın Başkanım, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN — Efendim, takdirimiz böyledir; lütfen...

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) — Müsaade eder misiniz efendim?

BAŞKAN — Takdirimiz böyledir Sayın Babacan.

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) — O sözleri zabıtlardan okudum, tetkik ettim; bana karşı sarf edilmiş sözlerdir. Bu bakımdan, İçtüzüğe göre bana da bu oturumda söz vermeniz gerekiyor.

BAŞKAN — Efendim, sataşma olup olmadığını takdir Başkana aittir. Başkanlık böyle bir sataşmanın vaki olmadığını beyan ediyor. Buyurun efendim.

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) — Efendim, sizden evvelki Sayın Başkanımız, kaba ve yaralayıcı sözler söylemiş olduğunu beyan ettiler...

BAŞKAN — Efendim, sataşma aynı oturum içerisinde olur. O oturum içerisinde söz isteseydiniz verilirdi. O oturum içerisinde ceza verilmesini talep etmişsiniz ve o işlem yapılmıştır. (Gürültüler)

Lütfen efendim, lütfen...

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Küfür ediyor, ceket çıkartıyor, oylama yapılıyor; ceza yok...

BAŞKAN — Sayın Ağagil, oylamayı gördünüz. Aşağı yukarı hiçbir arkadaşımız bu cezanın verilmesi yolunda parmak kaldırmadı. Bu itibarla, neye itiraz ediyorsunuz?..

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Efendim, güçlünün yanında olunursa, bu, demokrasi olmaz. Küfür etti, ceket çıkarttı; fakat ceza almadı. Bu mu demokrasi? Bu ne maddesi?

BAŞKAN — Sayın Ağagil, dikkatle takip ettim, biliyorum ki, zatıâliniz de parmağınızı kaldırmadınız. O zaman, parmağınızı kaldırıp, cezalandırılmasını isteseydiniz...

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Neyi oyladığınızı anlayamadık ki, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Lütfen efendim...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Siz oya nasıl müdahale edersiniz, oyu nasıl değerlendirirsiniz?..

BAŞKAN — Sayın Bayezit, Sayın Bayezit...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Yetkiniz içinde değil, bir kimsenin oyunu tefsir edemezsiniz.

BAŞKAN — Sayın Bayezit, Başkanlık makamı murakabeniz altında değildir. (ANAP sıralarından alkışlar)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Hiç kimsenin oyunu tefsir edemezsiniz.

BAŞKAN — Efendim, onun muhatabı Sayın Ağagil'dir.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — İçtüzüğe göre herkes muhataptır; İçtüzüğü çiğnediniz, İçtüzüğe lütfen uyun. Kimsenin oyunu tefsir edemezsiniz...

İSMAİL ÜĞDÜL (Edirne) — Bu da avukatı.

BAŞKAN — Efendim, konu halledilmiştir.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, kullandığınız ifade ile ilgili, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Oylama işlemi bitsin, usul hakkında söz veririm efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Oylama ile ilgili değil Sayın Başkan, kullandığınız ifade ile ilgili efendim.

BAŞKAN — Oylamadan sonra, hangi usul hakkında söz istediğinizi sorarım ve söz veririm efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Biraz önce kullandığınız ibareyle ilgili söz istiyorum.

BAŞKAN — Kullandığım ibare ne imiş efendim; buyurun, yerinizden söyleyin.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, hiçbir Meclis Başkanının iradesi, Meclisin iradesinin üstünde değildir.

BAŞKAN — Gayet tabiî.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Her başkanın, Meclisin iradesinin hâkimiyetinde olduğunun idraki içerisinde olması iktiza eder.

BAŞKAN — Gayet tabiî efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Zatıâlinizin biraz önce ifade ettiği, «Meclis Başkanlığı sizin iradenizde değildir» derken, bir milletvekilini değil, Meclisi kastediyorsunuz. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Hayır efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Muhatap olan Meclistir. (ANAP sıralarından gürültüler.)

BAŞKAN — Efendim, söylediklerinizde isabet vardır; böyle bir mülahaza ile hareket etmedik. Buyurun efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — O halde tashih ediniz Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Edildi efendim, tashih edildi.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Meclisin iradesinin üstünde Başkanlığın iradesi yoktur efendim; her ne kadar çoğunluk sizin yanınızda ise de...

BAŞKAN — Efendim, bunu beyan ettik; sayın arkadaşım, söyledik efendim...

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Konu daha tebellür etmedi Sayın Başkan; burada tebellür edecek çok şeyler olacaktır. (ANAP sıralarından gürültüler)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) — Sayın Başkan, Başkanlık Divanı, Meclisin denetimindedir. Siz, «Meclis denetiminde değildir» diyorsunuz Sayın Başkan. Nedir?..

BAŞKAN — Lütfen efendim, lütfen... Benim ne maksatla ifade ettiğim anlaşılır efendim; gayet açıktır. Her milletvekili kalkar da, söz istemeden konuşursa, bir yere varamayız; onu ifade etmek istedim efendim.

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) — Sayın Başkan, bana söz verecektiniz.

BAŞKAN — Mümkün değil efendim, mümkün değil.

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) — Üslubu saygısızlık ve hakaret dolu olan Sayın Artukarslan'ın sözlerini misliyle iade ediyorum.

SURURİ BAYKAL (Ankara) — ANAP'ın avukatlığını yapıyorsunuz o kürsüden, yazık Sayın Başkan.

IV. — SEÇİMLER (Devam)

1. — Türkiye - AET Karma Parlamento Komisyonunda açık bulunan (2) bağımsız üyelik için seçim. (Devam)

BAŞKAN — Tasnif Komisyonu tutanağı gelmiştir okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye - AET Karma Parlamento Komisyonunda açık bulunan ve bağımsız milletvekillerine düşen iki üyelik için yapılan ikinci tur seçime 285 üye katılmış ve aşağıda adları yazılı adaylar, hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Saygıyla arz olunur.

Tasnif Komisyonu

Üye	Üye
Cemal Özdemir	Eyüp Aşık
Tokat	Trabzon
Üye	Üye
Özdemir Pehlivanoğlu	Hüseyin Aydemir
İzmir	İzmir

Üye
Enver Özcan
Tokat

İhsan Gürbüz	:	157
Yılmaz Hocaoğlu	:	150
Cafer Tayyar Sadıklar	:	108
Nuri Üzel	:	56
Süleyman Koyuncugil	:	32
Reşit Ülker	:	32
Boş	:	9
Geçersiz	:	3

BAŞKAN — Bu sonuca göre, Sayın İhsan Gürbüz ve Sayın Yılmaz Hocaoğlu yeterli oyu toplamış bulunduklarından, Türkiye - AET Karma Parlamento Komisyonuna seçilmişlerdir.

VI. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) SÖZLÜ SORULAR VE CEVAPLARI

1. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, orman ürünleri ihracatına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/507)

BAŞKAN — Gündemin «Sözlü Sorular» kısmına geçiyoruz.

1 inci sırada İçel Milletvekiil Sayın Durmuş Fikri Sağlar'ın, Başbakandan sorusu vardır.

Sayın Durmuş Fikri Sağlar?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

2. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, tedavi nedeniyle yaptığı son A.B.D. seyahatine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/518)

BAŞKAN — 2 nci sırada, yine İçel Milletvekili Sayın Durmuş Fikri Sağlar'ın, Başbakandan sorusu vardır.

Sayın Durmuş Fikri Sağlar?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

3. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Kahramanmaraş'da yayımlanan bir gazetedeki habere ilişkin Başbakandan sözlü sorusu ve Devlet Bakanı A. Mesut Yılmaz'ın cevabı (6/480)

BAŞKAN — 3 üncü sırada, Sayın Turan Bayezit'in, Başbakandan sorusu vardır.

Sayın Bayezit?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Buradalar.

Önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun, Sayın Başbakan tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını dilerim.

Saygılarımla.

M. Turan Bayezit
Kahramanmaraş

Kahramanmaraş'ta yayınlanan İstiklal Gazetesinin 7 Ağustos 1985 tarihli sayısında :

«ANAP'cılar açıklama yaptı» başlıklı bir haber yayınlanmıştır.

Bu haberde, Anavatan Partisi Kahramanmaraş Merkez İlçe Başkanının düzenlediği basın toplantısında :

«... Biz particilik değil, il müdürleriyle vatandaş arasında koordineyi sağlıyoruz...» dediği açıklanmaktadır.

1. İl müdürleriyle vatandaş arasında koordinasyon sağlanması ihtiyacı hangi nedenden kaynaklanmaktadır? Bu ihtiyacın, Hükümetin vatandaşla yeteri derecede bağlantı kuramamasından doğduğunu ve meydana gelen boşluğu parti yetkililerinin doldurduğu şeklindeki bir anlayışı benimser misiniz?

2. Siyasî Partiler Kanununda il ve ilçe başkanlarına bu tür bir görev veren bir hüküm var mıdır?

3. Anavatan Partisi yetkilileri; belediye başkanı ve muhtarı Halkçı Parti, Sosyal Demokrasi Partisi veya diğer partilerden olan köy ve kasabaların hangileri için il müdürleriyle koordinasyon sağlamışlardır; misal verebilir misiniz?

4. Bu koordinasyonun vali ve il müdürleri üzerinde tesis edeceği etkiyi nasıl değerlendirirsiniz?

5. Koordinasyon sağlanması şeklinde nitelendirilen bu aracılığın «partizanlıktan» farkı nedir?

Partizanlık ile partizanlığın yeni bir isim altında bu tür bir kılıfa büründürülerek hortlatılmasını ayıran çizgiyi belirleyebilir misiniz?

BAŞKAN — Buyursunlar Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Turan Bayezit'in Sayın Başbakana yönelttiği soruya konu teşkil eden olay, tarafımızdan araştırılmıştır. Cevabımızın bu kadar gecikmesinin esas gerekçesi de, bu araştırmadır. Olayın aslı şudur : Kahramanmaraş İl Merkezine bağlı, Ağabeyli ve Kemalli isimli iki köy halkı, aralarındaki su ihtilafının giderilmiş olması dolayısıyla, iki köyün arasındaki ortak bir mahalde bir kutlama şöleni, bir ziyafet tertiplemişler ve bu törene hem il merkezindeki bütün siyasî parti temsilcilerini ve hem de il müdürlerini davet etmişlerdir. Bu ziyafete, siyasî partilerden sadece Anavatan Partisi Merkez İlçe Teşkilatı icabet etmiş, aynı zamanda bazı il müdürleri de bu toplantıya katılmışlardır. Ancak, bu toplantıya katılmayan bazı siyasî parti temsilcilerinin, daha sonra bunun bir partizanlık örneği veya vesilesi olduğunu iddia etmeleri üzerine, Anavatan Partisi Kahramanmaraş Merkez İlçe Başkanı, sözlü soru önergesinde adıgeçen mahallî gazetede bir açıklama yapmış ve bu açıklamasında, bunun partizanlık değil, il müdürleriyle vatandaş arasındaki koordinasyon görevinin gereği olduğunu ifade etmiştir.

Bu ifade, olayın aslı ile bağdaşmayan ve hiç şüphesiz ki, ilçe başkanının da kastını aşan bir ifadedir. Bu ifadeye dayanılarak, valilik makamı, toplantıya katılan il müdürleri hakkında tahkikat açmış;

ancak olayın burada izah ettiğim şekilde cereyan ettiği açıklığa kavuştuktan sonra, haklarında takipsizlik kararı verilmiştir.

Aynı şekilde Anavatan Partisi Genel Merkezi de olayı kendi parti hiyerarşisi içerisinde araştırmış ve bu ifadedeki yanlış anlamaya meydan verecek bu ifade dışında, olayın aslı itibariyle, herhangi bir şekilde Siyasî Partiler Kanunu veya diğer ilgili mevzuatı ihlal edici mahiyette olmadığını kararlaştırmıştır.

Bu itibarla, Sayın Turan Bayezit'in sözlü soru önergesinde yer alan ve geniş ölçüde şahsî yoruma dayalı diğer sorular, tamamen eksik bilgiden kaynaklanmaktadır.

Bu itibarla, gayet tabiî, siyasî parti teşkilatlarının, il müdürleriyle vatandaş arasında koordinasyon sağlama görevinin bulunmadığını burada bir defa daha ifade ediyorum ve bu olayın da, sözlü soru önergesinde ifade edilen anlamda cereyan etmemiş olduğunu açıklıyorum.

Saygılarımla arz ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Buyurun Sayın Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sayın bakana iki noktadan dolayı teşekkür ediyorum : Birincisi, soruma cevap verdikleri için; ikincisi de, bundan daha önemli olarak, vatandaşın masumane bir ziyafetine iştirak eden kişiler hakkında valiliğin takibat açma lüzumunu görmesini partizanlıkla, koordinasyonla bağdaştırmadığını belirttiği için ve çizdiği tablo için.

Sayın Bakanın cevabını değerlendirenler, benim sorumda ne kadar haklı olduğumu bir kere daha göreceklerdir.

Sayın Başkan, ben bu suali verirken, bu toplumun 1950 - 1960 yılları arasında yaşadığı süreci hatırlayarak hareket ettim. Bu toplum, o yıllarda, iktidar partisinin, bırakın siz il - ilçe başkanlarını, ocak - bucak başkanlarının...

İLHAN AKÜZÜM (Kars) — O sizin düşünceniz.

BAŞKAN — Lütfen efendim...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — ... idare üzerinde nasıl hâkimiyet kurduklarını; idareyi, kişisel ve politik çıkarlarına nasıl alet ettiklerini yaşamıştır.

Bu nedenle, o günlerde sorumluluk yüklenmiş bir kişi olarak; acaba, modern, yeni, çağdaş bir isim altında, «koordinasyon» diyerek, Anavatan Partisi bunu hortlatıyor mu endişesinden hareketle bu soru önergesini verdim.

Sayın Başkan, partizanlık, demokrasilere musallat olan bir illettir, bir kanserdir. Bizim gibi, ekonomik yönden geri kalmış, sosyo - ekonomik dengesi çok büyük boşluklar gösteren bir ülkede maalesef, partizanlık aşırı boyutlara varmaktadır; endişem bundan kaynaklanmıştır.

Partizanlık, «Bizden olmayanlara hiçbir şey yapılmaz; bizden olanlara her türlü devlet imkânı açıktır» felsefesini taşır. Bu niteliğiyle, Sayın Başbakanın ve hükümet temsilcilerinin, millî birlik ve beraberlik sözleri ile, partizanlık arasında bir bağ kurması mümkün olamaz. Demek istiyorum ki, bir yerde partizanlık varsa - ki, bugün Türkiye'de bu yaşanmaktadır - o partizanlığın yaşandığı ülkelerde, yetkili kişiler, millî birlik ve beraberlikten bahsederlerse, samimî değillerdir, onların samimi olduklarına inanmak mümkün değildir.

İLHAN AKÜZÜM (Kars) — Siz hiç samimi değilsiniz...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — Sayın Başkan, bu soru önergesini verdikten sonra cereyan eden bazı olayları değerlendirdiğimde, acaba Kahramanmaraş'taki hemşerime karşı insafsızlık mı yaptım diye düşündüm ve bazı olayları değerlendirdim. Örneğin; 25 Mart belediye seçimlerinden bu yana gelen belediye ara seçimlerini değerlendirdim, sayın bakanların o ara seçimlerdeki siyasî baskılarını değerlendirdim. Düşününüz arkadaşlar, bir memlekette bir sayın bakan gider (herhangi bir bakanı kastetmiyorum; çünkü gidenlerin hepsi yapmıştır) «Bize oy verirseniz size her türlü hizmet vardır, bize oy vermezseniz hiçbir hizmet yoktur» şeklinde açık ve kapalı baskı yaparlarsa... (ANAP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Örnek verebilir misin?

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — ... o zaman benim Kahramanmaraş'taki masum hemşerimin, «Koordinasyon temin ediyoruz» sözü karşısında, bu önergeyi vermek insafsızlık olmaz mı, diye düşündüm.

DEVLET BAKANI AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) — Örnek veriniz.

BAŞKAN — Lütfen eefndim, lütfen...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — Yakın zamanda ve son olarak da iki gün önce yaşadık; Menemen seçimleri arefesinde sayın bakanların verdikleri sözler ve Menemen seçimlerinden önce Mene-

men'e getirilen hizmetler hepimiz tarafından bilinmektedir.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Fena mı yapılmış yani? Hizmet götürülmüş.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — Bu sözler yerine getirilmediği takdirde, yarım bırakılan hizmetler devam etmediği, TEK hizmetleri, köy işleri hizmetleri yerine getirlmediği takdirde, sayın bakanların vatandaş karşısında mahcup olarak yüzlerinin kızarmasını biz önlemeye çalışacağız. Çünkü arkadaşlar, bunu biz takip edeceğiz.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Bu iş senin takibinle olmaz; ne söylediysek yapacağız.

İSMAİL ÜĞDÜL (Edirne) — Sayın Başkan, soruyla ne ilgisi var.

BAŞKAN — Lütfen efendim, lütfen... Sayın Taşar lütfen... Sayın Üğdül...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — İşte, bunları düşünerek, acaba bu hemşerim hakkında haksızlık mı yapıyorum, diye kendi kendime sordum ve yine düşündüm; bir Mecliste anamuhalefet partisi hakkında tahkikat komisyonu kurulursa, acaba, benim Maraş'taki hemşerimin «Koordinasyon» dediği samimî niyetine karşı ben yine bir sual önergesi vermekle haksızlık mı yapıyorum diye düşündüm.

Yine düşündüm arkadaşlarım; Türk - İş'in, bir işçi konfederasyonunun yaptığı yasal bir mitinge...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Soru ile bu mevzuun ne ilgisi var?

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — ... sosyaldemokrat bir partinin genel başkanı eğer yasal bir şekilde katılır da, o memlekette Sayın Başbakan savcılara örtülü talimat verirse, demokrasi bu şekilde anlaşılırsa, benim Kahramanmaraş'taki hemşerimin «Koordinasyon» sözüne karşı bir önerge vermekle acaba insafsızlık mı yapıyorum diye düşündüm. (ANAP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Sayın Başkan, nasıl konuşuyor?

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — Bitmedi arkadaşlar. Yine düşündüm...

BAŞKAN — Sayın Bayezit... Sayın Bayezit...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — Sayın Başkan, notlarım var...

BAŞKAN — Sayın Bayezit...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — İki gün önce seyrettiğimiz partizanlığı anlatıyorum Sayın Başkan; tahammül gösterin lütfen.

BAŞKAN — Konumuz, Kahramanmaraş'taki hadiseye ve suallerinize...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — İki gün önceki «İcraatın İçinden» programında 12 Eylül istirmarcılığı tekrar gündeme getirilerek...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Beyefendi, o mitingte TKP bildirileri dağıtılıyor. Neyi savunduğunuzu biliniz.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — ... memlekette pahalılık, fakirlik örtülmek istenerek, vatandaşlar şartlandırılmak istenerek, masum bir yaşlı kadına, «dilenmeye razıyım» dedirtilirse; acaba, ben Kahramanmaraş'taki hemşerime haksızlık mı yapıyorum? (SHP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler)

DEVLET BAKANI AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) — Bu konuşmanın sualle ne ilgisi var Sayın Başkan?

BAŞKAN — Sayın Bayezit... Sayın Bayezit...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; hükümet, iktidar, her şeyi... (ANAP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN — Sayın Bayezit... Sayın Bayezit... (Gürültüler)

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — ... yaptırmak isteyebilir; ama kamu görevlileri şunu bilmelidir arkadaşlarım : Kamu görevlileri, sıfatı ne olursa olsun (müsteşarından, valisinden, köydeki imamına kadar, karakoldaki onbaşısına kadar) bu devletin, bu milletin memurudur, iktidarın memuru değildir. (ANAP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

Eğer bunlar, iktidarın partizanlığına alet olurlarsa, bunun hesabını vereceklerdir.

(Başkan hatibin mikrofonunu kapattı)

BAŞKAN — Sözünüzü kesmiş bulunuyorum efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) — «Bu memlekette, devri sabık yaratmayacağız» sözü, devri sabıkta kalacaktır.

Saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Partimize sataşma vardır, söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Ne vesileyle efendim?

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Partime sataşma vardır; bu vesileyle söz istiyorum.

BAŞKAN — Efendim, grup yöneticilerinden herhangi birisi...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Grup adına söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Efendim, grup yöneticileri parti grubu adına söz isteyebilir. Burada Anavatan Partisi Grubunu, başkanvekilleri veya başkanvekillerinin imza ile bildireceği arkadaşlar temsil ederler. Grup başkanvekilleri yoklar. Bu itibarla, lütfen yerinize oturun efendim. (SHP sıralarından gürültüler, «Öğren, öğren» sesleri)

ÖMER KUŞHAN (Kars) — İktidarın genel sekreteri olarak İçtüzüğü tetkik etsinler, hükümet konuşabilir, partiniz değil...

BAŞKAN — Lütfen efendim, size söz vermedim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Bana söz vermediniz Sayın Başkan; ama o tarafa da söz vermediniz.

İktidar partisinin genel sekreteri olmak her şey olmak demek değildir, öğren...

BAŞKAN — Lütfen efendim, hiç kimsenin kimseden öğreneceği bir şey yoktur; müdahale etmeyin. (ANAP sıralarından alkışlar)

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, suçlama vardır, söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan. (ANAP sıralarından alkışlar)

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan...

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Mikrofonu açın Sayın Başkan, sayın bakanın konuşmasına yazık olur.

BAŞKAN — Tekrar ihtarlara başlamayalım; lütfen müdahale etmeyin.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — ANAP'lı olursanız, biraz evvelki gibi oylamaya gidersiniz...

BAŞKAN — Lütfen efendim, İçtüzüğü öğrenin; iki sene geçti, hâlâ öğrenemiyorsunuz.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Efendim, ben İçtüzüğü çok iyi biliyorum; bunu zatı âliniz de bilirsiniz.

BAŞKAN — Buyurun, devam edin Sayın Bakan.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, Sayın Bakan sataşma nedeniyle mi söz aldı?

BAŞKAN — Sataşma sebebiyle söz verdim efendim. (SHP sıralarından gürültüler)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Hangi cümlem sataşma kabul edildi Sayın Başkan?

BAŞKAN — Efendim, takdirimiz bu şekilde tecelli etti.

Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Padişahlar bile sizin gibi yönetmiyorlardı Osmanlı sarayını... (ANAP sıralarından «Aaa» sesleri, gürültüler)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) — Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altındasın, böyle konuşamazsın.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sen sus sayın genel sekreter, daha öğreneceğin çok şey var.

BAŞKAN — Devam edin Sayın Bakan, devam edin efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Turan Bayezit'in sorusuna verdiğim cevap üzerine Sayın Bayezit, Bakanlar Kurulu üyelerini mahallî seçimlerde partizanlık yaptıkları iddiası ile suçladıkları için söz almış bulunuyorum.

Sayın Turan Bayezit, Sayın Başbakana yöneltmiş olduğu sorusunda, bir ilimizdeki merkez ilçe teşkilatı başkanının bir ifadesinden hareketle, burada partizanlık yapıldığı iddiasını ileri sürmüş ve bu iddiasına dayanarak Sayın Başbakana muhtelif sorular yöneltmişti.

Ben kendisine, bu olayın varit olmadığını, kendi sözlü sorusuna esas teşkil eden ifadenin yanlış anlamaya meydan verebilecek; ama olayla bağdaştırılması mümkün olmayan bir ifade olduğunu izah ettim. Bununla ilgili, gerek idare kanalıyla, gerek parti teşkilatımız kanalıyla yapılan araştırmaların sonucunu kendisine bildirdim, Genel Kurula da ilettim.

ŞERAFETTİN TOKTAŞ (Balıkesir) — Bir de teşekkür ettin.

BAŞKAN — Lütfen efendim, lütfen...

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Kendisinin aslında, benim bu cevabımda eksik veya yanlış olan hususları açıklamak gerekçesiyle ancak, söz alma hakkı bulunduğu halde - herhalde bu gerekçe ile söz aldılar - olayla hiç alakası olmayan şeyleri burada dile getirmiş ve partizanlığı bir ilçe teşkilatı başkanından almış, bütün bakanlar kuruluna teşmil etmiştir.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Ne demek?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bu, milletvekili ciddiyetiyle bağdaşmaz. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Sayın milletvekilleri, eğer burada bir sözlü soruya verilen cevap üzerine, İçtüzükte belirtilen şartlar

dahilinde söz hakkı bulunan milletvekilleri, o sözlü soru ile ilintisiz olan konuları burada dile getirmek için, bunu vesile ittihaz ederlerse ve meseleyi, kalkıp da, bilmem neredeki mahallî seçimlere veya Türk - İş' in mitingine götürürlerse, o zaman ben, bu cevaba karşı cevap vermek için söz alır ve burada, o mitingte Türkiye Komünist Partisi tarafından dağıtılan bildiriyi aynen okurum. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Dağıtırlar, bize ne?.. (SHP sıralarından gürültüler)

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Aynen okurum... (SHP ve ANAP sıralarından gürültüler)

MEHMET ÜNER (Kayseri) — Sayın Bakan, o bildiriyi okumakla siz de ona alet oluyorsunuz...

BAŞKAN — Sayın Bakan, Sayın Turan Bayezit' in konu dışına çıkan ve Bakanlar Kurulunu itham eden konularına cevap verin. Lütfen bu istikamette konuşun efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Yani, ciddî cevap versin, değil mi Sayın Başkan?

BAŞKAN — Efendim, ciddî olup olmadığını bendeniz takdir ederim, ciddî olup olmadığını milletvekilleri takdir eder, tek kişi olmaz efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Hayır efendim, kendi ifadeleriyle ve ciddiyetle telif edemediğim için söylüyorum.

BAŞKAN — Buyurun devam edin efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Ciddî cevap verin Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Turan Bayezit'in, İçtüzüğe aykırı biçimde burada dile getirdiği bütün iddialarının asılsız olduğunu ifade eder, hepinize saygılar sunarım. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — «Milletvekili ciddiyeti» sözünü sataşma kabul ediyor musunuz Sayın Başkan?

ATİLLA SIN (Muş) — Otur yerine.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Lütfen siz karışmayınız.

BAŞKAN — Lütfen efendim...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — «Milletvekili ciddiyeti ile bağdaşmaz» sözünü sataşma kabul ediyor musunuz Sayın Başkan?

BAŞKAN — Efendim, sayın bakanın ifadesini, milletvekili vazifesinin dışına çıktığı anlamında kabul ettim. Ben bunu bu şekilde anladım.

Sayın Bakan, bu anlamda mı ifade ettiniz?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Evet efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Zabıtlara geçirin sözünüzü Sayın Başkan; siz kabul ediyor musunuz?..

BAŞKAN — Buyurun efendim.

4. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, İstanbul - Sarıyer Karakolundaki bir tecavüz iddiası hakkında Emniyet Amirinin yaptığı açıklamaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/501)

BAŞKAN — 4 üncü sırada, Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, İçişleri Bakanından sorusu vardır.

Sayın Cüneyt Canver?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

5. — Eskişehir Milletvekili Mehmet Nuri Üzel' in, Başbakanlıkta görevli bir müşavir tarafından yabancı yayın ajanslarına politik demeç verildiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/544)

BAŞKAN — 5 inci sırada, Eskişehir Milletvekili Mehmet Nuri Üzel'in, Başbakandan sorusu bulunmaktadır.

Sayın Üzel?.. Buradalar.

Sayın Başbakan veya cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

6. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu' nun, danışmanlık için yabancı firmalarla anlaşma yapılıp yapılmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/622)

BAŞKAN — 6 ncı sırada, Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Başbakandan sorusu bulunmaktadır.

Sayın Nalbantoğlu?.. Buradalar.

Sayın Başbakan veya cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

7. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş' ın, Hatay İli çiftçilerinin Ziraat Bankasına olan borçlarının ertelenmesine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/623)

BAŞKAN — 7 nci sırada, Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, Başbakandan sorusu bulunmaktadır.

Sayın Demirtaş?.. Yoklar.

Sayın Başbakan veya cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

8. — Kahramanmaraş Milletvekili Rıfat Bayazıt'ın, Siyasî Partiler Kanununa aykırı hareket edenler hakkında yapılan işlemlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/548)

BAŞKAN — 8 inci sıradaki, Kahramanmaraş Milletvekili Rıfat Bayazıt'ın sorusu, mehil sebebiyle ertelenmiştir.

9. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasî partilerin genel başkanları ile bazı gazete temsilcileri arasında düzenlenen televizyon programlarına ilişkin Başbakandan sözlü sorusu ve Devlet Bakanı A. Mesut Yılmaz'ın cevabı (6/558)

BAŞKAN — 9 uncu sırada, Konya Milletvekili Salim Erel'in, Başbakandan sorusu bulunmaktadır.

Sayın Erel?.. Buradalar.

Sayın Başbakan veya cevap verecek sayın bakan?.. Buradalar.

Önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun, Başbakan tarafından sözlü olarak yanıtlanması için gereğini saygı ile arz ederim.

Salim Erel
Konya

TRT Televizyonunda 15 - 16 - 17 Ocak 1986 tarihlerinde TBMM'de grubu bulunan partilerin genel başkanları ile belirli bazı gazetelerin görevlileri arasında yapılan, soru - yanıt şeklindeki söyleşi programlarını izledik.

1. Türkiye'de; Ankara, İzmir, İstanbul ile birlikte diğer il ve ilçelerimizde de pek çok basın organları bulunmasına ve bu basın organlarının oluşumu Türkiye gerçekleri ve sorunlarıyla, gerçek anlamda iç içe bulunmasına karşın, bu gibi programlar için söz konusu basın organlarına niçin çağrı yapılmıyor?

2. Bu programlara katılan belirli gazetelerin ve temsilcilerin çağrılış gerekçesi nedir?

3. Bu nitelikte toplantıları, yalnız basın organları ile değil, diğer meslek kuruluşlarının da katılımı ile ve belirli kısa süreli tarihlerde düzenlemeyi düşünür müsünüz?

BAŞKAN — Sayın Bakan, buyurun efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sayın milletvekilinin soru önergesinde belirtildiği gibi, Türkiye'de pek çok basın organı mevcuttur. Söz konusu programlara aynı anda hepsinin çağrılması imkânsızdır. Çok sayıda basın mensubunun katılacağı bir programın, teknik açıdan gerçekleştirilmesinin güçlüğü yanında, seyirciyi memnun etmesi de mümkün değildir. Bu sebeple belirli gazete temsilcileri çağrılmıştır.

Siyasî nitelikli bir program olduğundan, bu seçimde gazetelerin hem tiraj, hem de siyasî nitelikli olmaları rol oynamıştır. Seçilen gazeteler, Türkiye'de en çok satan siyasî nitelikli gazetelerdir. Programa çağrılmamış aynı nitelikte gazeteler varsa, bir başka programa çağrılmaları elbette mümkündür. Bu tür programların, hem basın mensupları ile hem de diğer meslek kuruluşlarının katılmaları ile belli sürelerde tekrar düzenlenmesi düşünülebilir.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın Erel, buyurun efendim.

SALİM EREL (Konya) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın Bakana, soru önergeme vermiş olduğu cevaptan dolayı teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, demokrasi müesseseler ve basın bir diyalog rejimidir. Basın organlarına saygı duyulmakla beraber, son üç yıllık siyasal gündemde, basın organını temsil eden gazeteler ve bu gazetelerin temsilcilerinin aynı kişiler olduğunu görmekteyiz.

Sayın bakan, bu gazetelerin çağrılış gerekçesi içerisinde, tiraj mevzuunu da göz önüne aldı. Bugün yayın hayatının içindeki gazetelerin arasında - isimlerini vermeyeceğim ama - çağrılan gazetelerden daha çok tirajı olan gazeteler de vardır.

Sayın milletvekilleri, bugün Anadolu'daki basın organlarımızı göz ardı etmemiz mümkün değildir. Tamamen amatör zihniyetle çalışan ve halkla kaynaşmış bir vaziyette, halkımızın derdini, dileklerini demokratik bir ortamda üst makamlara duyurmaya çaba gösteren bu vefakâr basın organı temsilcilerinin de, bu gibi toplantılarda bulundurulması, demokrasimizin sağlıklı işlemesi bakımından gereklidir. Bu gibi toplantıları, belirli gazete ve bu gazetelerin belirli temsilcilerinin inhisarı altında bırakmak sakıncalıdır. Çeşitli meslekî diğer kuruluşlarımız vardır. Bu diğer çeşitli meslekî kuruluşların temsilcilerinin de bu gibi toplantılarda sorumlu hükümet temsilcileri ve hatta Mecliste bulunan partilerin temsilcileri ile diyalog kurmalarının yararlı olacağı kanısındayım.

Hepinize teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Erel.

10. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin deniz otobüsleri ile yapacağı toplu taşımacılığa ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/559)

11. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Ankara, İstanbul, İzmir ve Bursa illerinde yapılacağı belirtilen toplu taşıma sistemlerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/560)

12. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya, Ereğli Şeker Fabrikası yapım çalışmalarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/561)

BAŞKAN — 10, 11 ve 12 nci sıradaki, Konya Milletvekili Salim Erel'in soruları, İçtüzüğün 97 nci maddesi gereğince ertelenmişlerdir.

13. — Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in, Uşak İli Eşme İlçesine bağlı bazı köylerde tütün ekimine izin verilmemesinin nedenine ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/567)

BAŞKAN — 13 üncü sıradaki, Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in sorusu, soru sahibinin izinli olması nedeniyle ertelenmiştir.

14. — İçel Milletvekili Edip Özgenç'in, Mersin ve Tarsus'ta çevre kirliliğinin önlenmesi için alınacak tedbirlere ilişkin sözlü sorusu ve Devlet Bakanı Ahmet Karaevli'nin cevabı (6/571)

BAŞKAN — 14 üncü sırada, İçel Milletvekili Edip Özgenç'in, Devlet Bakanından sorusu bulunmaktadır.

Sayın Edip Özgenç?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Buradalar.

Soru önergesini okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıda sunmuş bulunduğum sorumun, Sayın Devlet Bakanı Ahmet Karaevli tarafından sözlü olarak cevaplandırılması için gerekli işlemin yapılmasını arz ve istirham ederim.

Edip Özgenç
İçel

1. Mersin'in Kazanlı İlçesi mevkiinde kurulu bulunan Soda Sanayii, Kromsan ile Karaduvar Mahallesi civarında kurulu bulunan Termik Santral ve ayrıca Mersin'e oldukça yakın bulunan Akdeniz Gübre Fabrikasının yarattıkları çevre kirliliği, neşredilen kirli, öldürücü ve zehirleyici hava kirliliği ve deniz kirliliğinin önlenmesi için ne gibi işlemler yapılmakta, ne gibi önleyici tedbirler alınmakta ve bu konuya ilişkin söz konusu müesseselere ne gibi yaptırımcı hükümler koymaktasınız? Özellikle Azot Sanayii Gübre Fabrikasının neşrettiği kirli, zehirli gaz yüzünden çevrede tarım faaliyetlerinin durduğu ve insan sağlığını her geçen gün menfi yönden etkileyen bu zehirli gazın yayılmasını engelleyici ne gibi bir teknik ünite (kollektör - filtre) çalışması yaptırılmaktadır? Bu çalışma ne zaman sona erecektir?

2. Tarsus bölgesi önemli ölçüde tarım arazisinin bulunduğu, özellikle pamuk üretiminin yapıldığı bir bölgedir. Bu bölgede bulunan Berdan Nehrinin çevresinde kurulu bulunan Mensucat Boyaları Sanayii, Berdan Tekstil, Çukurova Tekstil, Çinko Sanayii, İzocam Sanayiinin artıkları, direkt olarak Berdan Nehrine aktarılmakta ve bölgede bulunan, özellikle yaz aylarında çalışmaya gelen binlerce pamuk tarım işçisinin su ihtiyacını temin ettiği bu nehrin kirlenmesini önleyici ne gibi önlem almaktasınız? Alınan yaptırımcı önlemleri tespit eden işlemleri, tarih ve sayısına göre belirtebilir misiniz?

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İçel Milletvekili Sayın Edip Özgenç'in sözlü sorusuna cevap vermek üzere söz almış bulunuyorum.

Bilindiği gibi, Çevre Genel Müdürlüğü 1978 yılında, Başbakanlığa bağlı Çevre Müsteşarlığı olarak kurulmuş ve bilahara, 1984 yılında, 222 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile, genel müdürlük olarak teşkilatlandırılmış ve görevleri ise, 11.8.1983 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan 2872 sayılı Çevre Kanunu ile belirlenmiştir.

Kanunun amacı, tüm vatandaşlarımızın ortak varlığı olan çevrenin korunması, iyileştirilmesi, kırsal ve kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların en uygun şekilde kullanılması ve korunması; su, toprak ve hava kirlenmesinin önlenmesi, ülkenin bitki ve hayvan varlığı ile, doğal ve tarihsel zenginliklerinin korunarak, bugünkü ve gelecek kuşakların, sağlık, uygarlık ve hayat seviyesinin geliştirilmesi ve garanti altına alınması için yapılacak düzenlemeleri ve alınacak tedbirleri, ekonomik ve sosyal kalkınma hedefleriyle uyumlu olarak, belirli hukukî ve teknik esaslara göre düzenlemektir.

2872 sayılı Çevre Kanunu, çevre korunmasını bir bütün olarak ele almış, hava kirliliğinin önlenmesi ve suların korunması konularında standartların tespitini ve yönetmeliklerin, kanunun getirdiği hukukî yapı içerisinde çıkarılmasını hükme bağlamıştır. Çevre Genel Müdürlüğü bu amaçla standartların tespiti ve yönetmeliklerin yürürlüğe konması için çalışmalarını sürdürmektedir.

Aynı kanun gereğince, illerde çevre meselelerinin tespiti ve kirliliğin önlenmesi için gerekli tedbirlerin

alınmasında karar ve koordinasyon yetkisi, taşra teşkilatının bulunmamasından dolayı her ilde valinin başkanlığında kurulan mahallî çevre kurullarına verilmiş; 222 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 20 nci maddesi (d) fıkrasına göre, ilde kurulan tesis ve işletmelerin çevre kirliliği açısından yapılan denetlemelerine ait raporları incelemek, değerlendirmek ve gerekli tedbirleri almak, mahallî çevre kurumlarının görevleri arasında sayılmıştır.

Ayrıca, denizlerin ve iç suların kirliliğe karşı korunması, şu anda yürürlükte olan 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu ve ek sirküleriyle sağlanmakta olup, bu kanunun uygulanması, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığının il teşkilatlarına bırakılmış ve gerekli hukukî işlemleri yapmakla görevlendirilmiş bulunmaktadır.

Yukarıda yapılan tüm açıklamalar yanında, önergede yer alan - Mersin ve Tarsus'ta bulunan - muhtelif tesislerin yarattıkları çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla, bakanlığıma bağlı Çevre Genel Müdürlüğü elemanları ve İçel Valiliği yetkililerinden müteşekkil bir heyet, bundan yaklaşık bir ay kadar önce, mahallinde yapılan incelemeler sonucunda bir rapor tanzim etmiş ve raporda belirtilen aksaklıkların giderilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması hususu İçel Valiliğine ve ilgililere, bir yazıyla, talimat olarak bildirilmiştir.

Arz eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Özgenç, söz istiyor musunuz?

EDİP ÖZGENÇ (İçel) — Evet.

BAŞKAN — Buyurun.

EDİP ÖZGENÇ (İçel) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sayın bakanımıza, vermiş olduğu cevaptan dolayı teşekkür ediyorum. Ancak, sayın bakanımız, vermiş oldukları cevapta, Çevre Genel Müdürlüğünün ve Çevre Kanununun göstermiş olduğu doğrultuları ve saymış olduğu yetkileri burada teker teker açıklayarak, gerek korunmaya ilişkin standartların tespiti, gerekse karar ve koordinasyon konusunda bazı yetersizliklerin mevcudiyetini ve mahallî çevre teşkilatı ile bu konuya ilişkin birtakım kuruluşların varlığını izah ettiler.

Muhterem arkadaşlarım, Tarsus'ta, Berdan Çayı dediğimiz bir çay vardır. Bu çayın güzergâhı üzerinde, benim tespitlerime göre tam 49 tane köy mevcuttur. Bilindiği gibi, Tarsus, Çukurova içerisinde, tarımsal alanda ve özellikle pamuk üretiminde oldukça yoğun bir görev yapmaktadır. Bu itibarla, buraya, yaz aylarında binlerce tarım işçisi gelir. Bu tarım işçilerinin, verimli bu ova üzerinde su içtikleri kanal olarak tespit edilen bu kanalın, maalesef, her gün gittikçe kirlenmekte olduğu ve mevcut biyolojik yaşamın giderek azalmakta olduğu tespit ediliyor. Şöyle ki, bu çayın üzerinde, Mensucat Boyaları Sanayii, Berdan Tekstil Sanayii, Çukurova Tekstil Sanayii, İzocam Camyünü Sanayii ve buna benzer irili ufaklı birçok tesisin mevcudiyeti, dolayısıyla, bütün kirli artıkların bu çaya aktarıldığı gözlenmektedir.

Sayın bakanımız, her ne kadar, bu konuya ilişkin bir rapor hazırlandığını ve kirliliğin önlenmesi için gerekli olan tedbirlerin alınacağını ifade etmişse de, üzülerek ifade etmek isterim ki, bunlar daima sözde kalmakta ve bu konuya ilişkin hiçbir aktivite getirilmemektedir; dolayısıyla, bu bölgede çalışan binlerce insan, tespit ve teşhis ettiğim kadarıyla, yaz aylarında oldukça sağlıksız koşullarda burada çalışmaya mecbur kalmakta ve birçoğu da hastalanarak, sonuçta hayatlarını yitirmektedirler.

Bir diğer mesele, Mersin gibi, turizm potansiyelinin oldukça yüksek olduğu bir bölgede, Mersin'e 2 kilometre yakın bir sahada Azot Sanayii Gübre Fabrikasının bacalarından azot gazı ve buna benzer zehirleyici ve öldürücü gazlar devamlı olarak neşredilmektedir. Öyle ki, çevre büyük ölçüde menfî yönden etkilenmekte; tarım arazisinin de etkilenmesi nedeniyle bu sahada herhangi bir tarımsal gelişme olmadığı gibi, bu bölgede yaşayan insanların nesline dahi intikal edebilecek nitelikte çeşitli hastalıklar ve ölümle sonuçlanan vakalar tespit edilmektedir.

Bu bölge ahalisi, Mersinli hemşerilerimiz bu durumdan oldukça şikâyet etmekte ve basına ve milletvekillerine intikal ettirmek suretiyle kirlenmenin bir an evvel önlenmesini istemektedirler.

Bu fabrikaların kuruluş projelerine baktığımız zaman, söz konusu fabrikaların bacalarından tüten bu zehirli gazların bir filtre veya kolektör tesisatıyla veya üniteleriyle tamamen önlenebileceği görülmektedir. Bu önleme sırasında da mevcut ünitelerde bu gazlardan ayrıca birtakım yan ürünlerin elde edilmesinin mümkün olacağı ilgililerce ifade edilmektedir.

Bu konuyu bugün biz burada dile getiriyoruz; bizden evvelkiler de dile getirdiler. Üzülerek söylemek istiyorum ki, bu sorunları, şu anda dile getirmemize rağmen, bir sene sonra, iki sene sonra bu bölgeden seçilip gelecek olan milletvekilleri de intikal ettireceklerdir. Şunu söylemek istiyorum: Bu

sorunları kürsülerde dile getiriyoruz; «Birtakım projeler, birtakım araştırmalar yapılmıştır, yapılacaktır, edilecektir» şeklinde cevap veriliyor; fakat sonuçta hiçbir şey yapılmıyor.

BAŞKAN — Sayın Özgenç, konuşmanızı toparlamanızı rica ediyorum.

EDİP ÖZGENÇ (Devamla) — Toparlıyorum Sayın Başkan.

Diğer bir örnek, Mersin'in Kazanlı semtinde kurulmuş olan Karaduvar Soda Sanayii; o güzelim denizi, kumsalı, plaj tesislerini, birçok firmanın turizm geliri temin etmeye yönelik kurmuş olduğu o güzelim tesisleri berbat etmektedir. Soda sanayii tesislerinin kirli suları ve soda artıkları ile deniz tamamen kirletilmekte ve bu yüzden de o bölge ahalisinin, adı geçen fabrika aleyhine devamlı olarak tazminat davası açtıkları tespit edilmektedir.

Ümit ediyoruz ki, söz konusu icraat ve işlemler bir an evvel sonuçlandırılır ve kirlenmelerin; çevre kirliliğinin, zehirli gazların meydana getirdiği zehirlenmelerin ortadan kaldırılması çalışmaları süratle tamamlanır. Çalışmaların tamamlanması sonucunda, ülkemizde yeni tatbik edilecek olan serbest bölge ile bu yerde, gerek turizmin gelişmesi açısından, gerekse tarımsal değeri bulunan arazilerin değerlendirilmesi açısından olumlu sonuç alınacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

15. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nin, Uçak Servisi A.Ş.'ndeki bazı yöneticilerin gıda alımlarında usulsüzlük yaptıkları iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/576)

BAŞKAN — 15 inci sırada, Erzurum Milletvekili Sayın Hilmi Nalbantoğlu'nun, Ulaştırma Bakanından sorusu vardır.

Sayın Nalbantoğlu?... Burada.

Cevap verecek sayın bakan?... Yok.

Soru ertelenmiştir.

16. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, İzmir Ticaret ve Sanayi Merkezi yapımının üstlenilişine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/580)

BAŞKAN — 16 ncı sırada, Sayın Hilmi Nalbantoğlu'nun, İçişleri Bakanından sorusu vardır.

Sayın Nalbantoğlu?... Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?... Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

17. — Kayseri Milletvekili Mehmet Üner'in, Üsküdar - Eminönü seferini yapan Şehit Karaoğlanoğlu Vapurundaki intihar olayına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/581)

BAŞKAN — 17 nci sırada, Kayseri Milletvekili Sayın Mehmet Üner'in, İçişleri Bakanından sorusu vardır.

Sayın Üner?... Buradalar.

Sayın İçişleri Bakanı?... Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

18. — Denizli Milletvekili Halil İbrahim Şahin'in, pancar üreticilerinin alacaklarına ilişkin sözlü sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Hüseyin Cahit Aral'ın cevabı (6/586)

BAŞKAN — 18 inci sırada, Denizli Milletvekili Sayın Halil İbrahim Şahin'in, Sanayi ve Ticaret Bakanından sorusu vardır.

Sayın Şahin?... Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?... Buradalar.

Soru önergesini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıda yazılı sorularımın sözlü olarak Sayın Sanayi ve Ticaret Bakanı tarafından yanıtlanmasına aracılığınızı dilerim.

Saygılarımla,

Halil İbrahim Şahin
Denizli

1983, 1984, 1985 yılı pancar üreticilerinin alacakları ve aldıkları paralara esas olmak üzere aşağıda yazılı sorularımın yanıtlanması;

1. 1983 yılında ödenmeyen pancar parası alacağı 60 677 milyon olarak ifade edilmektedir. Doğru mudur? Niçin ödenmemektedir?

2. 1984 yılı pancar üreticisi alacağı 117 237 milyon olduğu ifade edilmektedir. Doğru mudur? Niçin ödenmemektedir?

3. 1985 yılı üretici alacağı 84 840 milyondur. Bu miktarın ne kadarı ödenmiştir? Böylece, pancar üreticilerine devlet tarafından ödenmesi gereken para kaç liradır?

4. Denizli pancar üreticilerine özellikle Çardak İlçesi Beylerli ve İnceler kasabaları üreticilerine hiç ödeme yapılmamıştır; nedeni?

5. Tüm yurtta pancar üreticileri kesin olarak paralarının tamamını ne zaman alacaklardır?

6. Devlet alacağı için faiz uygulandığına göre, üretici alacağına niçin faiz uygulanmamaktadır; uygulanmasını düşünüyor musunuz?

BAŞKAN — Buyursunlar Sayın Bakan.

SANAYİ VE TİCARET BAKANI HÜSEYİN CAHİT ARAL (Ankara) — Sayın Başkan, yüce

Meclisin muhterem milletvekilleri; Denizli Milletvekili Halil İbrahim Şahin'in sorularına cevap vereceğim.

1983 yılı pancar bedel ve tazminatlarının tamamı ödenmiştir. Ancak, Şeker Sanayiinin 31.12.1984 tarihli bilançosuna göre, 1983 yılına ait istenmemiş pancar bedeli ve tazminatları toplamı 26 813 702 liradır. Hesabın isminden de anlaşılacağı gibi, bu para, ölüm, adres bilinmemesi ve diğer sebeplerle, alacaklıları belli olmadığı veya talep edilmediği için ödenmemiştir.

1984 yılı pancar bedel ve tazminatlarının tutarı 99,5 milyar lira olup, tamamı ödenmiştir. Ancak, yukarıda da açıklanan sebeplerle istenmemiş pancar bedeli ve tazminatları ödenmemiş olup, bunların toplamı 31.12.1984 tarihli bilançoya göre, 36 153 729 liradır. Hak sahiplerinin talebi halinde bu paranın hemen ödeneceği gayet tabiîdir. Aslında, ödenmemiş olan miktarlar, milyarlarca liranın yanında küçük bir meblağ teşkil etmekte, biraz önce arz ettiğim sebeplerden dolayı da, hak sahiplerinin talep etmemesi veya ölümü dolayısıyla beklemektedir.

1985 yılı pancar bedel, prim ve tazminatları tutarı 137,2 milyar lira olup, 18.12.1986 tarihine kadar aynî, nakdî avanslar ile, kesin bedel ödemeleri toplamı olarak 59,1 milyar lira ödenmiştir. 18.2.1986 tarihinden sonra, bakiye 76,1 milyar liralık kısmın ödemesi ise şu esasa göre yapılıyor : Daha önce televizyonda da vatandaşlara arz ettiğimiz gibi, 150 bin liraya kadar olanları defaten ödüyoruz. 1 milyon veya 700 bin lira gibi daha yüksek alacaklıların 100 bin lirası ile, bundan sonra geri kalan alacağının % 25'ini defaten ödüyoruz. Diyelim ki, alacağı 1 milyon lira ise, defaten ödenen 100 binden sonra, 900 bin lira kalır; bunun da yüzde 25'ini ilave ettiğimiz zaman (900 bin liranın yüzde 25'i 225 bin lira eder ve buna 100 bini ilave ettiğimiz zaman da) 1 milyon lira alacaklı vatandaş, defaten 325 bin lira alıyor; bakiyesi, geçen sene iki bonoyla ödeniyordu; bu sene en geç nisan ayının sonuna kadar, bir tek bonoyla ve yüzde 3 gecikme tazminatı da dahil olmak üzere ödenmektedir. Şu an ödemelere başlanmıştır; bu ay içerisinde ayın 15'ine kadar ödeyeceğimiz miktar da, 39 milyar liradır; nakit olarak da bu para hazırlanmıştır.

1985 yılı pancar bedel tazminatları tutarı, Denizli Ziraat Bölge Şefliğiyle, Çardak İlçesi ve İnceler, Bozkurt kasabaları toplamı olarak 725 milyon 900 bin liradır. Aynî ve nakdî avans toplamı olarak, bunun 216 milyon 600 bin lirası ödenmiş durumdadır. Bütün fabrikalarımızda kesin bedel ödemelerine başlanmış olup, biraz önce arz ettiğim termin içerisinde tamamı nisanın sonuna kadar da ödenmiş olacaktır.

Bilindiği üzere, pancar yetiştirme sözleşmesi imzalamasından itibaren, üreticilere, şirketimizce, faizsiz olarak, aynî ve nakdî avanslar verilmektedir. Ayrıca, pancar tohumu, mücadele ilaçları ihtiyaçları şirketimizce bedelsiz olarak karşılanmakta; ekici çavuşu ve ekici ücretleri çiftçilerden alınmamakta ve mibzer, merdane, mücadele aletleri kullanımı için hiçbir ücret talep edilmemektedir. Bunlardan başka, üreticilerin teslim ettikleri pancar miktarının yüzde 15'i kadar yaş küspe ve yüzde yarımı kadar da melaslı kuru küspe, çiftçilere, üreticilere bedelsiz olarak verilmektedir.

1984 yılından itibaren kesin bedel ödemelerinin bonoya bağlanan kısmına, aylık yüzde 3 oranında gecikme tazminatı ödenmesine başlanmış olup, yukarıda da arz ettiğim gibi, 1985 yılı ödemelerine de tatbik edilmektedir; yüksek bilgilerinize arz ederim.

Teşekkür ederim efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Şahin, görüş bildirmek ister misiniz?

HALİL İBRAHİM ŞAHİN (Denizli) — Evet.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

HALİL İBRAHİM ŞAHİN (Denizli) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; cevap verdiği için sayın bakana çok teşekkür ediyorum; yalnız, cevapların doğru olmadığını ifade etmek istiyorum.

Pancar üreticilerinin 1983, 1984 ve 1985 yılı alacakları, 10 milyonlar, 100 milyonlar, 150 milyonlar değildir; sayın bakanın da ifade ettiği gibi, 1985 yılı için 76 milyar liradır.

Tüm yurtta pancar üreticilerinin paralarının tamamını kesin olarak ne zaman alacağı, ödemelerin ne zaman biteceği de sayın bakan tarafından ifade edilmemiştir.

Yine, «Devlet alacağı için faiz uygulandığına göre, üretici alacağına niçin faiz uygulanmamaktadır; uygulanmasını düşünüyor musunuz?» şeklindeki soruma da bir yanıt alamamış durumdayız.

Değerli arkadaşlarım, üretici halk katmanları alacağını alamazken; yani alacağı ihmal edilirken, devlet, alacağını alabilmek için bugün onların traktörle-

rini sattırmaktadır, evlerindeki eşyalarını sattırmaktadır.

Devletin ve dolayısıyla hükümetin en önemli fonksiyonu, alacağına dikkatli olduğu kadar, vereceğine de dikkatli olmasıdır. Hükümet etme sanatı budur ve süratle üreticilerinin paraları verilmelidir.

Saygılarımla. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

19. — Denizli Milletvekili Halil İbrahim Şahin'in, Muğla İli Merkez Jandarma Karakolunda bazı vatandaşlara işkence yapıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/587)

BAŞKAN — 19 uncu sıradaki Denizli Milletvekili Halil İbrahim Şahin'in, sorusu, İçtüzüğün 97 nci maddesine göre ertelenmiştir.

20. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya Valisinin bir açık hava toplantısında halka «imparator» olarak takdim edilmesine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/589)

BAŞKAN — 20 nci sıradaki Konya Milletvekili Salim Erel'in, sorusu, İçtüzüğün 97 nci maddesine göre ertelenmiştir.

21. — Ağrı Milletvekili Paşa Sarıoğlu'nun, hampetrol alımlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/595)

BAŞKAN — 21 inci sıradaki Ağrı Milletvekili Paşa Sarıoğlu'nun, sorusu, kendilerinin izinli olmaları sebebiyle ertelenmiştir.

22. — İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya'nın, Türkiye'de şeriatçılığa karşı ne gibi önlemler alındığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/596)

BAŞKAN — 22 nci sırada, İstanbul Milletvekili Sayın Günseli Özkaya'nın, Başbakandan sorusu vardır.

Sayın Günseli Özkaya?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

23. — Ağrı Milletvekili İbrahim Taşdemir'in, Diyarbakır Cezaevinde meydana gelen ölüm olaylarına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/597)

BAŞKAN — 23 üncü sıradaki Ağrı Milletvekili İbrahim Taşdemir'in, sorusu, verilen mehil sebebiyle ertelenmiştir.

24. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, bazı vatandaşların işkence sonucunda sakat kaldığı ve öldüğü iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/598)

BAŞKAN — 24 üncü sırada, Diyarbakır Milletvekili Sayın Kadir Narin'in, İçişleri Bakanından sorusu vardır.

Sayın Kadir Narin?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

25. — İzmir Milletvekili Ali Aşkın Toktaş'ın, Aliağa Petro Kimya Kompleksine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/599)

BAŞKAN — 25 inci sıradaki İzmir Milletvekili Ali Aşkın Toktaş'ın, sorusu, verilen mehil sebebiyle ertelenmiştir.

26. — Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, Samsun İlinde yaptırılan sosyal meskenler için Belediye Encümenince ek ücret kararı alındığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/600)

BAŞKAN — 26 ncı sırada, Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, Başbakandan sorusu vardır.

Sayın Hasan Altay?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

27. — Tekirdağ Milletvekili Salih Alcan'ın, Ayvalık - Midilli arasındaki yük ve yolcu taşımacılığının Yunan gemileri tarafından yapıldığı iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/601)

BAŞKAN — 27 nci sırada, Tekirdağ Milletvekili Sayın Salih Alcan'ın, Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi vardır.

Sayın Alcan?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

28. — Kütahya Milletvekili Abdurrahman Necati Kara'a'nın, Suriye'de okutulan bir ders kitabına ve Suriye sınırları içinde vatandaşlarımıza ait tapulu arazilerin bedellerine ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/602)

BAŞKAN — 28 inci sırada, Kütahya Milletvekili Sayın Abdurrahman Necati Kara'a'nın, Dışişleri Bakanından sorusu vardır.

Sayın Abdurrahman Necati Kara'a?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

29. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Suriye Devletinin ülkemiz aleyhindeki faaliyetlerine karşı alınan tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/603)

BAŞKAN — 29 uncu sırada, Hatay Milletvekili Sayın Murat Sökmenoğlu'nun, Başbakandan sorusu vardır.

Sayın Sökmenoğlu?.. Yoklar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

30. — Adana Milletvekili Metin Üstünel'in, Kahramanmaraş - Göksun Yem Fabrikasınca 1985 yılında gerçekleştirilen kırmızı biber alımlarına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/607)

BAŞKAN — 30 uncu sırada, Adana Milletvekili Sayın Metin Üstünel'in, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sorusu vardır.

Sayın Üstünel?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

31. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, milletvekili lojmanları inşaatına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü sorusu ve Başkanvekili Sabahattin Eryurt'un cevabı (6/608)

BAŞKAN — 31 inci sırada, Erzurum Milletvekili Sayın Hilmi Nalbantoğlu'nun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sorusu vardır.

Sayın Nalbantoğlu?.. Buradalar.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı adına cevap verecek Sayın Başkanvekili Sabahattin Eryurt?.. Buradalar.

Soru önergesini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Başkanlığınızca sözlü olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum

Soru 1. Başkanlığınızca Emlak Kredi Bankası eliyle yaptırılan milletvekili lojmanları inşaat ihalelerinin üstencilere veriliş ve yöntem ile uygulanan kriterler ve fiyatların Bayındırlık ve İskân Bakanlığı birim fiyatlarıyla uyumluluk oranlarını tespit etmek üzere, konuyu, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teftiş Kuruluna tetkik ettirmeyi uygun bulur musunuz?

Soru 2. Bu inşaatlarda, şu anda, fizikî yapım seviyesi ile malî ödeme arasında bir uyumsuzluk var mıdır?

Soru 3. İnşaat için verilen süre uzatım ve süre ceza uygulamaları yasalara uygun verilmiş midir?

Not : Bir önergem nedeniyle; önergem soruları içeriğinde bulunmayan bazı konular 1.11.1985 tarih ve 7/697 sayılı yanıtınızda da verilmediğinden yukarıdaki sorular 5 Şubat 1985 tarih 5192/20112 yanıtınız nedeniyle yeniden sorulmak zorunluluğunda kalınmıştır.

BAŞKAN — Buyursunlar Sayın Sabahattin Eryurt.

BAŞKANVEKİLİ SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İçtüzüğümüzün 98 inci maddesine göre, Sayın Meclis Başkanımız, soruyu cevaplandırmak üzere beni vazifelendirmişlerdir; cevabımı arz edeceğim.

Soru sahibi Sayın Hilmi Nalbantoğlu, birinci sorusunda şöyle diyor: «Başkanlığınızca Emlak Kredi Bankası eliyle yaptırılan milletvekili lojmanları inşaat ihalelerinin üstencilere veriliş ve yöntem ile, uygulanan kriterler ve fiyatların Bayındırlık ve İskân Bakanlığı birim fiyatlarıyla uyumluluk oranlarını tespit etmek üzere konuyu Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teftiş Kuruluna tetkik ettirmeyi uygun bulur musunuz?»

Cevabımı arz ediyorum: Milletvekili Lojmanları Sitesi inşaatı, 2886 sayılı Kanunun 2990 sayılı Kanunla değişik 89 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmünce ve Başkanlık Divanınca alınan karar gereğince, bu kanun hükümleri dışında kalmak suretiyle, Türkiye Emlak Kredi Bankası Anonim Şirketine yaptırılmaktadır. Sözü edilen inşaat, plan ve projesi yönünden, ekonomik, teknik, teknolojik ve estetik açıdan Bayındırlık ve İskân Bakanlığı uygulamalarından farklı bir karakterdedir. Bu bakımdan, böyle bir tetkiki gerekli görmemekteyiz.

İkinci soruları: «Bu inşaatlarda şu anda fizikî yapım seviyesi ile malî ödeme arasında bir uyumsuzluk var mıdır?»

Cevap: Yoktur.

Üçüncü soruları: «İnşaat için verilen süre uzatım ve süre uygulamaları yasalara uygun verilmiş midir?

Cevap arz ediyorum: Henüz süre uzatımı verilmemiştir. Mukavelenin ilgili maddelerinde belirtilmiş bulunan cezanın sadece lojmanlar için olan kısmı, günlük 800 bin liradır.

Zaten hepinizin bildiği üzere, geçen hafta Meclis araştırması isteği dolayısıyla bu konu derinliğine, genişliğine müzakere edilmişti. Bundan başka da verilecek bir cevabımız yoktur.

Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Nalbantoğlu, buyurun.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlarım.

Soru önergem nedeniyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı adına verilen yanıtı sizler de din-

lediniz, bendeniz de dinledim. Özet olarak dendi ki, «Geçen hafta, zaten, araştırma önergesi nedeniyle konu enine boyuna tartışıldı. Bunun için, bir teftiş kuruluna bu konuyu teftiş ettirmemize gerek yok.» Fiyatlar konusunda da işte şu kanuna değil de, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı fiyatlarına uygun olmasa bile, uydurulan kılıf, fiyatlara uygundur deniyor.

Sayın milletvekilleri, şimdi de yanıtımı veya bu konudaki son sözlerimi arz edeceğim; çünkü bu konuyu artık ele almaya gerek kalmıyor, faydası yok. Yanıtım, yüce Türkiye Büyük Millet Meclisi makamına olmayacaktır; hatta o yüce makamı bugün ihraz eden kişiye de olmayacaktır. Yanıtım, yukarıdaki mantık biçimine, ve daha ziyade de bu işi tedvir eden kadrolara ve işi bu duruma getirenlere, hatta konuyu bu yüce makamın uygulaması imiş gibi Meclis kürsülerinde dile düşüren sorumlu görevlilere olacaktır.

Bendenizin de bu önergem nedeniyle bugün bu kürsüye çıkışım, sizlerin, araştırma önergesini kabul etmediğinizden ötürüdür; kabul etseydiniz, zaten önergemi geri çekecektim. Sayın Başkanlık, araştırma önergesinin oylanması sırasında, önergenin kabul edilmesini istemiş olmalarına rağmen, önerge yüce Meclisçe kabul edilmediğine göre, kendileri kabul etseydiler, tabiatıyla, kürsüye çıkıp, kendilerine teşekkür edecektim. Zorunlu olan son yanıtım için huzurunuzu işgal ettim. Yanıtım ağır ve detaylı değildir.

Bu milletvekili lojmanları inşaatları hakkında vicdanî kanaatim şudur: Bu inşaatın her kademesinde, kayırma, usulsüzlük ve yolsuzluk kuşkusu içerisindeyim. Böyle şeyler yoksa bile, ilgililerin tümü şu andan itibaren töhmet altında kalacaklardır; belki birçoklarınız da onlara kuşkulu gözlerle bakacaksınız. Ya araştırma önergesi yahut benim teftiş önerim muamele görmüş olsaydı, hakikat ortaya çıkacaktı. Netice olarak, ya sorumlular ortaya çıkarılacaklardı, cezalarını çekeceklerdi yahut aklanmış olacaklardı; bu sebeple bütün kuşkular da ortadan kalkacaktı.

Egemenliği halk adına kullanan bizler, halkın yararı, halkımızın vergileri ve hatta daha da ileri giderek vicdan varlıklarımız gereğince hareket ederek, beytülmale sahip olmak zorunluluğundayız. Şu yüce catı altında vicdanımızı kullanmadan sadece Meclisteki ihraz ettiğimiz parmak sayısını dikkate alarak işleri halle koyulursak, bunun vebalini rûz-i mahşerde çekeriz. Bazı dönemler böyle veballer dünyada da çekilmiştir, bilesiniz.

İsterdim ki, yüce Meclisin araştırma önergesindeki kararına rağmen, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanımız bir teftiş kuruluna, bu lojmanların inşaatlarında yolsuzluk, usulsüzlük ve haksız ödemeler olup olmadığını tetkik ve takdir ettirmeyi yeğlemiş olsun; bademe kendileri de rahat uyusun. Zira, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, çoğunluk oylarının emrinde değildir; teftişi kendiliğinden yaptırabilirdi. Yazık ki, onda da bu cesareti bulamadım.

8 milyon liraya mal edilecek konutları bugün 20, belki bitince de 25 milyon liraya mal etmiş olmak, hiç kimseye dürüstlük kanıtı olamaz, kimse de bu kiri sizden veya sorumlulardan silemez.

Yüce Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Soru cevaplandırılmıştır.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Devamla) — Şimdi, sizlere şiir okuyacağım.

BAŞKAN — Lütfen, başka bir zaman okursunuz efendim. («Okusun, okusun» sesleri, gülüşmeler) Başka bir sefere efendim... Sayın Nalbantoğlu'nun her zaman kürsüye çıkması mümkün.

Lütfen siz buyurun efendim.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Devamla) — İstiyorlar efendim. Uzun zamandır şiir okumadım; lütfen şiir okumam hususunu oylayınız.

BAŞKAN — Sayın Nalbantoğlu, bir kere beyanda bulunmuş olduk; lütfen başka bir zaman efendim...

32. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Harran Ovasının bazı kişilerce parsellendiği iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/609)

BAŞKAN — 32 nci sıradaki Sayın Sökmenoğlu'nun, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sorusu mehil sebebiyle ertelenmiştir.

33. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Diyarbakır İlinde işkence sonucu meydana geldiği iddia edilen iki ölüm olayına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/610)

BAŞKAN — 33 üncü sırada, Sayın Kadir Narin'in, İçişleri Bakanından sorusu vardır.

Sayın Narin?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

34. — Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı'nın, Sıkıyönetim Kanunu uyarınca görevlerinden uzaklaştırılan kamu görevlilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/611)

BAŞKAN — 34 üncü sırada, Sayın Vecihi Ataklı'nın, Başbakandan sorusu vardır.

Sayın Ataklı?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yok.

Soru ertelenmiştir.

35. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Harran Ovasıyla ilgili olarak Bakanlık Sözcüsünce verildiği iddia edilen beyanata ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/612)

BAŞKAN — 35 inci sırada, Sayın Murat Sökmenoğlu'nun, Dışişleri Bakanından sorusu vardır.

Sayın Sökmenoğlu?.. Yoklar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

36. — Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, Aşağı Yeşilırmak Ovası sulama projesine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/613)

BAŞKAN — 36 ncı sırada, Sayın Hasan Altay'ın, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sorusu vardır.

Sayın Altay?.. Yoklar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Buradalar.

Soru, bir defaya mahsus olmak üzere ertelenmiştir.

37. — Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, Samsun İli Merkezi ile Çarşamba İlçesi elektrik şebekelerinin ihale ve denetiminde yolsuzluk yapıldığı iddiasına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/614)

BAŞKAN — 37 nci sırada, Sayın Hasan Altay'ın, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sorusu vardır.

Sayın Altay?.. Yoklar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Buradalar.

Soru, bir defaya mahsus olmak üzere ertelenmiştir.

38. — Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, Samsun Ballıca Sigara Fabrikasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/615)

BAŞKAN — 38 inci sırada, Sayın Hasan Altay'ın, Maliye ve Gümrük Bakanından sorusu vardır.

Sayın Altay?.. Yoklar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

39. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Balıkesir Merkez Kocaavşar Köyü Kasırga Deresi üzerinde gölet yapılıp yapılmayacağına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/616)

BAŞKAN — 39 uncu sırada, Sayın Davut Abacıgil'in, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sorusu vardır.

Sayın Abacıgil?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

40. — Adana Milletvekili Nuri Korkmaz'ın, televizyon dizisi olarak çekildikten sonra yakıldığı iddia edilen Yorgun Savaşçı filmine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/617)

BAŞKAN — 40 ıncı sırada Sayın Nuri Korkmaz'ın, Başbakandan sorusu vardır.

Sayın Korkmaz?.. Yoklar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Yoklar.

Soru ertelenmiştir.

41. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Isıtma ve Buhar Tesislerinin Yakıt Tüketiminde Ekonomi Sağlanmasına ve Hava Kirliliğinin Azaltılması Yönetmeliğine ilişkin sözlü sorusu ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Sudi Türel'in cevabı (6/618)

BAŞKAN — 41 inci sırada, Sayın Reşit Ülker'in, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sorusu vardır.

Sayın Ülker?.. Buradalar.

Cevap verecek sayın bakan?.. Buradalar.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanınca sözlü olarak yanıtlanmasını rica ederim.

Saygılarımla.

Reşit Ülker
İstanbul

Soru : Yakıt Tüketiminde Ekonomi Sağlanması ve Hava Kirliliğinin Azaltılması Yönetmeliği, 3 Kasım 1977'de yayımlanmış; aynı gün yürürlüğe girmiştir.

Bu yönetmeliğe göre, özel binalarda her radyatör grubuna yakıt payölçer takılması ve yakıt parasının bu cihazların gösterdiği sayılara dayanarak bölüşülmesi zorunludur. Yakıt payölçer aygıtının takılması ve yakıt harcamalarının paylaştırılması, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığınca yetki verilmiş bürolarca yapılır.

Uygulanma için yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Ankara Şehri için iki sene, diğer şehirler için üç sene süre tanınmıştır. Bu müddetin sonunda yakıt tahsisi % 30 azaltılacak ve yapılan kontrollerde bu işlerin yapılmadığı görülen tesislerden her sene - Gerekli tadilat yapılıncaya kadar - fazla yaktığı enerji bedeli kadar ceza alınacaktır.

Geçici 2 nci maddeye göre de, bu hükümlerin zorunlu uygulamasına, Kat Mülkiyeti Kanununda lüzumlu değişiklik temin edildikten sonra geçilecektir.

İki senelik süre Ankara için 3 Kasım 1979'da, diğer şehirler için 3 Kasım 1980'de dolmuştur. Payölçer uygulaması ile herkes ısındığı kadar para ödeyecek, yakıttan yaklaşık % 25 tasarruf sağlanacaktır. Bu oranda da hava kirliliğinden kurtulmuş olunacaktır.

Yakacak kömürden ve akaryakıttan bir yılda yapılacak tasarrufun, 46,5 milyar lira olduğu hesaplanmıştır. Bunun bir bölümü de döviz tasarrufudur. Hayat pahalılığının başını alıp gittiği şu sırada yakacaktan yüzde 25 artırım, büyük bir yurttaş kitlesi için rahatlık sağlayacaktır.

Bu yönetmelik yürürlükte midir? Almanya, İngiltere gibi Batı ülkelerinin bu yöntemi yaygın bir biçimde uyguladıkları, büyük tasarruf sağladıkları doğru mudur?

Yönetmelik yürürlükte ise, Kat Mülkiyeti Yasasında ivedi olarak gerekli değişikliği yapmayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİÎ KAYNAKLAR BAKANI SUDİ TÜREL (Antalya) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Reşit Ülker arkadaşımızın belirttiği yönetmeliğin, bilahara Çevre Müsteşarlığı kurulması dolayısıyla, kimin tarafından tatbik edileceği hususu meşkûk hale gelmiş ve dolayısıyla işlerlik kabiliyeti kaybolmuştur.

Haklıdırlar, yönetmeliğin uygulanması büyük döviz tasarrufu da meydana getirecektir.

Bunun üzerinde, Çevre Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet Bakanlığı, bakanlığımız ve Bayındırlık Bakanlığınca müşterek bir çalışma sürdürülmektedir. Bu çalışmalara, bizden, Müsteşar Yardımcımız Sayın Mehmet İndap iştirak etmektedir. Bu çalışmalar neticesinde Kat Mülkiyeti Kanununun değiştirilmesi de elbette gündeme gelecektir.

Almanya ve İngiltere'de böyle bir tatbikatın olduğu ve büyük tasarruf sağlandığı; yalnız bunun daha ziyade fuel - oil'le çalışan kazanlarda tatbik kabiliyetinin daha yüksek olduğu müşahede edilmiştir.

Durum bundan ibarettir. Bilgilerinize saygıyla arz olunur efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Ülker, konuşmak istiyor musunuz?

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; önce, sayın bakana, verdikleri cevaptan dolayı teşekkür ederim. Anladığıma göre, bu konu üzerinde durulmaktadır ve gereken yapılacaktır; ancak ben, gene de bazı noktaları belirtmek istiyorum.

Her ne kadar, yönetmelik ortada kalmış gibi gözükmekte ise de, bu bakanlığın değerli personeli, 1977 yılında ileriyi görerek, en ileri sistemi getirmişlerdir. Bu tarihte, Almanya ve diğer Batı ülkelerinde belki de bu tatbikatı mevcut değildi. Bu, Kat Mülkiyeti Yasasında yapılacak değişikliğe bağlanmıştı; ben bunu da tasvip ediyorum. İlgililer bunun faydalı olduğuna o kadar inanmışlar ki, «Evvela kanun çıksın, sonra yönetmelik yapalım» dememişler ve önce yönetmeliği yapmışlardır.

Binalar konusunda, o yönetmelikte, yalnız bu değil, ayrıca savurganlığı önlemek için de birçok önlem mevcuttur. Konuyu onların arasından, sadece bir tanesi ve en önemlisi olduğu için bunun arasına koymuşlar. Yönetmelikte, hem eski binalar için ve hem de yeni yapılacaklar için hükümler vardır. Bu bakımdan, yönetmelik, aslında, yerinde ve zamanında getirilmiştir.

Şimdi bugün, aradaki bu savsaklamadan dolayı - demek ki, üzerinde yeteri kadar durulmamış oluyor - bu sene için şöyle kaba bir hesap yapıldığı zaman görülecektir ki, kaybımız tahminî olarak sekiz, dokuz milyon ton kömür, yarım milyon da fuel - oil'dir. Türkiye'de vatandaşlar hükümetlerin önüne geçmiş, bunu uyguluyorlar. Tasarrufta yüzde 25 makul bir rakam; ancak, uygulayanlar arasında, yüzde 30 diyen vatandaşlarımız bile var. Yüzde 25 tasarruf yapıldığı zaman bu, yalnız bir yılda 46,5 milyar liralık bir tasarruf demektir. Bunun bir kısmını fazla söylediğimizi kabul edelim; 30 milyar diyelim; o da büyük bir rakamdır.

Düşünün, bugün bizim bulunduğumuz apartmanda ayda 30 bin lira yakıt bedeli ödüyoruz; bu, senede 360 bin lira demektir. Bunun dörtte birini tasarruf etmek imkânı vardır ki, bu da 90 bin lira eder. Bunu aylara böldüğümüz zaman, büyük bir miktar ortaya çıkar. Nitekim, Türk vatandaşı bunu araştırmış, bulmuş, tatbik ediyor. Bir örnek vereyim: Çağdaş Apartman yöneticisi Hıfzı Ergezer, kendi apartmanlarında tatbik ettikleri tedbirleri anlatıyor ve bu sistemin yararlarından bahsederek, «Eskiden herkes aynı parayı ödediği için, kimse tasarrufa özen göstermiyor - Aynen böyle oluyor - kışın bir ay tatile gidenler bile kaloriferlerini kapatmıyorlardı. Oysa şimdi, evi fazla ısınan, pencereyi açmak yerine, vanayı kısma yoluna gidiyor. Böylece, sıcak su, borularda daha çok dolaşıyor, yakıttan da büyük tasarruf sağlanıyor. Bizim yaptığımız

hesaplara göre, yakıttan tasarrufumuz en az yüzde 30 oluyor» diyor; biz de zaten yüzde 25 dedik.

Değerli milletvekilleri, komisyon üyesi arkadaşlarla beş altı ay önce Almanya'da bulunduk. Oradaki elçilik mensuplarından öğrendik ki, tasarruf tedbirleri tam tatbik ediliyor ve Almanya bu sayede, Avrupa'da yakıt tasarrufunda birinciliği almış. Bütün Avrupa'da, petrol krizi çıktıktan sonra tasarruf tedbirleri alındı; bunlardan, bir numaralı yeri Batı Almanya almış, onun içerisinde bu da var; bu, işin bir tarafı.

Şu anda biz Ankara'dayız; yalnız Ankara değil, Türkiye'nin pek çok şehrinde artık, hava kirliliği mevcuttur. Burada dörtte bir oranında tasarruf sağlandığı zaman, aşağı yukarı ona eşdeğerde de hava kirliliği azalacaktır. Yani, eğer bu sistem tatbik edilmiş olsaydı, Ankara'nın havası dörtte bir oranında daha az kirlenmiş olacaktı. Parayı bir tarafa bırakırsak, yalnız kirlilik oranını azaltmak içinde olsa bunun üzerine gitmek lazımdır.

Bu arada, halk arasında «At değil, deve değil» diye bir tabir vardır. Kanunda yapılacak değişiklik gayet kolay yapılacak bir değişikliktir. Eğer sıkıntılar varsa, Meclisimizdeki sayın hukukçu üyeler de yardımcı olurlar ve bu kanun değişikliği süratle yapılır.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Soru cevaplandırılmıştır.

42. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığınca yapılan yabancı dil sınavına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/619)

43. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, dış ülkelerden aldığımız hampetrolün fiyatına ve taşıtma ücretine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/620)

BAŞKAN — 42 ve 43 üncü sıradaki, Konya Milletvekili Salim Erel'in soruları, İçtüzüğün 97 nci maddesine göre ertelenmiştir.

VII. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Hampetrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe; Dışişleri komisyonları raporları (1/714) (S. Sayısı : 407) (1)

BAŞKAN — Gündemin, «Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler» kısmına geçiyoruz.

Birinci sırada, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Hampetrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe; Dışişleri komisyonları raporları üzerindeki müzakerelere geçiyoruz.

Komisyon ve hükümet yerlerini almışlardır.

Raporun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunacağım : Raporun okunmasını kabul edenler... Etmeyenler... Raporun okunmaması kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki müzakerelere geçiyoruz.

MDP Grubu adına konuşmak üzere, buyurun Sayın Şengün.

MDP GRUBU ADINA İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; petrol boru hattıyla ilgili olarak hükümetimiz yeni bir ek anlaşma onaylamış ve bu onaylamanın yüce Meclisçe uygun bulunması hususunda şu anda söz konusu tasarısının müzakerelerine başlamış bulunuyoruz.

Petrol boru hattı, yüce Meclisin malumu olduğu üzere, Irak petrol kaynaklarından sağlanan petrolün Türkiye sınırları içinden Akdenize ulaşmasına imkân veren bir tesistir.

Mevcut petrol borusunun kapasitesi, 1973 yılında yapılan antlaşma uyarınca 46,5 milyon tondan ibarettir.

Şimdi, gelişen şartlar, Türkiye'nin jeopolitik durumu, iki ülke arasında (Irak ve Türkiye arasında) yeni bir petrol boru hattının inşasını gerekli kılmış ve kapasitenin 46,5 milyon tondan 71 ya da 70,9 milyon tona yükseltilmesi hususunda, hükümetler arasında bir anlaşmaya varılmıştır. Yapılan hesaplamalara göre Türkiye, bu sayede yılda yaklaşık 100 milyon dolar ilâ 200 milyon dolar arasında bir gelir elde edebilecektir.

---

(1) 407 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Değerli arkadaşlarım, bu gelirin elde edilecek olması, gayet tabiî ki, memnuniyet verici bir hadisedir. Bununla beraber, yeni boru hattı projesiyle ilgili olarak görüşmekte olduğumuz bu kanun tasarısı üzerinde, MDP olarak bazı görüşlerimizi yüce kurula aktarmak istiyoruz.

Bunlardan birincisi şudur : İkinci boru hattı ile birlikte yaklaşık 71 milyon tona yaklaşan kapasitenin, asgarî yarısının - 35 milyon tonunun - mutlaka her yıl ülkemiz üzerinden petrol olarak Akdenize ulaştırılması garanti edilmiş, Irak'ca böyle bir teminat verilmiştir.

Şimdi, birinci boru hattının kapasitesi 46,5 milyon ton iken, bizler hükümetten şunu beklerdik : Bir kere, birinci petrol boru hattının kapasitesi olan 46,5 milyon ton istimal edilir, kullanılır ve eğer bu temin edilirse, bize bu konuda Irak'tan bir teminat verilirse, ikinci bir boru hattı yapılmasına geçilir. Halbuki, biraz önce ifade ettiğim gibi, Irak tarafından temin edilen miktar, 46,5 milyon tonluk boru kapasitesinin çok altında ve 35 milyon tonda kalmaktadır. O nedenle, eğer hükümet, bu konudaki konuşmamdan sonra yüce kurula bilgi verirse memnun olacağımızı ifade etmek istiyorum. Şayet ikinci petrol boru hattının yapımı gerçekleştirilirse, ortada kullanılmayan bir kapasite mevcut olacaktır ki, zaten şu anda kullanılmayan bir kapasite söz konusudur.

İkinci petrol boru hattı için 1986 yılı bütçesine 70 milyar lira ödenek konulmuştur. Eğer yanlış hesaplamıyorsam, bu ödeneğin dolar cinsinden değeri, yaklaşık 100 milyondan fazladır. Bu konuda sayın hükümete sormak istediğimiz bir soru da, bu projenin toplam maliyetinin ne olacağı; yani nereye baliğ olacağıdır?

Diğer bir nokta : 1973 yılından beri anlaşma hükümleri yürürlükte olduğuna göre, birinci petrol boru hattından Türkiye acaba bugüne kadar, yıllar itibariyle, döviz geliri olarak ne elde etmiştir? Başka bir ifadeyle yıllık 46,5 milyon ton kapasitesi olan birinci petrol boru hattından, yıllar itibariyle, her yıl ne kadar petrol akıtılabilmiştir? Sayın hükümet, bu konuda da bizlere bilgi verirse, sanıyorum oy kullanmak için daha emin bilgilere sahip olacağız.

Diğer bir nokta : Anlaşmada, petrol boru hattında herhangi bir kayıp söz konusu olduğunda, bu kayıpların Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından telafi edileceği hükmünün yer almasıdır. Şimdi, uzunca yıllar tecrübe geçirmiş olduğumuza göre, acaba geçen on yılı aşkın süre içinde boru hattındaki kayıplar konusunda hükümetin bize verebileceği bir bilgi var mıdır? Bu kayıplar nedeniyle uğradığımız, daha doğrusu Irak'a ödeme zorunda kaldığımız döviz giderleri ne kadar olmuştur?

Değerli milletvekilleri, boru hattı güvenliğinin nasıl sağlanmakta olduğu da bize göre önem arz etmektedir. Güney hududumuzun büyük bir bölümüne paralel olarak Akdenize ulaşan boru hattının güvenliği, bugüne kadar nasıl sağlanmıştır? Bu konuda ne gibi bir organizasyon kurulmuştur ve hareket halindedir? Acaba o bölgede boru hattının korunması için, güvenlik faaliyetleri açısından özellikle Silahlı Kuvvetlerden yararlanılmakta mıdır? Eğer böyle bir şey mevcut ise, sınır güvenliği veya savunma gücümüz bakımından bunun anlamı nedir?

Değerli arkadaşlarım, Dışişleri Komisyonumuzun raporunda, bana göre calibi dikkat bir paragraf da söz konusu edilmiştir. Bu paragrafta, bölgedeki güç şartlara rağmen mükemmel işletilen boru hattı dolayısıyla, İran'ın ve Katar'ın da, petrol ve doğal gaz ürünlerini ülkemizden geçirme düşüncesinde oldukları kaydedilmiştir.

Sayın komisyon bu konuda hükümete belki bir mesaj vermek veya yüce kurulu bilgili kılmak istemiş olabilir. Bu düşünceyi buraya koymanın asıl nedeni nedir bilemiyorum; ama eğer herhangi bir şekilde hükümeti bu konuda devamlı olarak bilgili kılmak vesile edilmek isteniyorsa -ki, sanıyorum hükümet zaten bu konu üzerinde bilgi sahibidir ve Sayın Dışişleri Komisyon Başkanı Profesör Çelikbaş'ın bana aktardığı şekilde hükümet, bizatihi komisyona bu konuda bilgi vermiştir- ve bu bilgi, yüce Meclisi aydınlatmak içinse, bu paragraf, bana göre, yazılmaması belki daha yerinde olan bir paragraf olurdu.

Bir süre sonra İran da Katar da, petrollerini ve doğal gazlarını Türkiye'den geçirme niyetinde olmadıklarını ortaya koyabilirler. Bu anlaşma vesilesiyle, Dışişleri Komisyonumuzun raporunda böyle bir paragraf olduğuna göre, Dışişleri Komisyonumuz kendisini bu şekil bir spekülasyon içinde niçin bulmuştur veya böyle bir düşüncenin buraya aktarılmasını niye yerinde bulmuştur; belki bunları izah edeceklerdir.

Nihayet, anlaşmanın 2 nci maddesinin 5 numaralı paragrafının Türkçesinde, bana göre, zannediyorum küçük bir düzeltme yapmak gerekecektir. Hükümetin takibi için söylüyorum : 8 inci sayfanın 2 nci maddesi ve 5 numaralı paragrafın birinci cümlesi; «Her hâlükârda, garanti edilmiş asgarî taşıma mik-

tarı yıllık 35 milyon tonu aşmayacaktır» denmektedir. İngilizcesini veya hangi yabancı dille yazılmış olduğunu görmediğim için bilmiyorum; ama bunun Türkçesi, «Her halûkârda, garanti edilmiş asgarî taşıma miktarı yıllık 35 milyon tondan az olmayacaktır» şekline getirilmeli idi.

Sayın Başkan, Irak ile yapılan bu anlaşmanın onaylanmasına dair tasarı üzerinde Milliyetçi Demokrasi Partisi Meclis Grubunun görüşlerini yüce Meclise aktarmış bulunuyoruz.

Hepinize en derin saygılarımızı sunuyorum. (MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Şengün.

Konu üzerinde başkaca söz isteyen? Yok.

Hükümet veya komisyon söz istiyorlar mı efendim?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — İzninizle Sayın Bakan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkan, başkaca sual soracak sayın milletvekilleri varsa, sualleri sorsunlar, hepsine birden cevap vereyim efendim.

BAŞKAN — Sırası geldiğinde sorarız ve siz de kürsüden cevaplandırabilirsiniz efendim.

Sayın bakan, teknik olan konularda yazılı olarak cevap verebilirsiniz tabiatıyla. Yani teknik konuları şu anda cevaplandırmayabilirsiniz; bunu hatırlatmak istiyorum.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Teşekkür ederim efendim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çok önemli bir proje olan Irak Petrol Boru Hattı Anlaşması ile ilgili olarak yapmakta olduğumuz tartışmalara ve sorulara cevap vermek üzere kürsüde yer almış bulunuyorum.

Sayın konuşmacımız, «Şu andaki kapasite 46,5 milyon tondur; bu kapasite 70,9 milyon tona çıkarılacaktır; ancak garanti edilen asgarî miktar, 35 milyon ton olarak yazılmıştır. Acaba bu niçin yapılmıştır? Bize mantıkî geleni, 46,4 milyon tonu biz veririz, ondan sonra da onun üstünde bir asgarî miktar isteriz» şeklinde ifade etmişlerdir.

Değerli milletvekilleri, aslında yapılan, tabiî ki, bir ilave hattır, ikinci bir boru hattı döşenmesi hadisesidir; ama bu kurulan hattı başlıbaşına bir hat olarak düşünmemek lazımdır. İlavesiyle, döşenen borularıyla, pompa istasyonlarıyla, bu, bir sistemdir. Bu sistem ilk devreye alındığında ve kapasitesi de 35 milyon ton olduğundan, garanti edilen miktarlar 1977 - 1979 yılları için 10 milyon ton, 1980 - 1982 yılları için ise 12 milyon ton olarak tespit edilmiştir. Daha sonra kapasite artırıldığında; yani 46,5 milyon tona çıkarıldığında, garanti edilen asgarî miktar, 23 milyon tondur. Şimdi bu sistemin kapasitesi 70,9 milyon tona çıkarılmaktadır ve bu çıkarmayla beraber garanti edilen asgarî miktar 35 milyon ton olmaktadır. Yani, bu, şu demektir bir anlamda: Sen yatırım yapıyorsun; bu yatırımın tabiî ki, bir maliyeti vardır, bir kârlılığı vardır. Ben bütün bunları göz önünde bulundurarak, senden, asgarî şu kadar miktar fuel-oil geçireceğim ve bunun karşılığı olan bedeli sana ödeyeceğim, demektir; bunun manası budur. Yani, eğer bu başlıbaşına bir hat olsaydı, bambaşka bir orijin noktası ve başka bir dökülme noktası olsaydı, bir sistem olmasaydı; o zaman, tabiî ki, 46,5 milyon ton ile ilgili şartlar muhafaza edilir, ilave sistem için ayrı bir geçiş miktarı ve ayrı bir minimum miktar tespit edilebilirdi; ama bu bir küldür ve bu sistemin asgarî geçiş miktarı 35 milyon ton olarak tespit edilmiştir.

Bugünkü şartlar Irak'ın, genelde petrolünün büyük bir kısmını Türkiye'de Yumurtalık'tan pompalamasını ve oradan ihraç etmesini gerektirmektedir. Şartlar normal olduğu takdirde, Irak'ın, bir taraftan Basra Körfezinde pompalama istasyonları vardır, Suudi Arabistan üzerinden petrol pompalama imkânları vardır ve petrolünü bugün itibariyle kullanmadığı başka şekilde nakletme imkânları da mevcuttur. İşte bütün bu hususları 20 senelik bir zaman içinde düşündüğünüz takdirde, bizim istediğimiz 35 milyon ton rakamı gayet makul bir rakamdır ve 20 yıllık planlar, bugünün şartları ve bugünün koşulları çerçevesinde herhalde düşünülemez. Bu asgarî miktar ile hesaplar yapılmış, projenin kârlılığı, ömrü ve diğer teknik ve ekonomik hususlar dikkate alınmıştır.

Değerli arkadaşlar, yıllar itibariyle kazançlar şu anda söylemem mümkün değil; ama yıllar itbariyle boru hattından geçen rakamlar elimde olduğundan, bunları sizlere arz edebilirim ve daha sonra da yazılı olarak rakamlar vermem mümkündür.

1977 yılında 6,5 aylık süre için pompalanan miktar 5,5 milyon ton, 1978 yılında 14 milyon ton, 1979 yılında 27 milyon ton, 1980 yılında 23 milyon ton ve 1981 yılında ise 28 milyon tondur. Bu konuda, gerek boru hattından geçen petrol miktarını ve gerekse tu-

tarlarını soru sahibine yazılı olarak takdim edeceğim.

Efendim, ek proje gideri toplam 320 milyon dolar mertebesindedir.

Boru hattının savunma meselesine gelince: BOTAŞ'ın kendi güvenlik teşkilatı ve jandarma Genel Komutanlığınca müştereken sağlanmaktadır. Boru hattının güvenliği gene Millî Güvenlik Kurulumuzun koordinasyonu ile takip edilmekte, yürütülmektedir.

BOTAŞ 4 milyar liraya bir güvenlik yolu inşa etmiştir; güvenlik için tahsis ettiği 60 adet aracı, tüm teçhizatıyla donanmış 8 karakolu ve gerekli muhabere vasıtaları haberleşme vasıtaları mevcuttur. 1982 yılından beri boru hattında çok şükür herhangi bir sabotaj hadisesi vuku bulmamıştır. Daha önceki yıllarda, zannediyorum irili ufaklı 7 tane sabotaj hadisesi olmuştur; 1982'den bu yana herhangi bir sabotaj olayı olmamıştır.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz. Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Sayın Başkan, komisyondan da sual varit oldu; müsaade ederseniz?..

BAŞKAN — Buyurun efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Bakan konuştu, komisyon ne konuşacak Sayın Başkan?

BAŞKAN — Takdir sayın komisyonun, herhalde söyleyecek sözü var efendim.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; Türkiye için hayatî ehemmiyet arz eden bir konuda, gerek akaryakıt temini, gerekse döviz temini bakımından son derece mühim olan bir konuda Milliyetçi Demokrasi Partili arkadaşlarımın gösterdiği hassasiyetten dolayı bilhassa teşekkür ediyorum.

Bizim raporumuzda, İçtüzüğün raporlarla alakalı hükmüne bağlı kalarak, konu üzerinde biraz bilgi vermekte yarar gördüm. Komisyon raporları hakkında İçtüzüğümüzün 43 üncü maddesi şöyle diyor: «Raporda konu hakkında komisyonun düşünceleri ile komisyonca yapılan değişikliklerin gerekçeleri yer alır» Komisyonun konu üzerindeki düşüncesi derken, sadece bu anlaşmayı değil, Türkiye'nin petrol ve tabiî gaz nakletmedeki konumu hakkında da biraz durmakta yarar gördük ve sadece bir cümleyle konuyu ayakta tutmak istedik; gerek parlamenterlerin, gerekse resmî makamların konu üzerinde durumlarını sağlamak maksadına matuf olarak bunu belirtmekte bilhassa yarar gördük.

Ayrıca, ilgili ülkelerin de Türkiye'nin istikrarına muvazi olarak bu konuda iştihalarını ayakta tutmakta fayda gördük. Doğrudan doğruya Irak petrol boru hattıyla hiçbir ilgisi yoktur; ama Türkiye'nin, bölgedeki petrol ve tabiî gazın naklinde coğrafî bakımdan ehemmiyetini gösterir. Bu sebeple, tenkit edilen bu maddeyi koyduk; zararı yoktur, faydası vardır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Tasarı üzerinde başka söz isteyen var mı? Yok.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.., Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum :

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Ham Petrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 30.7.1985 tarihinde Bağdat'ta imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Ham Petrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 2. — Bu Kanun 1 Ocak 1986 tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddey oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler.., Kabul edilmiştir.

Kanun tasarısı açık oylamaya tabidir. Açık oylamanın, kupaların sıralar arasında dolaştırılması suretiyle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kupalar sıralar arasında dolaştırılacaktır.

(Oyların toplanmasına başlandı)

2. — Kütahya Milletvekili Ahmet Ekici'nin, 16 . 5 . 1984 Tarih ve 3006 Sayılı Kütahya İli Gediz İlçesinin Merkezinin Değiştirilmesi Hakkındaki Kanuna 3 Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/297) (S. Sayısı : 408)

BAŞKAN — Efendim, açık oylama devam ederken, gündemin «Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler» kısmının 2 nci sırasında yer alan, Kütahya Milletvekili Ahmet Ekici'nin, 16 . 5 . 1984 tarih ve 3006 Sayılı Kütahya İli Gediz İlçesinin Merkezinin Değiştirilmesi Hakkındaki Kanuna 3 Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu üzerindeki müzakerelere devam ediyoruz.

Hükümet ve komisyon?..

Komisyon?.. Yok.

Kanun teklifinin görüşülmesi ertelenmiştir.

1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Hampetrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe; Dışişleri Komisyonları raporları (1/714) (S. Sayısı : 407) (Devam)

BAŞKAN — Oyunu kullanmayan sayın milletvekili var mı? («Var var» sesleri)

Lütfen oylarınızı kullanın efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Ekici, sizi sevmiyorlar.

BAŞKAN — Sayın Kuşhan, yalnız, bunlar zapta geçiyor; daha birleşime ara vermedik.

Oyunu kullanmayan sayın milletvekili var mı? Yok.

Oy verme işlemi tamamlanmıştır.

Kupalar kaldırılsın.

(Oyların ayırımı yapıldı)

SALİM EREL (Konya) — Sayın Başkanım, 408 sıra sayılı Kanun Teklifi niçin müzakere edilmiyor?

BAŞKAN — Birleşimi kapatırken bu konuyu belirteceğim efendim.

BAŞKAN — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Hampetrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısının açık oylamasına 295 milletvekili arkadaşımız katılmış; 276 kabul, 7 ret, 12 çekimser oy kullanılmıştır.

Bu suretle kanun tasarısı, kanunlaşmıştır; hayırlı olsun. (ANAP sıralarından alkışlar)

Gündemimizde bugün için görüşülecek bir konu kalmamıştır.

Manisa Milletvekili İsmail Özdağlar'ın, milletvekilliğinden istifa etmesi nedeniyle, Anayasanın 84 üncü maddesi gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinin düşmesinin açık oylamasını yapmak; sözlü sorularla, gündemde bulunan kanun teklifleri ile; basılıp, 3.3.1986 Pazartesi günü dağıtılan ve aynı gün Gelen Kâğıtlarda yayınlanan 409 sıra sayılı kanun teklifini görüşmek için 5 Mart 1986 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 18.25

VI. — SORULAR VE CEVAPLAR (Devam)

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, PTT santralları topraklama işinin ihalesine ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Veysel Atasoy'un yazılı cevabı (7/880)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Ulaştırma Bakanı tarafından yazılı olarak yanıtlanmasına aracılığınızı arz ve rica ederim.

Saygılarımla.

Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum

Soru 1. Ankara Telefon Başmüdürlüğünce; Nüve Mühendisliğe 135 milyon liraya PTT'nin santrallarında topraklama işi ihale edildiği ve fakat firmanın işi 11.9.1985 tarihinde Başmüdürlük onayı ile fesh edildiği halde bu işe yine aynı firmanın devam etmekte olduğu doğru mudur?

Soru 2. Bu işte bütün fiyatların faturalı özel fiyat olarak düzenlendiği doğru mudur?

Soru 3. Bu işin Nüve Mühendisliğe Sayın Fikri Gündüz'ün (Telefon. Başmd. Yrd. cısı) baskısı ile verildiği doğru mudur?

Soru 4. Bakanlık müfettişlerince bu ihale konusunu incelettirmeyi düşünür müsünüz?

T. C.
Ulaştırma Bakanlığı 27 . 2 . 1986
Haberleşme Dairesi
Başkanlığı
HDB : 4. TBMM/702 - 443 - 10086 - 06338
Konu : Yazılı Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İLGİ : T.B.M.M. Genel Sek. nin 10.2.1986 gün ve 7/880/5304/20471 sayılı dağıtımlı yazısı.

Erzurum Milletvekili Sayın Hilmi Nalbantoğlu'nun PTT santralları topraklama işinin ihalesine ilişkin yazılı soru önergesi tetkik edilerek, cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Veysel Atasoy
Ulaştırma Bakanı

Soru 1. Ankara Telefon Başmüdürlüğünce; Nüve Mühendisliğe 135 Milyon liraya PTT'nin santrallarında topraklama işi ihale edildiği ve fakat firmanın işi 11.9.1985 tarihinde Başmüdürlük onayı ile fesh edildiği halde bu işe yine aynı firmanın devam etmekte olduğu doğru mudur?

Cevap 1. Telekomünikasyon sahasında yenilik olan diğital teknolojinin yaygın olarak kullanıldığı Ankara'da santral binalarının kullanılan teknolojiye uygun şekilde çevre topraklaması işi 134 619 513 TL. bedelle Nüve Mühendislik Firmasına ihale edilmiştir.

Firmanın taahhüt ettiği işte gerekli hızı temin edememesi üzerine sözleşmenin fesh edilmesi hususunda karar alınmış ise de bilahara müteahhitin işe gereken hız ve hassasiyeti göstereceği konusundaki beyanları karşısında, hızlandırılmış santral tevsiat proğramları dolayısiyle işin müstaceliyeti, İdarenin gelir kaybı ve prestiji gözönünde tutularak durum yakından takip edilmek kaydı ile fesh kararı işleme konulmamıştır.

Halen işe aynı firma tarafından devam edilmekte olup, bitirme aşamasına gelinmiştir.

Soru 2. Bu işte bütün fiyatların faturalı özel fiyat olarak düzenlendiği doğru mudur?

Cevap 2. Sözkonusu iş Türkiye'de ilk defa uygulaması yapılan bir iştir. Bell Kanada Santral binalarında yapılan topraklama sistemi örnek olarak alınmıştır. Bina topraklaması için hazırlanan keşifte mevcut 31 adet imalat poz'u içerisinde Bayındırlık Bakanlığı Birim Fiatları listesinde fiatı bulunmayan sadece 6 adet imalat kaleminin fiatı tahmini olarak belirlenmiştir. İşin yapımı sırasında bu imalatlardan 2 adedi uygulamaya konularak ödemeleri piyasa etüdleri neticesinde tesbit edilen fiatlara göre Ticaret Odasınca tasdikli fatura bedeline göre yapılmıştır. Diğer 4 imalatın yapımından ise vazgeçilmiştir.

Soru 3. Bu işin Nüve Mühendisliğe Sayın Fikri Gündüz'ün (Telefon Başmd. Yrd. cısı) baskısı ile verildiği doğru mudur?

Cevap 3. Bu iş için ihaleye 11 firma davet edilmiş, davet edilen firmalardan 6 firma teklif vermiştir. Alınan bu tekliflerden en fazla (% 20.80) tenzilatı yapan Nüve Mühendisliğin teklifi İhale Komisyonunca uygun görülerek ihale onaylanmıştır.

Kararda herhangi bir şahsî baskı unsuru sözkonusu değildir.

Soru 4. Bakanlık Müfettişlerince bu ihale konusunu incelettirmeyi düşünür müsünüz?

Cevap 4. Yukarıda açıklanan hususlar karşısında ihaleyle ilgili olarak herhangi bir Müfettiş tahkikatına lüzum görülmemiştir.

2. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, PTT Genel Müdürlüğünce tasdik edildiği halde ihalesi yapılmayan bazı projelere ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Veysel Atasoy'un yazılı cevabı (7/881)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Ulaştırma Bakanı tarafından yazılı olarak yanıtlanmasına aracılığınızı arz ve rica ederim.

Saygılarımla.

Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum

Soru 1. 1985 yılı Mayıs ayında, Özdemir Firmasına ihale edilen İncesu Telefon Müdürlüğü için yer düzenlemesi ihale süresi içinde neden bitirilmemiştir? Bu işte idarenin zararı var mıdır?

Soru 2. Keskin yeraltı kanalını yapan müteahhidin işi neden fesh edilmiştir? Bu işte 5 000'm. sini müteahhit 17 milyona yaptığı halde fesihten sonra kalan ancak 125 - 150'm. lik kısmı idarenin 21 milyona bitirdiği doğru mudur? Doğru ise idarenin bu işteki zararının hesabı sorulmuş mudur?

Soru 3. Mamak santral binası 1984'ten beri neden ihale edilmemiştir? Bu semtte vatandaş bir telefon almak için daha kaç yıl bekleyecektir?

Soru 4. Dikmen PTT santral binası neden bitirilmemiştir?

Soru 5. Arsası alınmış, projesi çizilmiş Mamak - Kayaş - Balgat - Telsizler - Etlik - Bolu - Macunköy gibi projeler Gn. Md. lük mimarlarınca tasdik edildiği halde neden hâlâ ihaleleri yapılmıyor?

Soru 6. Karşıyaka ve Büyük Esat binaları neden bir türlü bitirilmiyor?

T. C.
Ulaştırma Bakanlığı
Haberleşme Dairesi Başkanlığı

27 . 2 . 1986

HDB : 4. TBMM/703 - 443 ; 10087
Konu : Yazılı Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İLGİ : T.B.M.M. Genel Sek. nin 10.2.1986 gün ve 7/881/5305/20472 sayılı dağıtımlı yazısı.

Erzurum Milletvekili Sayın Hilmi Nalbantoğlu'nun PTT Genel Müdürlüğünce tasdik edildiği halde ihalesi yapılmayan bazı projelere ilişkin yazılı soru önergesi tetkik edilerek, cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Veysel Atasoy
Ulaştırma Bakanı

Soru 1. 1985 Yılı Mayıs ayında, Özdemir Firmasına ihale edilen İncesu Telefon Müdürlüğü için yer düzenlemesi ihale süresi içinde neden bitirilmemiştir? Bu işte İdarenin zararı var mıdır?

Cevap 1. 42 262 313,25.— TL. 1 inci keşif bedelli İmrahor (İncesu) Telefon Müdürlüğü yer düzenlenmesi, çatı onarımı ve yangın merdiveni işinin ihalesinin süresi içinde bitirilmemiş olması; işin müteahhidinin işte gerekli hız ve hassasiyeti göstermemesi ve tatbikat projelerini zamanında hazırlayıp Teşekküle vermemesinden kaynaklanmıştır.

Müteahhit PTT İdaresince çeşitli defalar işte gerekli hızı ve hassasiyeti göstermesi konusunda uyarılmış, ancak; müteahhidin işi tamamlamamaktaki ısrarı üzerine sözleşme fesh edilmiştir. Geriye kalan işler müteahhit namı hesabına yaptırılacağından bu işte İdarenin herhangi bir zararı yoktur. Ayrıca bu binaya yerleşecek olan İncesu Telefon Müdürlüğü Ulus'ta Teşekküle ait binada çalışmalarını sürdürdüğünden herhangi bir kira bedeli de sözkonusu değildir.

Soru 2. Keskin Yeraltı kanalını yapan müteahhidin işi neden fesh edilmiştir? Bu işte 5 000'm. sini müteahhit 17 milyona yaptığı halde fesihten sonra kalan ancak 125 - 150'm. lik kısmı İdarenin 21 milyona bitirdiği doğrumudur? Doğru ise İdarenin bu işteki zararının hesabı sorulmuş mudur?

Cevap 2. 23 000 000.— TL. 1 inci keşif bedelli (1983 yılı Birim Fiyatları ile) Keskin Yeraltı Kablo Güzergâhı inşaatı işi 11.10.1983 tarihinde ihale edilmiş olup sözleşmesine göre iş bitim tarihi 28.6.1984 olarak tesbit edilmiştir.

Müteahhitçe 28.6.1984 tarihine kadar işin % 70 lik kısmı bitirilebilmiştir. Bitirilen kısım zemin olarak yumuşak, trafikten uzak, çalışılması kolay güzergâhı teşkil etmiştir. Geriye fazla işçilik ve malzemeyi gerektiren sert kaya zemin ve ana yol güzergâhı kalmıştır.

8.12.1984 tarihinde yapılan tesbitte işin ancak % 80 mertebesine (4 892 m) geldiği görülmüş, bu nedenle işte daha fazla gecikme olmaması için 8.1.1985 tarihinde sözleşmenin feshine gidilmiştir.

Geriye kalan 729 metre güzergâh PTT İdaresince emaneten yapılmıştır. Bu güzergâh için (1985 birim fiatları ile) toplam 22 174 695,53 TL. harcama yapılmışsa da bu miktarın içinde sözleşmesine göre İdarece ödenmesi icap eden 5 522 947,50 TL. ruhsat harcı, 2 651 384,20 TL. biriket ve büz imalat bedeli bulunmaktadır. Ayrıca Müteahhidin evvelce yaptığı iş-

lerdeki noksanlıkları tamamlamak üzere PTT'ce sarfedilen 1 762 828,23 TL. de toplama dahildir.

Müteahhidin yapması icap ederken emaneten yaptırılan işlere ait harcamalar usulüne uygun şekilde müteahhitlikten tahsil edileceğinden İdarenin zararı sözkonusu değildir.

Soru 3. Mamak santral binası 1984'ten beri neden ihale edilmemiştir? Bu semtte vatandaş bir telefon almak için daha kaç yıl bekleyecektir?

Cevap 3. Avan projeleri 1985 yılında onaylanmış olmakla beraber ihale safhasında iken yıla ait yatırım ödeneklerinin aşılmış olması nedeniyle ihalesi gerçekleştirilemeyen Mamak PTT ve santral binası ihalesi 1986 yılında yapılacaktır.

Mamak semti aboneleri halen Cebeci santralından istifade etmekte olup, bina inşaasının tamamlanmasıyla birlikte 6 000 hatlık bir santral kurularak bekleyenlerin abone haline getirilmesi sağlanacaktır.

Soru 4. Dikmen PTT santral binası neden bitirilmemiştir?

Cevap 4. Dikmen PTT ve Santral Binası inşaatı 22.11.1983 tarihinde Anadolu İnşaat Turizm ve Ticaret A.Ş. ne ihale edilmiş olup, 8.12.1983 tarihinde mukavelesi yapılmıştır. Yer teslimi 19.12.1983 tarihinde yapılmış olmasına rağmen müteahhit, yol kotu, aplikasyon ve arsa çapını İmar Müdürlüğünden zamanında alamamış ve mimarî projeleri tasdik için İdareye ancak 6.3.1984 tarihinde verebilmiştir.

İş proğramına göre inşaatın 1.4.1984 tarihinde başlaması gerekirken, ruhsatın alınamaması nedeniyle 15 günlük geçici bir ruhsatla 5.7.1984 tarihinde harfiyata başlanabilmiş ve Temel ruhsatının 14.8.1984 tarihinde alınmasını müteakip de inşaata başlanmıştır.

İşin devamı sırasında bir kısım imalatın statik yönden tetkiki icabetmiş, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile PTT'nin teknik elemanlarınca incelemeye tabi tutulmuştur.

Yukarıda belirtilen durumlar iş proğramının aksamasına sebep olmuştur.

Binanın 1986 yılı sonunda bitirilmesi için gerekli takip yapılmaktadır.

Soru 5. Arsası alınmış, projesi çizilmiş Mamak - Kayaş - Balgat - Telsizler - Etlik - Bolu - Macunköy gibi projeler Gn. Md. lük mimarlarınca tasdik edildiği halde neden hâlâ ihaleleri yapılmıyor?

Cevap 5. Kayaş Santral, Bolu Lojman, Etlik Lojman ve Macunköy Şantiye binalarına ait avan projeler 1985 yılında onaylanmış olmasına rağmen sözkonusu işler 1985 yılı yatırım ödeneklerinin aşılmış olması nedeniyle ihale edilmemiş ve 1986 yılı yatırım proğramına aktarılmıştır.

Telsizler Şantiye ve Lojman Binaları İnşaatı 1985 yılında ihale edilmesi sözkonusu iken, Belediye İmar Müdürlüğünce avan projedeki yoğunluk fazla bulunduğundan projelerin tekrar hazırlanması zorunlu olmuştur. Gerekli çalışmalara devam edilmekte olup, 1986 yılında ihalesi yapılacaktır.

Balgat Santral Binasına ait İmar planında ayrılan 3 080 m² lik arsanın kamulaştırma ve Tapu işlemleri devam etmekte olup, imar durumunda bina yüksekliği 16.50 metre, bina toplam inşaat alanı 1 540 m² olarak belirlenmiştir. Ancak planlanan santral binası için ihtiyaç proğramına göre 3 000 m² lik inşaat alanı gerektiğinden İmar Müdürlüğü nezdinde gerekli girişimler yapılmakta ve avan proje çalışmaları devam etmektedir.

Soru 6. Karşıyaka ve Büyük Esat binaları neden bir türlü bitirilmiyor?

Cevap 6. Büyük Esat PTT ve Santral binası inşaatında, 1985 yılı yatırım ödeneklerinin aşılması nedeniyle lojman bloku inşaatının yavaşlatılması mecburiyeti hasıl olmuş, ancak santral bloku bitirilerek santral montajına 19.8.1985 tarihinde başlanmıştır.

Lojman blokunda geri kalan sıva işleri, döşeme kaplama ve doğrama işleri yapımına kış mevsimi olması (Bayındırlık Bakanlığına göre çalışılmayan süre) nedeniyle havaların elverdiği nisbette devam edilmekle beraber tam randımanlı bir çalışma temin edilememektedir. İnşaat mevsimi başlangıcında işe gereken hız verilerek 1986 yılı içerisinde bitirilecektir. Bu arada müteahhidin sebep olduğu gecikmeler için sözleşmesine göre cezai işlem uygulanmaktadır.

Karşıyaka PTT ve santral binasının sözleşmesine göre iş bitim tarihi 22.7.1985 olmasına rağmen müteahhidin işe gereken hızı verememesi nedeniyle gecikme hasıl olmuştur. Halen inşaatın % 90'ı gerçekleştirilmiş durumdadır. İnşaat mevsimi olarak çalışılmayan süre olması dolayısiyle müteahhitçe yeterli çalışma yapılmamakta, gecikilen günler için sözleşmesine göre gecikme cezası uygulanmaktadır. Bu arada Müteahhidin işi bir an evvel bitirmesi hususu yakından takip edilmektedir.

Binanın PTT kısmı hariç santral katları tamamlanmış olup, geçici işgal çalışmalarına başlanmıştır.

3. — Kastamonu Milletvekili Sabri Keskin'in, Kastamonu İli Araç İlçesi İcra Memuruna ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı M. Necat Eldem'in yazılı cevabı (7/888)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sayın Adalet Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına tavassutunuzu saygılarımla arz ederim.

Sabri Keskin
Kastamonu

Halen Araç'ta, İcra Memuru olarak görev yapan H. İbrahim Tosun ismindeki memurunuz dairede işi olan vatandaşlara memuriyet sıfatıyla bağdaşmayacak muamelede bulunmakta olduğu ve bu arada işlerini takip etmek üzere kendisine müracaat eden bazı kişileri hacet kapısı olan odasından kovduğu hususunda pekçok şikâyetler almaktayım. Ayni mealde başvuruların Bakanlık Makamına da yapılmış olduğunu tespit etmiş bulunuyorum.

Yurttaşlara böylesine kötü muamele yapan, daireden kovan, zamanında mesaiye başlamayan bu memur hakkında ne gibi yasal işlem yapılmaktadır?

T. C.
Adalet Bakanlığı 27 . 2 . 1986
Bakan : 248

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İLGİ : Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı, Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü ifadeli, 11 Şubat 1986 tarihli ve 7/888 - 5313/20519 sayılı yazınız.

İlgide gün ve sayısı belirtilen yazınız ekinde alınan ve Kastamonu Milletvekili Sabri Keskin'in, tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılmasını istediği sorunun cevabı iki nüsha halinde ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

M. Necat Eldem
Adalet Bakanı

Kastamonu Milletvekili Sayın Sabri Keskin'in şahsıma yönelttiği ve yazılı olarak cevaplandırılmasını istediği sorunun cevabı aşağıda sunulmuştur.

Sayın Keskin, Kastamonu İli Araç İlçesinde İcra Memuru olarak görev yapan H. İbrahim Tosun'un, iş sahiplerine karşı kötü davrandığına dair şikâyetler bulunduğunu ifade etmekte ve adı geçen hakkında yapılan kanunı işlem konusunda bilgi istemektedir.

Adı geçen İcra Memuru hakkında tevessül olunan işlemler, mahallinden de sorulmak suretiyle incelenmiş ve;

a) Müşteki Rıfkı Pencereci'nin, İcra Memuru Halil İbrahim Tosun hakkındaki şikâyetini havi 27.1.1986 tarihli dilekçesinin Bakanlığıma intikal etmesini müteakip, bu dilekçenin, gerekli tahkikatın icrası için Kastamonu Cumhuriyet Savcılığına 10.2.1986 tarih ve 7621 sayılı yazıyla gönderilmiş olduğu,

b) Söz konusu şikâyet dilekçesinin, gerekli soruşturmanın yapılarak mukteza tayin edilmesini teminen Kastamonu Cumhuriyet Savcılığınca, 21.2.1986 tarih ve 16/251 sayılı yazı ekinde Araç Cumhuriyet Savcılığına intikal ettirildiği,

c) Araç Cumhuriyet Savcılığı tarafından, adı geçen İcra Memuru hakkında başlatılan tahkikatın halen sürdürülmekte olduğu,

Anlaşılmıştır.

Keyfiyeti bilgilerinize arz ederim.

M. Necat Eldem
Adalet Bakanı

4. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, turistik tesislerin geliştirilmesine ilişkin sorusu ve Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Mükerrem Taşçıoğlu'nun yazılı cevabı (7/923)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Kültür ve Turizm Bakanı tarafından yazılı olarak yanıtlanmasına aracılığınızı arz ederim.

Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum

1. Halka açık anonim şirketleri, yörelerin belediye ve özel iradelerinin de iştirakiyle kurarak, Devletçe de teşvik edilerek turizm sanayii sektöründe yatırım yapmak daha yararlı olmaz mı?

2. Ekonomik kalkınmamızda sıkıntı çekilen döviz darboğazının aşılmasında turizm ve turizm yatırmalarının yapılması suretiyle bu darboğazın aşılması sağlanamaz mı?

3. Yukarki şekilde bir organizasyonla; derme çatma kişi, şirket veya kooperatiflerle değil de daha radikal bir örgütlenme ile yurdumuzda turistik tesisleri yaparak (otel, motel, kamping, dinlenme köyleri, tatil evleri) turistik tesislerimizin döviz kazandırma kapasitelerini artırmayı düşünmez misiniz?

T.C.
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Turizm Genel Müdürlüğü 28 . 2 . 1986
Sayı : 55.3-598-2764-7928

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 13 Şubat 1986 tarih ve Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı - Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü - 7/923 5372/20683 sayılı yazınız.

Erzurum Milletvekili Sayın Hilmi Nalbantoğlu'nun, Bakanlığımıza yöneltilen, ilgi yazınız ekindeki

soru önergesine ilişkin hazırlanan cevap notu iki nüsha halinde yazımız ekinde sunulmaktadır.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Mükerrem Taşçıoğlu
Kültür ve Turizm Bakanı

13 Şubat 1986 Tarih ve 7/923 5372/20683 Sayılı Yazınız Ekinde İletilen Soru Önergesine İlişkin Cevap Notu

2. Bugün ülkelerin, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamlarını etkileyen sosyo - ekonomik bir olgu haline gelen turizm, görünmeyen ihracat şeklinin en önemli kaynağı olarak ödemeler dengesi üzerinde olumlu katkılar sağlamaktadır. Ekonomik ve sosyal yönlerinin yanı sıra, toplumsal yaşam üzerinde başkaca işlevleri de bulunan turizm olayının, özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınma süreçlerinde çok yönlü yardımcı bir sektör oluşturduğu artık herkesçe anlaşılmış ve benimsenmiştir.

1963 yılında başlayan planlı kalkınma dönemi başlarında, sanayii sektörünü döviz girdileri ile destekleyen bir kaynak olarak alınan turizm, zaman içerisinde, dünya turizm hareketine de paralel olarak ülkemizde de gelişerek başlı başına bir endüstri haline gelmiştir.

Gelişmekte olan her ülke gibi, Türkiye de yıllardır, sınırlı kaynaklarını bir öncelikler sıralamasına dayalı olarak kullanma durumundadır ve turizm, bugün ülkemizin sahip olduğu potansiyel ile öncelikler sıralamasında üstlere tırmanmış, tarım ve sanayii alanları yanında, ekonomik kalkınmamızın dayandırılacağı üçüncü sektör haline gelmiştir.

1985 - 1989 yıllarını kapsayan Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında da ifadesini bulduğu gibi bu alandaki temel politikamız, turizmin döviz kazandırıcı potansiyelinin geliştirilmesi ve bu konuda sürdürülen çabaların artırılmasıdır. Belirlenen politikalar doğrultusunda Bakanlığımız, turizm yatırımlarının hedeflenen belli büyüklüklere ulaşılmasını sağlamak üzere yasal düzenlemeler kapsamında, sektörü teşvik etmekte, turizm bilincinin yerleşmesi, bağlı olarak döviz gelirlerimizin artırılması yönünde çaba göstermektedir.

1. 1982 yılında yürürlük kazanan, turizm sektörünü düzenleyecek, dinamik bir yapı ve işleyişe kavuşturacak tertip ve tedbirlerin alınmasını sağlamayı amaçlayan 2634 sayılı Turizmi Teşvik Yasası, bu çabalarımızın yasal dayanağını oluşturmaktadır.

Bu kapsamda, özel idareler, belediyeler veya bunların katılımıyla kurulan şirketlerce gerçekleştirilen turizm yatırımları da Bakanlığımızca yönlendirilmekte ve desteklenmektedir.

3. 1983 yılı içerisinde yapılan bir düzenleme ile, turizm alan ve merkezlerinde bulunan fizikî planların hazırlanmış kamu arazileri, turizm amaçlı yatırımlar yapılmak üzere düşük kiralar ile uzun vâdeli olarak yatırımcılara tahsis edilmektedir. Bu konudaki değerlendirmelerde ise Bakanlığımız, turizm işletmesi ve pazarlama konularında uluslararası tecrübe, finansman gücü ve gerçekleştirilecek kapasiteyi dikkate alarak, derme çatma kişi, şirket ve kooperatifler yerine güçlü yatırımcıyı seçmek, böylece turistik tesislerimizin yatak, bağlı olarak döviz kazandırma kapasitesinin kısa sürede artırılması yoluna gitmektedir.

Nitekim bu uygulama kısa sürede olumlu sonuçlarını vermiş, 1985 yılı sonuna kadar yerli ve yabancı müteşebbislere olmak üzere, 30 790 yatak kapasitesi yaratacak kamu arazisi tahsisi sağlanmıştır.

5. — Kayseri Milletvekili Mehmet Üner'in, hayvancılık sektöründe üretimin azalma nedenlerine ilişkin sorusu ve Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı H. Hüsnü Doğan'ın yazılı cevabı (7/925)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı Sayın H. Hüsnü Doğan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

12 . 2 . 1986
Mehmet Üner
Kayseri

Son yıllarda uygulanan istikrar programları neticesinde Dünya hayvancılığında söz sahibi olan yurdumuzda bu alandan kendi kendine yeterli olma imkânı yok olmak üzeredir.

Son 5 yılda tüm hayvancılık alanlarında üretim ortalama % 34 gibi bir azalmayla karşı karşıya olduğuna göre;

1. Hayvancılıkta üretimi 1/3 nispetinde azaltan ana sebepleri nasıl sıralayabilirsiniz?

2. 1985 yılında kombinalar tarafından kilogramı 935 TL. alınan 1 inci kalite sığır etinin 1986 yılındaki kombina alım fiyatını kaç lira olarak tespit ettiniz? Tespit ettiğiniz bu fiyatı ne zaman uygulamaya koyacaksınız?

3. Devletten kredi alarak bugüne kadar kaç hayvancılık işletmesi faaliyete geçmiştir? Son iki yılda da bunların kaç adeti faaliyetlerini durdurmuşlardır?

4. Sanayi yemlerine uygulanan % 20'lik sübvansiyon, yem fiyatlarının anormal artışı karşısında yetersiz kalmaktadır. Bu sübvansiyon oranını artırmayı veya hayvancılık üretimindeki diğer girdileri (Arpa, pamuk posası, ilaç, faiz) sübvanse etmeyi düşünür müsünüz?

5. Uygulanan ekonomik politikalar neticesinde tamamen yok olmaya mahkûm ettiğiniz canlı hayvan üreticileri ile ilgili tedbirleri alarak tüketiciye kaliteli et yedirmek mi sizce uygun, yoksa düşük kaliteli et ithalinde ısrar edecek misiniz?

T. C.
Tarım Orman ve Köyişleri
Bakanlığı 4 . 3 . 1986
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı : ÖKM. 2 - 148

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Gen Sek. Kanunlar ve Kararlar Da. Bşk. 13.2.1986 tarih ve 7/925-5378-20690 sayılı yazısı.

Kayseri Milletvekili Sayın Mehmet Üner'in «Hayvancılık Sektöründe Üretimin Azalma Nedenleri» hakkındaki yazılı soru önergesinin cevabı ekte takdim edilmektedir.

Arz ederim.

H. Hüsnü Doğan
Tarım Orman ve Köyişleri
Bakanı

Kayseri Milletvekili Sayın Mehmet Üner'in yazılı soru önergesinin cevabıdır.

Cevap 1. Önergede bahsedildiği gibi son 5 yılda hayvansal üretimin 1/3 oranında azalma bahis konusu değildir. Şöyleki :

Yıllar İtibariyle Hayvansal Üretim (Bin ton)

	1981	1982	1983	1984	1985 (Tahmin)
Et (Tavuk dahil)	1.152.5	1.130.0	1.174.0	1.235.0	1.300.0
Süt	5.960.0	5.725.0	5.900.0	6.100.0	6.400.0
Yumurta	232.8	250.0	282.0	300.0	340.0

Kaynak : DPT, 1983, 1984, 1985 ve 1986 yılı programları.

Cevap 2. Et Balık Kurumu Genel Müdürlüğünce 1985 yılı sonunda uygulanmakta olan 1 inci kalite sığır eti alım fiyatlarına 55'er TL./Kg. zam yapılmak suretiyle, 2.1.1986 tarihinden itibaren beş ayrı bölgede uygulanmakta olan alım fiyatları şöyledir :

	TL./Kg.
I inci Bölge (Zeytinburnu, Sakarya, Bursa, Manisa, Eskişehir)	955
II nci Bölge (Ankara, Konya, Kayseri, Sivas, Amasya, Kastamonu)	935
III üncü Bölge (Elazığ, Malatya, Gaziantep, Adana)	915
IV üncü Bölge (Erzurum, Kars, Ağrı)	910
V inci Bölge (Diyarbakır, Şanlıurfa, Van, Tatvan, Mardin, Yüksekova)	900

Cevap 3. T. C. Ziraat Bankası ile Dünya Bankasınında finansmanına katılmasıyla, Proje ve Uygulama Genel Müdürlüğünce uygulanan projelerle 1972 yılından bugüne kadar çeşitli yapıda toplam olarak 8 762 adet hayvancılık işletmesi faaliyete geçmiştir.

Cevap 4. İlk olarak Hükümetimiz döneminde başlatılan karma yemlerde % 20 oranında sübvansiyon uygulaması hayvancılığımızın gelişmesine önemli ölçüde katkı sağlamıştır.

Tarımsal kredi ile ziraî mücadelede devlet desteği zaten vardır.

Cevap 5. Hayvancılığımızın geliştirilmesiyle ilgili politikalar yanında, terbiyevi karekterde et ithaline, şartlara göre tespit edilecek koruma tedbirleri (gümrük ve fon) dahilinde devam edilecektir.

Arz ederim.

H. Hüsnü Doğan
Tarım Orman ve Köyişleri
Bakanı

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Hampetrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısına Verilen Oyların Sonucu :

(Kanunlaşmıştır.)

Üye sayısı	:	400
Oy verenler	:	295
Kabul edenler	:	276
Reddedenler	:	7
Çekimserler	:	12
Geçersiz Oylar	:	—
Oya katılmayanlar	:	97
Açık üyelikler	:	8

(Kabul edenler)

ADANA
Ahmet Akgün Albayrak
Ledin Barlas
Vehbi Batuman
Ahmet Remzi Çerçi
Ahmet Şevket Gedik
Yılmaz Hocaoğlu
Nuri Korkmaz
Metin Üstünel
Nurettin Yağanoğlu

ADIYAMAN
Arif Ağaoğlu
Mehmet Deliceoğlu

AFYON
Abdullah Altıntaş
Metin Balıbey
Hamdi Özsoy
Nihat Türker
M. Şükrü Yüzbaşıoğlu

AĞRI
Mehmet Yaşar

AMASYA
Arsan Savaş Arpacıoğlu
Kâzım İpek
İsmet Özarslan
Hasan Adnan Tutkun

ANKARA
Eşref Akıncı
Hüseyin Cahit Aral
Sururi Baykal
Ali Bozer
Necdet Calp
Kamil Tuğrul Coşkunoğlu
Neriman Elgin
Göksel Kalaycıoğlu
H. İbrahim Karal
Mehmet Seyfi Oktay
Mehmet Sezai Pekuslu
Mehmet Sağdıç
Ogan Soysal
Fatma Rezan Şahinkaya
Halil Şıvgın

ANTALYA
Kadri Altay
Mustafa Çakaloğlu
Sudi Neş'e Türel

ARTVİN
Nevzat Bıyıklı
Ahmet Doğru
Hüseyin Şen

AYDIN
İ. Cenap Ege
Halil Nüshet Goral
Ertuğrul Gökgün
Mehmet Özalp
Osman Esgin Tipi

BALIKESİR
Davut Abacıgil
Mustafa Çorapçıoğlu

BİLECİK
Yılmaz Demir

BİNGÖL
Hakkı Artukarslan
M. Ali Doğuşlu

BİTLİS
Rafet İbrahimoğlu
Kâmran İnan
Faik Tarımcıoğlu

BOLU
Turgut Yaşar Gülez
Kâzım Oksay

BURDUR
Fethi Çelikbaş

BURSA
Ahmet K. Alptemoçin
İlhan Aşkın
Mehmet Azizoğlu
M. Memduh Gökçen
M. Kemal Gökçora
Kemal İğrek
A. Sabahattin Özbek
Fahir Sabuncuoğlu
İsmet Tavgaç
Mustafa Ertuğrul Ünlü

ÇANAKKALE
Onural Şeref Bozkurt
Cafer Tayyar Sadıklar
Ayhan Uysal

ÇANKIRI
Ahmet Özkan
İlker Tuncay

ÇORUM
Ali Rıza Akaydın
Ünal Akkaya
Ali Ayhan Çetin
Mehmet Besim Göçer
İhsan Tombuş

DENİZLİ
Mustafa Kâni Bürke
Aycan Çakıroğulları
Halil İbrahim Şahin

DİYARBAKIR
Mahmud Altunakar
Şeyhmus Bahçeçi
Özgür Barutçu
Kadir Narin
Hayrettin Ozansoy
Ahmet Sarp

EDİRNE
Türkân Turgut Arıkan
İsmail Üğdül

ELAZIĞ
Nevzat Yağcı
Zeki Yavuztürk

ERZİNCAN
Yıldırım Akbulut
Metin Yaman

ERZURUM
Ebubekir Akay
İlhan Aras
Sabahattin Aras
Sabahattin Eryurt
Togay Gemalmaz
Mustafa Rıfkı Yaylalı

ESKİŞEHİR
Mustafa Balcılar
İsmet Oktay
Münir Sevinç
Mehmet Nuri Üzel

GAZİANTEP
Süleyman Koyuncugil

M. Hayri Osmanlıoğlu
Feyzullah Yıldırır

GİRESUN

Cevdet Karslı
Yavuz Köymen
Ahmet Yılmaz

HAKKÂRİ

Mehmet Sait Erol
Lezgin Önal

HATAY

Tevfik Bilal
Mustafa Çelebi
Abdurrahman Demirtaş
İhsan Gürbüz
Hamit Melek
M. Murat Sökmenoğlu

ISPARTA

Fatma Mihriban Erden
Mustafa Kemal Toğay
İbrahim Fevzi Yaman

İÇEL

İbrahim Aydoğan
Ali İhsan Elgin
Durmuş Fikri Sağlar
Rüştü Kâzım Yücelen

İSTANBUL

Behiç Sadi Abbasoğlu
B. Doğancan Akyürek
Ömer Necati Cengiz
M. Vehbi Dinçerler
Hayrettin Elmas
Halil Orhan Ergüder
İsmail Safa Giray
Hüseyin Avni Güler
Doğan Kasaroğlu
Altan Kavak
R. Ercüment Konukman
Feridun Şakir Öğünç
Tülay Öney
Turgut Özal
İbrahim Özdemir
Namık Kemal Şentürk
Arife Necla Tekinel
Mustafa Tınaz Titiz
Saim Bülend Ulusu
İbrahim Ural
Reşit Ülker
Ahmet Memduh Yaşa
Fazıl Osman Yöney

İZMİR

Vural Arıkan
Hüseyin Aydemir
Durcan Emirbayer
İsmet Kaya Erdem
Fikret Ertan
Burhan Cahit Gündüz
Hayrullah Olca
Yılmaz Önen
Özdemir Pehlivanoğlu
Işılay Saygın
Turgut Sunalp
Ahmet Süter
Suha Tanık
Ali Aşkın Toktaş

KAHRAMANMARAŞ

Rıfat Bayazıt
Mehmet Turan Bayezit
Alaeddin Kısakürek
Mehmet Onur
Ali Topçuoğlu

KARS

Aziz Kaygısız
Musa Öğün

KASTAMONU

Sadettin Ağacık
Hüseyin Sabri Keskin
Şaban Küçükoğlu

KAYSERİ

Nuh Mehmet Kaşıkçı
İbrahim Özbıyık
Mustafa Şahin
Cengiz Tuncer
Mehmet Sedat Turan
Mehmet Üner

KIRKLARELİ

Erol Ağagil
Şükrü Babacan
Cemal Özbilen

KOCAELİ

Osman Nuri Akyol
Mustafa Batgün
Salih Güngörmez
Orhan Otağ

KONYA

Abdurrahman Bozkır
Kadir Demir
Altınok Esen
Nihat Harmancı
Sabri Irmak
Haydar Koyuncu
Kemal Or
Emin Fahrettin Özdilek
Saffet Sert
Abdullah Tenekeci

KÜTAHYA

Ahmet Ekici
Mustafa Uğur Ener
Mustafa Kalemli

MALATYA

İlhan Dinçel
Metin Emiroğlu
Ayhan Fırat
Talat Zengin

MANİSA

Mehmet Timur Çınar
Mekin Sarıoğlu
Gürbüz Şakranlı
İsmet Turhangil
Münir Fuat Yazıcı

MARDİN

Süleyman Çelebi
Beşir Çelebioğlu
Abdülkerim Yılmaz Erdem
Mehmet Necat Eldem
Kenan Nuri Nehrozoğlu

MUĞLA

Mehmet Umur Akarca
Ahmet Altıntaş
İdris Gürpınar
Muzaffer İlhan

MUŞ

Atilla San

NEVŞEHİR

Ali Babaoğlu
Hacı Turan Öztürk

NİĞDE

Mustafa Sabri Güvenç
Haydar Özalp
Arif Toprak

ORDU

Ali Mazhar Haznedar
Nabi Poyraz
İhsan Nuri Topkaya

RİZE

Turgut Halit Kunter
Fehmi Memişoğlu
Ahmet Mesut Yılmaz

SAKARYA

Nihat Akpak
A. Reyhan Sakallıoğlu
Turgut Sözer

SAMSUN

Muhlis Arıkan
Mehmet Aydın
Fahrettin Uluç

SİİRT

Aydın Baran
M. Abdürrezak Ceylan
Nejdet Naci Mimaroğlu
Rıza Tekin

SİNOP

Hilmi Biçer
Halit Barış Can

SİVAS
Yılmaz Altuğ
Ruşan Işın
Mahmut Karabulut
M. Mükerrem Taşcıoğlu

ŞANLIURFA
Mustafa Demir
Osman Doğan
Bahri Karakeçili
Aziz Bülent Öncel

TEKİRDAĞ
Selçuk Akıncı

Salih Alcan
Ali Rıfkı Atasever
Ahmet Karaevli

TOKAT
Metin Gürdere
Selim Koçaker
Enver Özcan
Cemal Özdemir
Talat Sargın
Mehmet Zeki Uzun

TRABZON
Osman Bahadır
Mehmet Kara

TUNCELİ
Musa Ateş
Ali Rıdvan Yıldırım

UŞAK
Mümtaz Güler
Mehmet Topaç

VAN
Hüseyin Aydın Arvasi
Fevzi Necdet Erdinç
Mirza Kurşunluoğlu

YOZGAT
Mehmet Bağçeci
Hüseyin Mükerrem Hiç
Mahmut Orhon
Selahattin Taflıoğlu

ZONGULDAK
Hasan Pertev Aşçıoğlu
Veysel Atasoy
Rıza Öner Çakan
Fevzi Fırat
İsa Vardal
Muhteşem Vasıf Yücel

(Reddedenler)

ADANA
Coşkun Bayram

ADIYAMAN
Ahmet Sırrı Özbek

EDİRNE
Muhittin Yıldırım

İÇEL
Edip Özgenç

İSTANBUL
Günseli Özkaya

KONYA
Salim Erel

SAMSUN
Hasan Altay

(Çekimserler)

BALIKESİR
Fenni İslimyeli

DENİZLİ
İsmail Şengün

ERZİNCAN
Veysel Varol

ERZURUM
Hilmi Nalbantoğlu

İSTANBUL
Sabit Batumlu
Yılmaz İhsan Hastürk
Mehmet Kafkaslıgil
Bilâl Şişman

KARS
Ömer Kuşhan
Halis Soylu

KIRŞEHİR
Tevfik Güneş

VAN
Ferit Melen

(Oya katılmayanlar)

ADANA
Cüneyt Canver
Mehmet Erdal Durukan

ADIYAMAN
Mehmet Arif Atalay

AĞRI
Hasan Fecri Alpaslan
Paşa Sarıoğlu
İbrahim Taşdemir

ANKARA
Hüseyin Barlas Doğu
Osman Işık
Hazım Kutay
Alpaslan Pehlivanlı

N. Abdullah Resuloğlu
İsmail Saruhan

ANTALYA
Ümit Halûk Bayülken
Abdullah Cengiz Dağyar
Ali Dizdaroğlu
Aydın Güven Gürkan

AYDIN
Nabi Sabuncu

BALIKESİR
İsmail Dayı
Şerafettin Toktaş
Necat Tunçsiper
Cahit Tutum

BİLECİK
Recep Kaya

BOLU
Seçkin Fırat
Ahmet Şamil Kazokoğlu
Fuat Öztekin

BURDUR
Necip Oğuzhan Artukoğlu

ÇANAKKALE
Nadir Pazarbaşı

ÇANKIRI
Saffet Sakarya

DENİZLİ
Muzaffer Arıcı

DİYARBAKIR
Cevdet Karakurt

EDİRNE
S. Hüsamettin Konuksever

ELÂZIĞ
Mehmet Özdemir
Naci Taşel

ESKİŞEHİR
Cemal Büyükbaş

GAZİANTEP
Ahmet Ata Aksu
Galip Deniz
Mustafa Rüştü Taşar
Ünal Yaşar

GİRESUN
Burhan Kara
Turgut Sera Tirali (İ. A.)

GÜMÜŞHANE
Akif Kocaman
Mahmut Oltan Sungurlu
İbrahim Turan

HATAY
Kâmran Karaman

ISPARTA
Metin Ataman

İÇEL
Hikmet Bicentürk
Mehmet Kocabaş

İSTANBUL
Bülent Akarcalı
Yaşar Albayrak
İmren Aykut
Ömer Ferruh İlter
Leyla Yeniay Köseoğlu
Kemal Özer
Ali Tanrıyar

İZMİR
Rüştü Şardağ

KAHRAMANMARAŞ
Ülkü Söylemezoğlu

KARS
İlhan Aküzüm
Sabri Aras

KASTAMONU
Erol Bülent Yalçınkaya

KAYSERİ
Muzaffer Yıldırım

KIRŞEHİR
Mehmet Budak
İsmet Ergül

KOCAELİ
Abdulhalim Aras
(Bşk. V.)

KONYA
Vecihi Akın
Ziya Ercan

KÜTAHYA
Ahmet Büyükuğur
A. Necati Kara'a

MALATYA
Ahmet İlhami Kösem
Fahri Şahin

MANİSA
Abdullah Çakırefe
İsmail Özdağlar

MUŞ
Alaattin Fırat
Nazmi Önder

NEVŞEHİR
Faruk Dırık

NİĞDE
Birsel Sönmez

ORDU
Hüseyin Avni Sağesen
Bahriye Üçok
Şükrü Yürür

RİZE
Arif Şevket Bilgin
(Bşk. V.)

SAKARYA
Mustafa Kılıçaslan
Mümtaz Özkök

SAMSUN
İlyas Aktaş
Berati Erdoğan
Süleyman Yağcıoğlu

SİNOP
Özer Gürbüz (Bşk. V.)

SİVAS
Mustafa Kemal Palaoğlu
Ahmet Turan Soğancıoğlu
Şevki Taştan

ŞANLIURFA
Vecihi Ataklı

TRABZON
Eyüp Aşık
Necmettin Karaduman
(Başkan)
Yusuf Ziya Kazancıoğlu
Fahrettin Kurt

UŞAK
Yusuf Demir

YOZGAT
Lütfullah Kayalar (İ.A.)

ZONGULDAK
Engin Cansızoğlu
Cahit Karakaş

(Açık Üyelikler)

ANKARA	:	1
BİNGÖL	:	1
BURDUR	:	1
GAZİANTEP	:	1
İSTANBUL	:	1
İZMİR	:	1
MANİSA	:	1
NİĞDE	:	1
SAMSUN	:	1

Türkiye Büyük Millet Meclisi

GÜNDEMİ

74 ÜNCÜ BİRLEŞİM

4 . 3 . 1986 Salı

Saat : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

1. — Türkiye - AET Karma Parlamento Komisyonunda açık bulunan (2) Bağımsız Üyelik İçin Seçim.

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

6

SÖZLÜ SORULAR

1. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, orman ürünleri ihracatına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/507) (1)

2. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, tedavi nedeniyle yaptığı son A.B.D. seyahatine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/518) (1)

3. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Kahramanmaraş'da yayımlanan bir gazetedeki habere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/480)

4. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, İstanbul - Sarıyer Karakolundaki bir tecavüz iddiası hakkında Emniyet Amirinin yaptığı açıklamaya ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/501)

5. — Eskişehir Milletvekili Mehmet Nuri Üzel'in, Başbakanlıkta görevli bir müşavir tarafından yabancı yayın ajanslarına politik demeç verildiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/544) (1)

6. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, danışmanlık için yabancı firmalarla anlaşma yapılıp yapılmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/622) (1)

7. — Hatay Milletvekili Abdurrahman Demirtaş'ın, Hatay İli çiftçilerinin Ziraat Bankasına olan borçlarının ertelenmesine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/623) (1)

8. — Kahramanmaraş Milletvekili Rıfat Bayazıt'ın, Siyasî Partiler Kanununa aykırı hareket edenler hakkında yapılan işlemlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/548)

9. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasî partilerin genel başkanları ile bazı gazete temsilcileri arasında düzenlenen televizyon programlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/558)

10. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin deniz otobüsleri ile yapacağı toplu taşımacılığa ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/559)

11. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Ankara, İstanbul, İzmir ve Bursa illerinde yapılacağı belirtilen toplu taşıma sistemlerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/560)

12. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya, Ereğli Şeker Fabrikası yapım çalışmalarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/561)

13. — Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in, Uşak İli Eşme İlçesine bağlı bazı köylerde tütün ekimine izin verilmemesinin nedenine ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/567)

14. — İçel Milletvekili Edip Özgenç'in, Mersin ve Tarsus'ta çevre kirliliğinin önlenmesi için alınacak tedbirlere ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/571)

15. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Uçak Servisi A.Ş.'ndeki bazı yöneticilerin gıda alımlarında usulsüzlük yaptıkları iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/576)

16. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, İzmir Ticaret ve Sanayi Merkezi yapımının üst-

---

(1) İçtüzüğün 96 ncı maddesi uyarınca sözlü soruya çevrilmiştir.

lenilişine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/580)

17. — Kayseri Milletvekili Mehmet Üner'in, Üsküdar-Eminönü seferini yapan Şehit Karaoğlanoğlu Vapurundaki intihar olayına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/581)

18. — Denizli Milletvekili Halil İbrahim Şahin'in, pancar üreticilerinin alacaklarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/586)

19. — Denizli Milletvekili Halil İbrahim Şahin'in, Muğla İli Merkez Jandarma Karakolunda bazı vatandaşlara işkence yapıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/587)

20. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya Valisinin bir açık hava toplantısında halka «imparator» olarak takdim edilmesine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/589)

21. — Ağrı Milletvekili Paşa Sarıoğlu'nun, hampetrol alımlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/595)

22. — İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya'nın, Türkiye'de şeriatçılığa karşı ne gibi önlemler alındığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/596)

23. — Ağrı Milletvekili İbrahim Taşdemir'in, Diyarbakır Cezaevinde meydana gelen ölüm olaylarına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/597)

24. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, bazı vatandaşların işkence sonucunda sakat kaldığı ve öldüğü iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/598)

25. — İzmir Milletvekili Ali Aşkın Toktaş'ın, Aliağa Petro Kimya Kompleksine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/599)

26. — Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, Samsun İlinde yaptırılan sosyal meskenler için Belediye Encümenince ek ücret kararı alındığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/600)

27. — Tekirdağ Milletvekili Salih Alcan'ın, Ayvalık - Midilli arasındaki yük ve yolcu taşımacılığının Yunan gemileri tarafından yapıldığı iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/601)

28. — Kütahya Milletvekili Abdurrahman Necati Kara'a'nın, Suriye'de okutulan bir ders kitabına ve Suriye sınırları içinde vatandaşlarımıza ait tapulu arazilerin bedellerine ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/602)

29. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Suriye Devletinin ülkemiz aleyhindeki faaliyetlerine karşı alınan tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/603)

30. — Adana Milletvekili Metin Üstünel'in, Kahramanmaraş - Göksun Yem Fabrikasınca 1985 yılında gerçekleştirilen kırmızı biber alımlarına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/607)

31. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu' nun, milletvekili lojmanları inşaatına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü soru önergesi (6/608)

32. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Harran Ovasının bazı kişilerce parsellendiği iddiasına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/609)

33. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Diyarbakır İlinde işkence sonucu meydana geldiği iddia edilen iki ölüm olayına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/610)

34. — Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı'nın, Sıkıyönetim Kanunu uyarınca görevlerinden uzaklaştırılan kamu görevlilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/611)

35. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Harran Ovasıyla ilgili olarak Bakanlık Sözcüsünce verildiği iddia edilen beyanata ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/612)

36. — Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, Aşağı Yeşilırmak Ovası sulama projesine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/613)

37. — Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, Samsun İli Merkezi ile Çarşamba İlçesi elektrik şebekelerinin ihale ve denetiminde yolsuzluk yapıldığı iddiasına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/614)

38. — Samsun Milletvekili Hasan Altay'ın, Samsun Ballıca Sigara Fabrikasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/615)

39. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Balıkesir Merkez Kocaavşar Köyü Kasırga Deresi üzerinde gölet yapılıp yapılmayacağına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/616)

40. — Adana Milletvekili Nuri Korkmaz'ın, televizyon dizisi olarak çekildikten sonra yakıldığı iddia edilen Yorgun Savaşçı filmine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/617)

41. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Isıtma ve Buhar Tesislerinin Yakıt Tüketiminde Ekonomi Sağlanmasına ve Hava Kirliliğinin Azaltılması Yönetmeliğine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanında sözlü soru önergesi (6/618)

42. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığınca yapılan yabancı dil sınavına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/619)

43. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, dış ülkelerden aldığımız hampetrolün fiyatına ve taşıtma ücretine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/620)

7

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

× 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Hampetrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe; Dışişleri Komisyonları Raporları (1/714) (S. Sayısı : 407) (Dağıtma tarihi : 27.2.1986)

2. — Kütahya Milletvekili Ahmet Ekici'nin, 16 . 5 . 1984 Tarih ve 3006 Sayılı Kütahya İli Gediz İlçesinin Merkezinin Değiştirilmesi Hakkındaki Kanuna 3 Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (2/297) (S. Sayısı : 408) (Dağıtma tarihi : 27.2.1986)

(×) Açık oylamaya tabi işleri gösterir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 407

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Hampetrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe; Dışişleri Komisyonları Raporları (1/714)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : K. K. Gn. Md.
18/101 - 1935/05566

26 . 9 . 1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 20.9.1985 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Hampetrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Sayın Turgut Özal ile Irak Başbakan Birinci Yardımcısı Taha Yasin Ramadan tarafından 6 Ağustos 1984 tarihinde Ankara'da imzalanan Mutabakat Zaptı ile mevcut Türkiye - Irak Hampetrol Boru Hattı sisteminin kapasitesinin, mevcut hatta paralel ikinci bir boru hattı yapımı suretiyle, günde 1,5 milyon varile çıkarılması için bir proje uygulanması kararlaştırılmıştır. 30 Temmuz 1985 tarihinde Bağdat'ta imzalanmış bulunan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında 27 Ağustos 1973 tarihli Hampetrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşma» bu projenin uygulanması sonucu ortaya çıkacak olan genişletilmiş boru hattının kullanımı ile ilgili hak ve vecibeleri, asgarî geçiş miktarını, geçiş ücretlerini, bu ücretler için uygulanacak hesap sistemlerini tespit etmektedir.

Ek Anlaşma, 27 Ağustos 1973 tarihli Anlaşmanın hükümlerini teyit etmekle birlikte, yeni hükümler de getirmekte ve 1973 Anlaşmasının genişletilmiş boru hattı sistemine teşmilinin gerektirdiği unsurları ihtiva etmektedir.

Ek Anlaşma ile mevcut boru hattının yılda 46,5 milyon ton olan kapasitesinin yılda 70,9 milyon tona çıkartılması kabul edilmekte ve Irak tarafı genişletilmiş hattan yılda en az 35 milyon ton hampetrol naklet-meyi taahhüt etmektedir. Mevcut hat için taahhüt edilmiş olan asgarî miktar yılda 22 milyon tondur. Böylece genişletilmiş hat ve tespit edilmiş yeni geçiş ücret sistemi ile yılda ülkemize asgarî 97 353 00,— Dolar ek gelir garanti edilmiş olmaktadır.

Geçiş ücreti için sabit bir rakam değil, fakat boru hattının daha fazla kullanımını teşvik maksadıyla geçirilen hampetrol miktarı arttıkça fiyatların azaldığı esnek bir sistem benimsenmiştir. Bu şekilde takriben 180 - 120 milyon Dolar arasında değişen bir yıllık gelir elde edilebilecektir.

Diğer taraftan, geçiş ücretinin reel değerinin muhtemel enflasyonist baskılarla erozyona uğramasını önlemek maksadıyla, ABD, F. Almanya ve Japonya'daki enflasyon oranlarını dikkate alan bir sistem çerçevesinde, başlangıç için tespit edilen ücretlerin artırılması imkânı sağlanmıştır.

1973 Anlaşması onay belgelerinin teati tarihî olan 11.5.1974 tarihinden itibaren 20 yıl sürelidir. Ek Anlaşma genişletilmiş hattın başarılı şekilde işletmeye açılmasından itibaren 20 yıllık süreyi öngörmektedir. Böylece, yeni hattın en erken 1987 yazında devreye sokulacağı gözönünde tutulursa, anlaşmaların bir bütün olarak 2007 yılına kadar uzatılması temin edilmiş olmaktadır. Sadece on üç yıllık bu ek sürenin, mevcut hattın asgarî geçiş miktarına dayanılarak yapılan hesaba göre, ülkemize katkısı 1 600 milyon Dolar mertebesindedir. Yeni anlaşmaya göre 2007 yılına kadar elde edilecek toplam gelir ise 3 916 milyon Dolar olacaktır.

Ek Anlaşma ile Türk makamlarının en geç 1 Ocak 1986 tarihinden itibaren hampetrol alıcıları, taşıyıcıları ve tankerler üzerindeki malî yükü kaldırması öngörülmektedir. Bu husus 27 Ağustos 1973 tarihli Anlaşmada da yer almaktadır. Ancak, bu hükme bugüne kadar işlerlik kazandırılmamış bulunması Irak makamlarının şikâyetine neden olmuş, hatta mahkemelerimizde açtıkları bazı davalardan lehlerine kararlar da elde edebilmişlerdir. Ek Anlaşmada söz konusu malî yükün kaldırılması unsuruna tekrar yer verilirken, 1973 Anlaşmasından doğan taleplerin de ortadan kaldırılması üzerinde mutabakat sağlanmıştır.

Türkiye - Irak Hampetrol Boru Hattının genişletilmesi, yukarıda belirtilen ekonomik faydaların dışında, ülkemizin bölge petrolü ile bağlarının daha da pekiştirilmesi avantajını da getirmekte, bölgenin güçlü ve istikrarlı üyesi Türkiye'ye duyulan itimadı ortaya koymaktadır. İlk petrol boru hattının, bölgemizdeki güç şartlara rağmen, aksamadan işletilmekte olması bu güven duygusunu daha da kuvvetlendirmiştir. Sadece Irak'ın değil fakat İran ve Katar gibi petrol ve doğal gaz ülkelerinin, ürünlerini ülkemizden geçecek boru hatlarıyla nakletmek amacıyla işbirliğimizi aramakta olmaları, Türkiye'nin güç ve itibarının somut işaretidir. Türkiye'nin bu projelerle bir petrol transit merkezi haline gelişi ülkemizin Batı ile Ortadoğu arasındaki köprü rolünü güçlendirdiği gibi, Ortadoğu ülkeleri üzerinde nüfuz ve itibarımızı da artırmak suretiyle bölge barış ve istikrarına daha büyük bir katkı yapmasına imkân vermektedir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu *16 . 1 . 1986*
Esas No. : 1/714
Karar No. : 15

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça Komisyonumuza havale edilen «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Ham Petrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 15 Ocak 1986 tarihinde yaptığı 36 ncı birleşimde ilgili Hükümet Temsilcilerinin de iştiraki ile incelendi ve görüşüldü.

Bilindiği gibi; 1973 senesinde Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti arasında, Irak'da üretilen ham petrolün Akdeniz'e akıtılmasını öngören bir petrol boru hattı anlaşması imzalanmıştı. Bu defa, iki ülke Başbakanları arasında 6.8.1984 tarihinde imzalanan bir mutabakat zaptıyla, mevcut olan petrol boru hattının kapasitesini iki misline çıkartmak amacıyla yeni bir boru hattının inşasına ilişkin bir proje uygulanması kararlaştırılmıştır. Bu amaçla 30 Temmuz 1985 tarihinde imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti

Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Ham Petrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşma» ile söz konusu bu projenin uygulanması sonucunda meydana çıkacak olan boru hattının kullanılmasına ilişkin hak ve vecibeler boru hattından asgarî olarak nakledilecek ham petrol miktarı, geçiş ücretleri ile bu ücretlerin hesaplanmasına ait esaslar gibi hususların tespiti kurallara bağlanmaktadır.

Tasarı ile; Anayasamızın 90 ıncı maddesi gereği olan, ülkeler arası imzalanan anlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayından geçirilmesi hükmü yerine getirilmektedir.

Komisyonumuz; yapılması öngörülen petrol boru hattına ilişkin anlaşmada, nakil kapasitesinin neden az tutulduğu, bunun sakıncalarının neler olabileceği; Varil başına hesap edilen nakil ücretlerinin tespitinde önemli bir unsur olan enflasyonun etkisinin ne şekilde giderileceği ve bu hesaplamada neden doların baz alındığı; tespit edilen ücretlerin tatmin edici olup olmadığı; Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, bu projenin yer alıp almadığı, eğer yer alıyorsa ne zaman başlayacağı ve ne kadar süreceği; projenin finansmanının sağlanıp sağlanmadığı yanında anlaşmada yer alan üç aylık süre içinde yürürlüğe sokulması şartının, bu sürenin bitmesi açısından herhangi bir etkisinin olup olamayacağı; gibi hususlara ilişkin endişeleri; İlgililerin, anlaşmada, yapılacak hattan nakledilecek ham petrolün miktarının yarı kapasitenin altında olamayacağı hükmünün yer almasında, ileriye dönük hesapların etken olduğu ve böylece kaynağı elinde tutan ülkenin şu veya bu sebeplerden, politik anlaşmazlıklar nedeniyle sevkiyatı azaltmasını önlemeye matuf olduğu; Varil başına tespit edilen nakil ücretlerinde, eskiden altının baz alındığı, ancak artık bütün dünyada bunun terkedilerek yerini dolara bıraktığı, bu nedenle enflasyon hesabında üç ülkenin Amerika, Japonya ile Federal Almanya'daki enflasyonun ölçü alındığı; varil başına tespit edilen ücretin tatminkâr edici olduğu; Projenin Devlet Planlama Teşkilatı tarafından, ek bir karar ile Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Programına alındığı ve bu amaçla 1986 bütçesine 70 milyar liralık bir ödeneğin konduğu; Projenin 1987 yılında bitirilmesinin öngörüldüğü ve anlaşma metninde yer alan, üç ay içersinde yürürlüğe konulmasına ilişkin, hükmün bir engel teşkil etmeyeceği, zira Irak tarafının da henüz anlaşmayı parlamentosuna onaylatmadığı; şeklindeki izahatları sonucunda tasarı ve gerekçesi benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci Maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü Maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan *Cengiz Tuncer* Kayseri	Sözcü *Alaattin Fırat* Muş	Kâtip Üye *Kadir Demir* Konya
Üye *A. Akgün Albayrak* Adana	Üye *Abdurrahman Demirtaş* Hatay	Üye *Mehmet Deliceoğlu* Adıyaman
Üye *Hazım Kutay* Ankara	Üye M. Fenni İslimyeli Balıkesir İmzada bulunamadı	Üye *Hakkı Artukarslan* Bingöl
Üye *A. Şamil Kazokoğlu* Bolu	Üye *İlhan Aşkın* Bursa	Üye *M. Memduh Gökçen* Bursa

Üye *C. Tayyar Sadıklar* Çanakkale	Üye *Ünal Akkaya* Çorum	Üye *Ahmet Sarp* Diyarbakır
Üye *Metin Yaman* Erzincan	Üye *İlhan Aras* Erzurum	Üye *Togay Gemalmaz* Erzurum
Üye *Yaşar Albayrak* İstanbul	Üye *M. Oltan Sungurlu* Gümüşhane	Üye *Tülay Öney* İstanbul
Üye *Özdemir Pehlivanoğlu* İzmir	Üye *İbrahim Özbıyık* Kayseri	Üye *Erol Ağagil* Kırklareli
Üye *Mehmet Budak* Kırşehir	Üye *İsmet Ergül* Kırşehir	Üye Ayhan Fırat Malatya İnzada bulunamadı
	Üye *Fehmi Memişoğlu* Rize	

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No. : 1/714
Karar No. : 4

24 . 2 . 1986

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

«Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 tarihli Ham Petrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 19.2.1986 tarihli 5 inci Birleşiminde ilgili Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

Ülkemiz ile komşu ülke Irak arasında 27 Ağustos 1973 yılında imzalanan Ham Petrol Boru Hattı Anlaşmasına, Ek Anlaşma mahiyetindeki 30 Temmuz 1985 tarihli Anlaşma ve bu Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun Tasarısı, Anayasamızın 90 ıncı maddesi ve 244 sayılı Kanunun 2 nci maddesi gereği, Bakanlar Kurulunca 20.9.1985 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına arz edilmiştir.

Ek Anlaşma ile iki ülkenin aralarındaki mevcut ekonomik bağ kuvvetlendirileceği gibi, her iki ülkenin kendi ekonomilerine de büyük katkıları olacağı açıktır. 27 Ağustos 1973 tarihli İlk Anlaşma hükümlerini kapsamakla birlikte, yeni bazı hükümleri de beraberinde getiren Ek Anlaşma ile, mevcut boru hattının taşıma kapasitesi 46,5 milyon ton'dan, yılda 70,9 milyon tona çıkarılmaktadır. Ayrıca Irak Hükümeti

hampetrol boru hattından yılda en az 35 milyon ton ham petrol nakletmeyi garanti etmektedir. Böylelikle Ülkemize yılda asgarî 97.353,00 Dolar ek gelir sağlanmış olunmaktadır.

İlk Anlaşma ile döşenen ham petrol boru hattının bölgedeki güç şartlara rağmen mükemmelen işletilmesi, bölgenin güç ve istikrar unsuru olan ülkemize duyulan mevcut itimadı daha da artırmış, İran ve Katar'ın da petrol ve doğal gaz ürünlerini de Ülkemizden geçecek petrol boru hatlarından Akdenize nakletmeyi düşünmelerine vesile olmuştur. Böylelikle Ülkemiz, Ortadoğu ile Avrupa Ülkeleri arasında istikrarlı ve güvenli bir köprü bilincini de her geçen gün pekiştirmektedir.

Yukarıdaki düşüncelere hâkim olan Komisyonumuz, Tasarının tümünü ve gerekçesini uygun mütalâa ederek maddelerinin müzakeresine geçmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca da uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

27 Ağustos 1973 tarihli ham petrol boru hattı Anlaşmasına Ek Anlaşma 30 Temmuz 1985 tarihinde yapılmış ve bu Anlaşmanın 1985 yılı içinde bir kanunla uygun bulunması öngörülmüştü. Bu itibarla Ek Anlaşmada 1984 yılı sonuna kadar Hükümetimizce yerine getirilmesi derpiş edilen bazı hükümler yer almıştı. Hükümetimiz bu çerçevede Irak ham petrolü alıcıları, taşıyıcıları veya bu ham petrolü yükleyecek tankerler üzerindeki malî yükün 1985 yılı sonuna kadar kaldırılmasını kabul etmişti.

Ek Anlaşma Türkiye Büyük Millet Meclisine zamanında sevk edilmiş olmakla birlikte, Meclisimizin yoğun faaliyetleri sebebiyle görüşülmesi 1986 yılına intikal etmiş bulunmaktadır. Bu durumun Ek Anlaşma ile üstlendiğimiz vecibelerin yerine getirilmesini önlememesi için, bahis konusu Ek Anlaşmanın 1 Ocak 1986 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi, anlaşma ile öngörülen sistemin etkin bir şekilde çalışmasını sağlayacaktır.

Yukarıda açıklanan gerekçeler ışığında;

Tasarının yürürlük maddesi olan 2 nci maddesi Komisyonumuzca «Bu Kanun 1 Ocak 1986 tarihinde yürürlüğe girer» şeklinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
Prof. Fethi Çelikbaş	*Hacı Turan Öztürk*	*Hasan Adnan Tutkun*
Burdur Milletvekili	Nevşehir Milletvekili	Amasya Milletvekili
Üye	Üye	Üye
Paşa Sarıoğlu	*Neriman Elgin*	*N. Oğuzhan Artukoğlu*
Ağrı Milletvekili	Ankara Milletvekili	Burdur Milletvekili
Üye	Üye	Üye
Mustafa Kâni Bürke	*Nuh Mehmet Kaşıkçı*	*Turgut Halit Kunter*
Denizli Milletvekili	Kayseri Milletvekili	Rize Milletvekili
Üye	Üye	Üye
Ali Rıfkı Atasever	*Yusuf Ziya Kazancıoğlu*	*Mehmet Sağdıç*
Tekirdağ Milletvekili	Trabzon Milletvekili	Ankara Milletvekili

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Ham Petrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 30.7.1985 tarihinde Bağdat'ta imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Ham Petrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşma»nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

20.9.1985

Başbakan
T. Özal

Devlet Bak. Başbakan Yrd. *İ. K. Erdem*	Devlet Bakanı *K. Oksay*	Devlet Bakanı *A. M. Yılmaz*
Devlet Bakanı *M. V. Dinçerler*	Devlet Bakanı *A. Tenekeci*	Devlet Bakanı *M. T. Titiz*
Devlet Bakanı *A. Karaevli*	Adalet Bakanı *M. N. Eldem*	Milli Savunma Bakanı *Z. Yavuztürk*
İçişleri Bakanı *Y. Akbulut*	Dışişleri Bakanı *V. Halefoğlu*	Maliye ve Gümrük Bakanı *A. K. Alptemoçin*
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı *M. Emiroğlu*	Bayındırlık ve İskân Bakanı *İ. S. Giray*	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı *M. Aydın*
Ulaştırma Bakanı *V. Atasoy*	Tarım Orman Köyişleri Bakanı *H. H. Doğan*	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı *M. Kalemli*
Sanayi ve Ticaret Bakanı *H. C. Aral*	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı *S. N. Türel*	Kültür ve Turizm Bakanı *M. M. Taşçıoğlu*

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Hampetrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci Maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci Maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü Maddesi aynen kabul edilmiştir.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 27 Ağustos 1973 Tarihli Hampetrol Boru Hattı Anlaşmasına Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu Kanun 1 Ocak 1986 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE IRAK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA 27 AĞUSTOS 1973 TARİHLİ HAMPETROL BORU HATTI ANLAŞMASINA

EK ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti;

Aralarındaki mevcut iyi komşuluk ve dostluk ilişkilerini daha da sağlamlaştırmayı ve iki ülke arasındaki ekonomik bağları kuvvetlendirmeyi arzulayarak;

Irak-Türkiye Hampetrol Boru Hattının her iki ülkenin ekonomilerine önemli katkısının bilincinde olarak;

Mevcut hatta paralel ikinci bir hat inşası suretiyle mevcut Ham Petrol Boru Hattı Sisteminin kapasitesini artırmayı arzulayarak;

27 Ağustos 1973 tarihli Anlaşma hükümlerine bağlılıklarını teyid ederek ve bu Anlaşmanın uygulama alanını Genişletilmiş Sistemin gereklerini göz önünde tutacak şekilde genişletmeyi arzulayarak ve 6 Ağustos 1984 tarihli Mutabakat Zaptında yer alan prensipler uyarınca;

aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

MADDE 1

Irak - Türkiye Ham Petrol Boru Hattı Sisteminin kapasitesi, ikinci bir ham petrol boru hattı ve diğer gerekli tesislerin (bundan sonra Genişletilmiş Sistem olarak anılacaktır.) inşası suretiyle fizikî olarak mevcut yıllık 46,5 milyon tondan yıllık 70,9 milyon tona artırılacaktır.

MADDE 2

1. Normal işletme ve yükleme şartlarında, Irak Tarafı Genişletilmiş Sistemi tam kapasiteyle kullanmak için her türlü gayreti sarfedecektir. Her halûkârda, Irak Tarafı bir takvim yılı içinde Genişletilmiş Sisteme otuz beş (35) milyon metrik tondan (bundan sonra garanti edilmiş asgarî taşıma miktarı olarak anılacaktır.) daha az olmayacak bir miktarı basmayı taahhüt eder.

2. Sözkonusu miktar, 27 Ağustos 1973 tarihli Anlaşmanın 14 üncü maddesine uygun olarak Türkiye'ye satılan hampetrolü ihtiva edecektir. Ancak Türk Tarafı mukavele gereği herhangi bir takvim yılında alması gereken petrol miktarını çekemez veya alamaz ise bu maddede belirtilen garanti edilmiş asgarî taşıma miktarı, çekilmeyen veya alınmayan miktar kadar azaltılacaktır. Buna mukabil Irak Tarafı mukavele gereği herhangi bir takvim yılında Türk Tarafına vermesi gereken petrol miktarını sağlayamaz ise, sözkonusu miktar bu maddede belirtilen garanti edilmiş asgarî taşıma miktarından düşülmeyecektir.

3. Bu garanti edilmiş asgarî taşıma miktarı, işbu ek Anlaşmanın 5 inci maddesi uyarınca Genişletilmiş Sistemin doldurulmasının tamamlanması amacıyla Irak Tarafınca basılacak ham petrol miktarını ihtiva etmemektedir.

4. Bu garanti edilmiş asgarî taşıma miktarı, Genişletilmiş Sistemin başarılı bir şekilde tecrübe edilmesi tarihinden itibaren geçerli olacak ve herhangi bir yıl içinde Türk Tarafınca Irak Tarafına sağlanacak gerçek kapasiteye orantılı bir şekilde ayarlanacaktır.

5. Her halûkârda, garanti edilmiş asgarî taşıma miktarı yıllık 35 MT'nu aşmayacaktır. Genişletilmiş Sistemin kapasitesi, sistemin kararlaştırılan dizaynlara ve uygulama metoduna uygun olarak yürütülmesine rağmen ve Türk Tarafının kontrolü dışında kalan nedenlerle yıllık 70.9 MT'dan düşük olduğu takdirde, garanti edilmiş asgarî miktar yine de yıllık 35 MT olarak kalacaktır.

6. Bu miktar, Genişletilmiş Sistemin ilk çalışma yılı bakımından Genişletilmiş Sistemin çalışmaya başlama tarihinden ilk yılın sonuna kadar geçecek devreyi dikkate alan bir orantı ile hesap edilecektir.

7. Mücbir sebep halleri hariç, Irak Tarafınca Türk Tarafına bir takvim yılı içinde ödenecek meblağ işbu maddenin (1) paragrafında belirtilen garanti edilmiş asgarî taşıma miktarı için ödenecek toplam ücretten az olmayacaktır.

MADDE 3

Genişletilmesinden sonra sistemin kullanışından alınacak ücret şöyle olacaktır :
Herhangi bir Takvim Yılı için

A — 35 milyon m/ton'a kadar varil başına 75 ABD senti
B — 46,5 milyon m/ton'a kadar varil başına ortalama 60 ABD senti
C — 50 milyon m/ton'a kadar varil başına ortalama 56 ABD senti
D — 60 milyon m/ton'a kadar varil başına ortalama 50 ABD senti
E — 70.9 milyon m/ton'a kadar varil başına ortalama 43 ABD senti.

A, B, C, D, ve E'de gösterilen miktarlar arasında kalan miktarlar için ortalama ücret ilgili miktarlar arasındaki doğrusal enterpolasyon esasına göre hesaplanacak ve ortalamalar E'deki miktarın ötesinde olduğu takdirde D ve E'den ekstrapolasyon yapılarak hesaplanacaktır.

Yukarıda bahsedilen ücretler, Genişletilmiş Sistemin, mevcut sistemin azamî kapasitesini (yıllık 46,5 milyon m/ton) aşan toplam miktarlar ile çalışmaya başladığı tarihten itibaren uygulanacaktır.

MADDE 4

Genişletilmiş sistemin başarılı bir şekilde tecrübe edildiği takvim yılını izleyen takvim yılı sonunda ve bundan sonraki her takvim yılı sonunda, yukarıda 3 üncü maddede belirtilen ücret Taraflar arasında aşağıda gösterilen şekilde bir gözden geçirme işlemine tabi kılınacaktır.

Gözden geçirilen yıl içinde ABD, Federal Alman Cumhuriyeti ve Japonya'daki enflasyon oranlarının ağırlıklı ortalaması yüzde 5'i (beş) aştığı takdirde, mevcut ücret çizelgesinde yüzde 5'in (beş) üzerindeki yüzde kadarlık bir ayarlama yapılacaktır. Bu ayarlama 1 Ocak gününden itibaren yürürlüğe girecektir. Bununla birlikte, yıllık ağırlıklı enflasyon ortalaması bir önceki yıla kıyasla yüzde 5'i (beş) aşmaz ise ücrette ayarlama yapılmayacaktır. Ağırlıklı ortalamaların tayininde ABD, Federal Alman Cumhuriyeti ve Japonya'daki enflasyon oranları, sırasıyla, yüzde 40, yüzde 30, yüzde 30 olarak dikkate alınacaktır. Bu üç ülkedeki enflasyon oranlarının belirlenmesinde IMF tarafından yayınlanan IFS'de yer alan toptan eşya fiyat endekslerinin yıllık ortalamaları esas alınacaktır.

MADDE 5

27 Ağustos 1973 Anlaşmasının 15. maddesinin 2. paragraf hükümlerine halel getirmeksizin, Irak Tarafı Genişletilmiş Sistemin tank tabanları dahil doldurulmasının tamamlanması için gerekli ham petrolü sağlayacaktır. Bu ham petrol Irak Tarafı'nın mülkiyetinde kalacaktır. Türk Tarafı, işbu Ek Anlaşma hükümleriyle, uzatılan Anlaşma süresince geçerli olacak şekilde bu miktarın değerini garanti eder. Uzatılan Anlaşmanın bitiminde, Türk Tarafı yukarıda bahsedilen miktarı o tarihte geçerli fiyattan satın almayı veya Irak Tarafına gemi üzerinde teslim etmeyi taahhüt eder. Genişletilmiş Sistemin doldurulmasının tamamlanması için temin edilen ham petrole ilişkin kayıplar, diğer kayıplara benzer şekilde Türk Tarafının sorumluluğunda olacaktır. Bu ham petrol miktarı halen (4 392) milyon varil olarak tahmin edilmektedir. Ancak, Genişletilmiş Sistemin doldurulmasının tamamlanması için gerekli kesin ham petrol miktarı, Genişletilmiş Sistemin hidrostatik test işlemlerinin hazırlığı sırasında Taraflar arasında kararlaştırılacaktır.

MADDE 6

Türk Tarafı, 27 Ağustos 1973 Anlaşmasının 12 nci maddesi 2 nci paragrafı hükümlerine uygun olarak, ham petrol alıcıları, taşıyıcıları veya ham petrol yüklenecek tankerler üzerindeki malî yükün kaldırılması için en geç 1 Ocak 1986 tarihine kadar gerekli tedbirleri alacaktır.

MADDE 7

27 Ağustos 1973 Anlaşmasının süresi, Genişletilmiş Sistemin başarılı bir şekilde tecrübe edilmesi tarihinden itibaren yirmi (20) yıl sonra hitama erecek şekilde uzatılacaktır. Başarılı tecrübe tarihi, Türkiye ve Irak'ın ilgili kuruluşları arasında düzenlenecek yazılı bir protokol ile tespit edilecektir.

MADDE 8

İşbu Ek Anlaşma'da aksi belirtilmedikçe, 27 Ağustos 1973 Anlaşması ile buna bağlı bütün anlaşma ve protokollerin hükümleri geçerli kalacak ve Genişletilmiş Sisteme uygulanacaktır.

MADDE 9

Bu Ek Anlaşma, İngilizce iki nüsha olarak düzenlenmiştir.

MADDE 10

Taraflar, kanunî vecibelerine uygun olarak işbu Ek Anlaşma'yı yürürlüğe koymak için gerekli tedbirleri alacaktır. Ek Anlaşma, kanunî işlemlerin yerine getirilmesini takiben, bu işlemlerin yerine getirildiğini bildiren Nota teatisi ile yürürlüğe girecektir. Ek Anlaşma imzalandıktan sonra üç ay içinde yürürlüğe girmediği takdirde Taraflar ne yapılması gerektiğini kararlaştırmak üzere toplanacaklardır.

30 Temmuz 1985 tarihinde Bağdat'ta yapılmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA
A. Kurtcebe Alptemoçin
Maliye ve Gümrük Bakanı

IRAK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA
Qassım Ahmed Al - Oraibi
Petrol Bakanı